

Biblioteksblad*et*

NICK JONES:
"Vart är Sverige på väg"

Gävle stadsbibliotek 100 år

TEMA BEMÖTANDE:
Biblioteket utbildar vårdpersonal
Handledning i bemötande
Bemötandeprojekt på Växjö UB

- 3** Ross Todd, skolbibliotekarie och lärare: "Bli mer som en bibliotekarielärare!". Åsa Ekström
- 6**Handledning i bemötande stärker personalen. Henriette Zorn
- 10** Biblioteket utbildar vårdpersonal i bemötande. Henriette Zorn
- 12** Lyssna bekräfta agera – viktiga hörnstenar i ett gott bemötande. Åsa Ekström
- 14** Projekt på Växjö UB – En gemensam policy för bemötande. Jakob Harnesk
- 16** Politik och praktik i Kanada. Barbro Bolonassos
- 18** Ett skepp kommer lastat – med böcker. Henriette Zorn
- 19** Nya krönikörer i BBL.
- 20** Hur man bygger ett varumärke. Detlef Barkanowitz
- 22** Gävle stadsbibliotek: Satsar på samarbete och nätverk. Åsa Ekström
- 24** En trotjänarinna slutar. Åsa Ekström
- 25** "Här är alltid folk!". Åsa Ekström
- 26** Regionsamarbete i Gävleborgs län. Åsa Ekström
- 28** Biblioteksdagarna 2007. Åsa Ekström, Henriette Zorn
- 30** Vart är Sverige på väg? Nick Jones
- 34** "På bokvandring med Kåhrström riskerar man ej att bli fackidiot". Anders Björnsson

Avdelningar

- 32** Utblick
- 33** Debatt och kommentar
- 35** Inblick
- 36** Recensioner
- 43** Besserwisser
- 44** Föreningsnytt
- 47** Kalendarium

Förord

NÄR DETTA SKRIVS har årets Biblioteks dagar just passerat revy. Rekordmånga besökare vimlade med kollegor och famlade efter kunskap och inspiration. Kulturministern öppnade konferensen och sa just inget annat än att hon inte tänker lägga något förslag på avgifter på boklån. Nej, inte hon inte, men det finns ju andra som är angelägna, vilket framgått med all tydlighet. Vidare meddelade kulturministern redan kända fakta som att det blir en översyn av bibliotekslagen nästa år och då "i syfte att stärka biblioteken". Hur då och på vilket sätt? undrar man nyfikt. Som positiva exempel på framtida alternativa driftslösningar nämndes entreprenad (gissa vilket bibliotek) och sponsring (gissa igen). Och så betonades "att även moderater är bibliotekskramare" – en utsaga som jag blir lika misstänksam mot som när någon utbrister att de "älskar böcker". Det kan man ju göra men vad betyder det egentligen?

Entreprenadlösningar för bibliotek – flera tycks vädra morgonluft, bland dem BTJ som, enligt vad man själv säger, diskuterar sin nya affärsidé – att erbjuda helhetslösningar för biblioteksverksamhet – med flera kommuner. Det var ju det som det sist och slutligen handlade om när Svensk Biblioteksforening på årsmötet oväntat släppte "bomben" att man nu avser att sälja föreningens resterande aktier i företaget. Att Svensk Biblioteksforening anar framtida trovärdighetsproblem och inte längre vill stå kvar ens med en liten ägarandel är inte svårt att förstå.

*

När detta nummer når er står midsommarafton för dörren, Biblioteksdagarna känns som länge sedan. Glappet mellan produktion och distribution är ibland hopplöst långt – även om vi förkortat tiden dels genom att publicera oss på webben, dels rent faktiskt när det gäller produktionen av papperstidningen. Som tur var satsade vi vårt krut beträffande Biblioteksdagarna redan i BBL nr 4. Som tur var – för mycket blev ju sagt redan medan konferensen pågick. Peter A bloggade, Åke N både bloggade och streamade, Malin C twittade och Svensk Biblioteksforening spelade in det mesta och körde ut det på webben...

Varför ska man överhuvudtaget hålla på med något sådant uråldrigt som en traditionell papperstidning? För att bli ihågkommen som en sista dinosaurie? För att framstå som lite vintage? Eller för att kanske vara den som ibland frågar sig om det ska vara så här nu: att allt som handlar om bibliotek ska vara tvåpunktnolligt och virtuellt; att hela samtalet bara ska kretsa kring teknik och datorer med sikte på att vara i framkant och med en fot inne i framtiden? För där finns de unga, de som nu ratar biblioteksrummet, som bidrar till den vikande statistiken beträffande utlånen, som knappt läst en bok och vilkas läskunnighet sjunker. Där, i framkanten av framtiden vill biblioteket möta dem på deras egna villkor. Det är bra, men de finns här och nu liksom alla de ovan nämnda problem med vikande siffror. Ibland får man intrycket av att biblioteket – i sin iver att inte hänga med det tåg som går – glömmar bort att vårda och uppmärksamma det som händer på perrongen.

Bibliotek är så mycket mer än bara en lånedisk och en massa böcker, heter det ju ständigt. Det är lätt att glömma att det trots allt var den där lånedisken och de där böckerna som byggde det som kom att bli det mest oomtvistade och starkaste varumärket på kulturens område. Hur vårdar vi det? Ingenting slits så fort som framkanten.

HENRIETTE ZORN

Tidskrift för Svensk Biblioteksforening

Postadress

Box 3127
103 62 Stockholm

Besöksadress

Saltmätargatan 3A
Svensk Biblioteksforening
Tel. 08-545 132 30
BBL Tel. 08-545 132 40
Fax 08-545 132 31

Svensk Biblioteksforenings hemsida

<http://www.biblioteksforeningen.org>

Prenumeration på BBL

För medlemmar i föreningen ingår BBL i medlemsavgiften, 350:- för enskild medlem (heltidsstuderande och pensionärer 175:-). Övriga betalar 500:- (Sverige), utanför Sverige, 600:-

Ansvarig utgivare

Chefredaktör

Henriette Zorn tel. 08-545 132 41
hz@bbl.biblioteksforeningen.org

I redaktionen

Åsa Ekström 08-545 132 43
asa@bbl.biblioteksforeningen.org

Recensionsansvarig

Johannes Rudberg
johannes.rudberg@kb.se

Grafisk form: Paolo Sangregorio

Omslag: Paolo Sangregorio.

Redaktionen förbehåller sig rätten att korta och redigera manus. För obeställt material ansvarar ej.

Annonser

Bo Eriksson
Knut Wallenbergsvä 35
133 34 Saltsjöbaden
tel. 08-717 43 57 eller 070-714 90 55
bo.erikssonmedia@telia.com
Moms/annonsskatt utgår ej!

Tryck

Norra Skåne Offset, Hässleholm
ISSN: 0006-1867

Svensk Biblioteksforening är en ideell förening med uppgift att främja svenskt biblioteksväsen.

Biblioteksbladet speglar föreningens verksamhet, åsikter och ställningstagande men har också till uppgift att väcka egen debatt genom att ge utrymme åt andra åsiktsyttringar. Tidningen har en fri och självständig roll och bedrivs med tryckfrihetsförordningen som grund.

Denna tidning gick i tryck den 11 juni.

Den här tidskriften är TS-kontrollerad.

Ross Todd, skolbibliotekarie och lärare:

”Bli mer som en bibliotekarielärare!”

I början av maj gästades Sverige av den internationellt kände skolbiblioteksforskaren Ross Todd. Många bibliotekarier lyssnade till honom när han gästföreläste under rubriken ”From learning to read to learn” i Eskilstuna, Västerås och Stockholm.

ROSS TODD ÄR mannen som arbetat som lärare och skolbibliotekarie i Australien och Nya Zeeland. Idag forskar han kring olika frågor som rör informationskompetens, kunskapsstrukturer och hur man använder information. Han är chef för Center for International Scholarship in School Libraries, CISSL, vid Rutgers University, New Jersey i USA. Utgångspunkten i hans föreläsning var att skolbiblioteken är en viktig arena för skolutveckling och där målet är att få eleverna att utveckla en förståelse för hur de ska tillgodogöra sig djupare kunskap.

– Alltför ofta saknas det forskning kring skolbibliotekens konkreta nytta. Politikerna och andra makthavare vill ju ha handfasta bevis på varför man ska satsa på just skolbiblioteken, menar han.

I sin föreläsning redovisade Ross Todd resultat från undersökningar som gjorts i USA och som visar betydelsen av skolbiblioteken. I projektet *Student Learning Through Ohio School Libraries: The Ohio Research Study*, som utfördes under 2002 och 2003, studerade forskarna Carol C Kuhlthau och Ross Todd hur eleverna upplever att skolbibliotek hjälper och påverkar deras lärande både i och utanför skolan. Kvalitativa och kvantitativa studier gjordes på 39 skolbibliotek och med drygt 13 000 elever i grundskola och gymnasium.

Förutom enkäterna fanns också möjlighet för eleverna att själva formulera längre svar på en av frågorna.

Nästan alla eleverna i undersökningen har fått hjälp av skolbiblioteket någon gång. Över nittio procent upplever att skolbibliote-

ket har hjälpt dem när det har varit någonting som de inte förstår. Undersökningen visade att skolbiblioteket spelar en aktiv roll i elevernas lärande och att dess roll inte är begränsad till att bara vara ett förvaringsställe för böcker.

För att skolbiblioteket ska fylla en funk-

tion i det livslånga lärandet ska elever lära sig använda information utanför skolans dörrar. Långt över hälften av eleverna i undersökningen uppgav att skolbiblioteket har haft betydelse för dem när det gäller att upptäcka nya spännande områden att lära sig mer om. Där ges möjlighet att reflektera över viktiga

ämnen och att komma fram till sociala, personliga och politiska ställningstaganden. På det sättet får skolbiblioteket en annan roll än att bara erbjuda information och vara en plats där eleven enbart tar in fakta. Det blir också ett ställe där eleven får erfarenheter i att formulera sina problem eller frågor och söka sina egna svar.

Ross Todd beskriver det effektiva skolbiblioteket som ett ställe med kompetent skolbibliotekspersonal och bra handledare som fokuserar på lärandet och stöder läroplanens intentioner genom att tillhandahålla uppdaterade källor. Forskningen visar att det är viktigt med ett levande och attraktivt bokbestånd – både för kunskapsinhämtande och för upplevelse – och samarbeten med andra biblioteksverksamheter som hjälper eleverna att använda sig av elektroniska källor och informationsteknologi.

Både elever och lärare i skolor i Delaware och Ohio har fått svara på grundfrågan: hur lär bibliotekarierna eleverna att lära. Eleverna redovisade konkret hur mycket de uppskattar bibliotekarierna för att de är suveräna på att "getting the stuff" och få eleverna att använda sig av informationen och läsa mer.

– De upplever att biblioteken är som ett an-

nat klassrum, ett informationsställe med stort kunskapsutrymme.

80 procent av eleverna uppgav att de anser att biblioteken varit en stor hjälp för dem under deras studietid. Det de värderar högst är att de får hjälp och tillgång till alla informationsresurser. De behöver professionell hjälp men framför allt ledning för att hitta och använda information.

– Allt för ofta lämnas eleverna utan lärare i biblioteket. "Gå och hämta det i biblioteket" är det enda de har att luta sig mot.

Ross Todd beskriver informationssökningsprocessen på följande sätt:

Task/Initiation/Selection/Exploration/Formulation/Collection/Prevention

När eleverna börjar med en uppgift brukar de behöva motivation för att komma vidare. Som exempel nämner Ross Todd en elev som körde fast i ett vetenskapligt arbete men där självförtroendet stärktes genom att bibliotekarien hjälpte eleven och lyckades minska stressen.

– Det gäller att inte överge barnen som behöver hjälp vid vissa kritiska tidpunkter. Vi måste ge dem instrumenten att kunna sortera, analysera och skapa själva. Det gäller även att uppmuntra eleverna att bli medvetna om

deras egen förståelse för kunskap, säger han.

Ross Todd beklagar däremot en del av de resultat som rör barns läsemönster. Allt för ofta uppger barnen att de inte har tid att läsa. För att motivera barn att läsa får man inte tvinga dem att läsa de obligatoriska klassikerna.

– Självt minns jag med fasa när jag tvingades läsa Jane Austen som 13-åring. Ännu i dag kan jag inte läsa Jane Austen. Bibliotekarier måste ha ett öppet sinne för nöjesläsning.

Ross Todd menar att bokserier inte är att förakta eftersom de inspirerar till läsning. Biblioteken måste också vara mer inbjudande gentemot pojkar.

– Det gäller att ha en medveten skyltning som lockar de flesta. Tänk mer på vad symboler och färger kan signalera och överdriv inte mängden fjärlar.

Ross Todd avslutade sin föreläsning med att nämna ett av sina egna favoritbibliotek. Det ligger mitt i en köpgalleria i Singapore.

– Varför placera ett bibliotek mitt bland Versace-affärer och McDonalds? Men det är ju genialiskt! Att ha biblioteket i den miljö där ungarna är.

ÅSA EKSTRÖM

CODECO

Självbettjäningsautomater & R F I D

Codeco erbjuder biblioteken självbetjäningsautomater och ett komplett koncept av RFID utrustning inklusive RFID etiketter (chips), larmbågar, konverteringsstationer, inventarieläsare, utrustning till personalarbetsplatser och självbetjäningsautomater

STOCKHOLMS STADSBIBLIOTEK

LUMA FILIALEN, HAMMARBY SJÖSTAD

Ett 100% RFID bibliotek med utrustning från Codeco

CODECO SVERIGE AB
TEKNIKRINGEN 8
583 30 LINKÖPING

www.codeco.se

Tel : 013 23 99 50
Fax: 013 23 99 55
E-mail: sales@codeco.se

Fler fulltexter i vässade ArtikelSök.

Med vår söktjänst ArtikelSök® hittar du enkelt information om artiklar i just det ämne du söker. Nu erbjuder vi dessutom tillgång till fler fulltexter direkt i tjänsten. Förutom kopplingar till fulltextarkiven Mediearkivet och PressText har du nu möjlighet att teckna abonnemang på ett urval fulltexter direkt i ArtikelSök

Urvalet består av omkring 2500 artiklar per år och de hämtas från nio dagstidningar – *Aftonbladet*, *Dagens Nyheter*, *Expressen*, *Göteborgs-Posten*, *Norrländska Socialdemokraten*, *Skånska Dagbladet*, *Svenska Dagbladet*, *Sydsvenska Dagbladet* och *Östgöta Correspondenten*.

Artiklarna blir kontinuerligt tillgängliga direkt i ArtikelSöks webbgränssnitt, vilket gör att ni som använ-

der tjänsten direkt kan hitta aktuellt material. Fulltextkopplingar till tidningarnas artiklar finns nu från 2005 fram till idag. Och de kommer retroaktivt att uppdateras från och med 2001 – antalet fulltexter ökar snabbt, både framåt och bakåt i tiden.

Karin och Eva-Lott berättar mer

Kontakta Karin Andersson så berättar hon mer om hur den utökade fulltexten fungerar, telefon 046 18 02 55, karin.andersson@btj.se

Ring Eva-Lott Alkner så ger hon dig ett bra erbjudande på ett abonnemang, telefon 046 18 01 77, eva-lott.alkner@btj.se

Handledning i bemötande stärker personalen

FOTO: HENRIETTE ZORN

Delar av personalen på Vårby bibliotek, fr v Lubna Khan, Nick Jones, Ulrika Johansson och Maria Juthberg.

En gång i månaden går personalen på Vårby bibliotek på lösningsorienterade samtal hos en beteendevetare som också är legitimerad psykoterapeut. Det är ett sätt att stärka personalgruppen men också att hantera frågor kring bemötande.

VÅRBY BIBLIOTEK i Huddinge kommun utanför Stockholm ligger alldeles i närheten av tunnelbanan, mitt i det lilla centrum som rymmer matvarubutiken och några andra servicefunktioner. Huddinge är Stockholms läns näst största kommun med cirka 90 000 invånare, ungefär tio procent av dem bor i Vårby. Majoriteten, 65 % har utländsk bakgrund (2005). Andelen boende i 20–35 års ålder är större i Vårby än i hela Huddinge kommun och antalet barn och ungdomar, 0–18 år, är över 2 000.

Vårbys bebyggelse domineras av flerkammarbostäder från 1960-, -70 och -80-talen. Till en av de största arbetsplatserna i området räknas Spendrups bryggeri med cirka 500 anställda. Utöver bibliotek finns bland annat två fritidsgårdar och en sim- och idrottshall. Det finns också en del service kopplat till den natursköna omgivningen som ramas in av

Vårbyfjärden och Albysjön: naturbad, vandringsleder etc.

Biblioteket är ett av kommunens sex bibliotek och betjänar i första hand Vårbyborna. Väggen i väggen ligger det internationella barnkonstmuseet med vilket biblioteket ibland samarbetar. Biblioteket är inte särskilt stort. Fast det beror förstås på vad man jämför med. Men när Nick Jones, enhetschef på Vårby bibliotek sedan 2004, och hans medarbetare berättar att det sammanlagt under en eftermiddag som mest kan vara upp till 500 besök, häpnar man. Var placerar de alla människorna? Många av besökarna är ungdomar och det krävs inte någon större fantasi för att begripa att ljudvolymen understundom måste vara hög.

– Det konstiga är att de inte märks mer. På något underligt sätt sprider de sig i lokalen och även om det periodvis är många på bib-

lioteket så är upplevelsen en annan, säger Lubna Khan, biblioteksassistent på Vårby bibliotek.

Jag träffar henne, Nick Jones och medarbetarna Maria Juthberg och Ulrika Johansson en förmiddag innan biblioteket har öppnat.

Med så många besökare – blandade besökare ska sägas för till biblioteket kommer också pensionärer och andra låntagare som i lugn och ro t ex vill läsa tidningen – uppstår naturligtvis situationer som sätter bemötandet i fokus. Det är en av orsakerna till att personalen på Vårby bibliotek sedan två år får handledning en gång i månaden av en beteendevetare. Handledningen är lösningsorienterad och det är hela gruppen tillsammans som får den. Det kostar cirka 10 000 kronor per termin, pengar som tas ur bibliotekets budget. Väl använda pengar, det är alla i gruppen överens om.

– En annan orsak till att vi valde handledning var att vi alla var ganska nya på biblioteket och ny som grupp. Vi ställdes hela tiden inför en rad frågor: Vad vill vi med biblioteket, vad vill vi med varandra, hur tycker vi att det ska vara? Hur gör vi när det fungerar? Vad är det som händer när det inte fungerar? Vi hade behov av att reda ut både ett gemensamt förhållningssätt och ett individuellt. Vi möter hela tiden så många olika människor. Det går inte bara att mekaniskt bestämma: "Så här gör vi". Alla kanske inte klarar att göra på samma sätt, det måste fungera för en själv också. Handledningen är ett sätt att stärka personalgruppen, säger Nick Jones.

Gruppen nickar instämmande och Ulrika Johansson säger att hon under biblioteksutbildningen saknade att det inte fanns några moment som handlade om just bemötande.

– Det är ju så mycket bemötande i det här jobbet – hela tiden. Det är väldigt socialt uttatt och det var åtminstone inte jag förberedd på i början.

Alla i gruppen är överens om att det är en

Fler böcker till barnen!

Vi finansierar.

Anslagen krymper, kostnaderna ökar och nyinköpen hotas. Känner du igen dig? Visst, det är tuffa tider för svenska folkbibliotek – och allra tuffast för de mindre. Men hopplöst? Nej, inte alls.

Vårt väl beprövade datasystem Mikromarc kan sänka bibliotekets systemkostnad med upp till 75 procent. Folkbibliotek som redan bytt onödigt höga systemkostnader till ökat utrymme för bokinköp finns bland annat i Motala, Boxholm, Lomma, Vingåker, Vansbro och Timrå.

Ring 0470-532 530 så berättar vi hur ditt bibliotek får råd till fler bokinköp.

Bibliotekscentrum

Honnörsgatan 24 ■ 352 36 Växjö ■ Tel 0470-532 530 ■ www.bibliotekscentrum.se

stor fördel att handledningen bedrivs av någon utanför biblioteksvärlden – någon som inte snöar in på biblioteksfrågor.

– Handledaren ställer frågor som vi tvingas att förhålla oss till och formulera oss kring. Hon följer också upp frågor som vi kan ha tagit upp i ett tidigare skede, ingenting försvinner eller ramlar mellan stolarna. Handledningen hjälper oss att komma fram till vad var och en i gruppen behöver för att känna sig kreativ, för att trivas och inte minst prestera. Vi har höga ambitioner och ibland kan det bli lite för mycket. Då är det viktigt att kunna reflektera kring: Vad behöver jag för att orka, säger Nick Jones.

Förändringsarbetet tog fart 2004, berättar Nick Jones.

– Vi upplevde ett mandat att från grunden bygga upp en ny verksamhet och skapa kontakter och nätverk med andra aktörer i området. Verksamheten på biblioteket var inte så stor innan, det var heller inte så mycket besök. Vi fick inte mer pengar men utmaningen och chansen att bygga någonting från noll och vi behövde inte ta några hänsyn.

Parallellt med det psykosociala arbetet fick personalen på Vårby bibliotek under ett års tid också handledning i verksamhetsutveckling av Lena Lundgren, Regionbibliotek Stockholm. Idag har Vårby bibliotek en ambitiös verksamhet där man prioriterar arbetet med barn och ungdomar och vuxnas lärande men kanske framför allt att göra biblioteket till en attraktiv mötesplats där alla, såväl skolungdom, föräldrar med bebisar och pensionärer ska trivas, ha det bra och känna sig trygga.

Handledningen hos beteendevetaren har inneburit att man i mindre utsträckning kör fast och gräver ner sig när det går emot, menar Ulrika Johansson.

– Istället frågar vi oss: Hur löser vi det här? Vad kan man göra åt det? Det kan handla om alltifrån att möblera om i lokalen till att förändra tilltalet. Det kan också handla om hur man hanterar stora grupper ungdomar i biblioteket. Vi betonar samtal och dialog istället för att ifrågasätta t ex om ungdomarna verkligen vill vara på biblioteket, säger Ulrika Johansson.

Handledningen har också lett till konkreta resultat i verksamheten. Man har t ex skapat en bibliotekslokal med små öar med sittplatser – ett försök att genom möblering fördela besökarna i lokalen så att inte alla hänger på ett ställe. Det finns ett sagoboksrum, ett tidsningsrum, och man har köpt in fler spel. Efter hand har man också kommit fram till att det finns behov av riktat öppethållande för vissa grupper. På fredagsförmiddagarna till

FOTO: HENRIETTE ZORN

exempel, är biblioteket därför öppet för seniorer och vuxenstuderande. Samtidigt har man babyöppet i ett avskilt rum i biblioteket.

– Samtliga i personalgruppen har schema-lagd tid på golvet. Vi försöker anamma den sociala verksamheten, inte bara medierna i hyllorna. Överhuvudtaget handlar det mycket om att erbjuda alternativ, säger Nick Jones.

– Om någon är högljudd eller stökig – istället för att förmana och tala om vad man inte får göra i biblioteket kan man bemöta genom att peka på vad man kan göra. I handledningen har vi talat mycket om frånvarotermer och närvarotermer. Frånvarotermer formulerar det man inte vill göra medan närvarotermer fokuserar på vad vi faktiskt vill göra.

Jag ber gruppen berätta om några bemötandesituationer som varit jobbiga och som de diskuterat i handledningen. Men ingen i gruppen kan egentligen plocka fram något mer konkret än att det ibland kan vara svårt att hålla huvudet kallt och inte bli irriterad när det är många på biblioteket som vill ha hjälp samtidigt. Att det inte blir konkretare än så får man väl tolka som att handledningen fungerar.

– Det är ju inte någon krishantering det är frågan om utan ett metodiskt arbete över tid, är Nick Jones noggrann med att framhålla.

Gruppen försöker sammanfatta vad handledningen hittills betytt.

– Vi har en större verksamhet nu än vad vi hade tidigare, jag vet inte om det är en effekt av handledningen. Personalgruppen är i alla fall mer samsynskade, säger Maria Juthberg, huvudansvarig för barnlagets aktiviteter.

– Jag är mer trygg nu än vad jag var för två år sedan, menar Ulrika Johansson.

– Det finns utrymme att få misslyckas, säger Lubna Khan och fortsätter: man slipper

känna sig otillräcklig eller att man inte duger för att man inte riktigt klarar av vissa saker.

– Vi har jobbat mycket med förhållningssätt och regler. Vi har t ex ett gemensamt förhållningssätt när det gäller regler, hur de sedan upprätthålls kan se olika ut från person till person. Reglerna är desamma men eftersom vi är olika personligheter med olika förutsättningar och egenskaper kan vi i tillämpningen inte vara identiska – var och en måste, med stöd och hjälp förstås, hitta ett sätt som funkar för honom eller henne, säger Nick Jones som också framhåller att handledningen gjort att ingenting längre är heligt eller statiskt. Man kan ifrågasätta och utmana gamla sanningar. Om någonting som man har bestämt inte fungerar, ändrar man det.

– Det nog också lättare för gruppen att ta emot en ny person liksom det nog är lättare för en ny att komma in i personalgruppen idag, funderar någon högt.

Det är nog bra om det verkligen förhåller sig så, för framöver väntar nya utmaningar för Vårby biblioteks personal. I maj blev det klart att Nick Jones lämnar gruppen och Vårby bibliotek i augusti för nytt jobb som resultatenhetschef på biblioteket i Forum Nacka (se även notis på sid 39). Och till sommaren 2008 är det meningen att Vårby bibliotek slår upp dörrarna i nya lokaler belägna i Vårby skola. Meningen är att biblioteket ska bli ett integrerat skol- och folkbibliotek men ännu är inga avtal skrivna.

– Det bygger på att skolan satsar. Får vi inte ett bra avtal förbehåller vi oss rätten att förbli ett folkbibliotek. Avtalet kommer att omfatta medieanslag, personal och verksamhet och det ska tas fram i dialog och vara bra för båda parter, säger Nick Jones.

HENRIETTE ZORN

CS LIBRARY 2.0

Den kompletta bibliotekswebben

”Tack vare sin kunskap om bibliotek och lyhördhet för vår verksamhet har Teknikhuset förverkligat våra högt ställda krav på en nyskapande och levande webbplats.”

Inger Edebro Sikström
Bibliotekschef, Umeå Stadsbibliotek

Webblösningen utan gränser

Teknikhuset i Umeå har utvecklat den första standardprodukten enligt Bibliotek 2.0-visionen. Nya CS Library 2.0 är den självklara lösningen för bibliotek som vill ligga i utvecklingens absoluta framkant.

Biblioteket som aldrig stänger

CS Library 2.0 integrerar bibliotekssystemets sökfunktion i webbplatsen. Besökaren kan söka, låna om och reservera böcker på nätet – dygnet runt! Anslutning till externa tjänster ger besökaren ständig tillgång till ett brett medieutbud.

Nya mötesplatser

Med CS Library 2.0 skapar personal och besökare webbplatsens innehåll tillsammans. Alla kan ge bok-

tips, skriva topplistor och blogga. Biblioteket kan också skapa ett oändligt antal virtuella mötesplatser. Varför inte bilda en bokklubb för deckarfantaster?

Enkel och anpassningsbar

CS Library 2.0 är enkel att använda. Allt arbete sker via en webbläsare och kräver varken kunskap i programmering eller design. Webbplattformen kan anpassas och utökas efter behov, vilket gör CS Library 2.0 till en kostnadseffektiv investering.

Om du vill veta mer om möjligheterna kring CS Library 2.0, kontakta Teknikhuset:

Områdeschef Anders Öhlund, 090-70 87 51
anders.ohlund@teknikhuset.se

Teknikhuset uppfinnar och utvecklar programvara och lösningar med människan i centrum. Vårt mål är att göra information och teknologi tillgänglig för alla. Teknikhuset har drygt 30 anställda i Umeå, Stockholm och Malmö. Företagets kunder är kommuner, myndigheter, företag och organisationer med stora krav på säkerhet och tillgänglighet. Teknikhuset har ramavtal med Verva.

Biblioteket utbildar vårdpersonal i bemötande

Vårdpersonalen inom NÄL (Norra Älvsborgs Länssjukhus), närmare 700 personer, har deltagit i en utbildning i bemötande som hölls i bibliotekets regi. Huvudingrediensen i utbildningen var en teaterföreställning.

INITIATIVTAGAREN TILL bemötandeprojektet är Shujaat Noormohamed, chefskurator och bibliotekschef som sedan länge arbetat med kulturella aktiviteter för patienter, anhöriga och personal i syfte att integrera kulturverksamhet och mångfald i NU-sjukvården i Västra Götalandsregionen. Till exempel har man haft ett EU-finansierat projekt med musikterapi, man har inrättat ett muslimskt bönerum samt arrangerat magdans inom ramen för bibliotekets kulturprogram (se även BBL nr 9/2005).

Allt fler patienter i sjukvården klagar över dåligt bemötande. Enligt Shujaat Noormohamed är det faktiskt färre som klagar över att själva vården är dålig, däremot tycker många att de får ett dåligt bemötande i kontakten med sjukvården. Den insikten var en viktig utgångspunkt när Shujaat Noormohamed – utifrån sin dubbla roll som chefskurator och bibliotekschef – började fundera över: Vad göra? Hur kan man arbeta för att nå sjukvårdspersonalen? Och vad kan man göra inom ramen för biblioteket?

Ganska snabbt kom han fram till att det inte räcker med en teoretisk föreläsning som handlar om bemötande frågor, det måste till någonting som verkligen berör och där erfarenheterna kan integreras.

– Vi måste göra någonting ur ett kulturellt perspektiv, tänkte jag. Och då började jag tänka teater, säger Shujaat Noormohamed.

Rollen som kurator har hjälpt honom att identifiera ”fyra krokar” som var och en för sig och inte minst tillsammans utgör faktorer för bristen på gott bemötande. Dessa så kallade krokar bildade ett underlag när ut-

bildningen i strategiskt bemötande skulle fyllas med ett innehåll.

Den första kroken handlar om stress.

– De som jobbar inom vården klagar ofta över tidspress och att stressen ökar. Men när jag talar med t ex äldre pensionerade sjuksköterskor så stämmer inte riktigt den bilden. Det har aldrig funnits så mycket händer i sjukvården som det finns idag. Det som däremot är annorlunda är att sjukvården idag hanterar fler komplicerade sjukdomar och det ökar pressen och stressen, menar Shujaat Noormohamed.

Den andra kroken handlar om de patientgrupper som sjukvården idag måste hantera i det som har blivit det mångkulturella Sverige. Det kan handla om nya svenskar och invandrare som har behov av att bli bemötta på andra sätt än vad vi hittills har varit vana vid. Det handlar också om en grupp människor som sällan eller aldrig går till högre ort och klagar när något har blivit fel. Däremot kan det vid själva vårdtillfället bli väldigt ”temperamentsfulla möten”, som Shujaat Noormohamed uttrycker det. Sin frustration tar man så att säga ut på ort och ställe.

Den tredje kroken handlar om empati – ett viktigt verktyg inom sjukvården.

– Teoretiskt handlar empati om förmågan att sätta sig in i någon annans situation. Men det man glömmer är att det ofta är den egna tolkningen av empati som får ta plats och styra. I empatins namn tar man tolkningsföretäret över patientens känslor, menar Shujaat Noormohamed.

Konkret kan det handla om att den sjukvårdande personalen tycker synd om patienten på ett sätt som gör att han eller hon inte

känner igen sig; eller att den sjukvårdande personalen tillskriver patienten plågor och smärtor som inte har någon förankring i det som patienten faktiskt upplever.

– Den fjärde kroken – och som jag tror är en stor bov i bristen på gott bemötande – är sympati. De flesta som arbetar inom vården brinner för att ta hand om någon annan. Men man kan inte ledas av sympati i sitt arbete, helt enkelt för att ingen människa orkar ha sympati för alla. Ska man vara en strategisk bemötare handlar det om att hitta en balans mellan sympati, empati, mångfald etc.

– Ska man integrera det här tänkesättet räcker det inte med bara en föreläsning, säger Shujaat Noormohamed.

Det abstrakta måste konkretiseras och tankarna fick kött och blod i enmansföreställningen *Det blir inga mandelmusslor till jul*, av och med Cecilia Wilhelmsson. Hon har själv patienterfarenhet och i pjäsen gestaltar hon sitt eget liv som cancersjuk patient och kontakten med allt detta som utgör de ”fyra krokarna”: stressen, pressen, empatin och sympatin.

Pjäsen föregicks av ett kort föredrag – lite teoretisk överbyggnad kommer man trots allt inte ifrån. Efter föreställningen fanns programpunkten Café Samtal – med obligatoriskt deltagande. Ingen fick lämna dagen utan att ha deltagit i samtalet efter föreställningen.

Bemötandeutbildningen har skett i bibliotekets regi. Gruppen som jobbat fram den har bestått av fyra personer: utöver Shujaat Noormohamed, en kurator, en programansvarig bibliotekarie samt en sjuksköterska – en blandning av kompetenser således. Sjukvården bekostade teaterföreställningen och kaffet medan biblioteket investerat i arbetstid.

Enligt Shujaat Noormohamed blev utbildningen en framgång.

– De allra flesta synpunkter har varit att dagen var otroligt bra, man har talat om det och erfarenheterna har spridits från mun till

– Det räcker inte med en teoretisk föreläsning som tar upp frågor kring bemötande, det måste till någonting som verkligen berör och där erfarenheterna kan integreras, säger Shujaat Noormohamed.

mun. Nu satsar vi på att utöka konceptet och nå alla som arbetar inom NU-sjukvården, dvs knappt 6 000 personer. Det kommer att ske i höst, vecka 43 och upplägget kommer att vara detsamma.

NU-biblioteket strävar efter att prioritera mångfald och mångkultur. Bibliotekets olika kulturprogram ska spegla den blandning av nationaliteter som finns inom Västra Götalandsregionen. Det är ett kontinuerligt arbete som enligt Shujaat Noormohamed är väldigt uppskattat.

– Det går bra och det kommer många förslag på vad vi ska göra – inte minst från vårdens sida och det är väldigt roligt. Men vi gör ingenting som inte kan kopplas till vården – jag är nog med att betona att vi jobbar i ett sammanhang där det vi gör måste integreras med huvudorganisationens verksamhet och uppdrag.

Shujaat Noormohamed är indier men född och uppvuxen i Tanzania. Han kom till Sverige 1978 för att studera. Tanken var att han efter studierna skulle återvända, men så blev det inte. Han kom att stanna i Sverige.

Shujaat Noormohamed är inte utbildad bibliotekarie. Den lite ovanliga kombinationen chefskurator och bibliotekschef förklarar han med att han har en modern chef som ser chefskapet som en profession i sig. Det är viktigare att arbeta strategiskt än att vara bäst på detaljer.

Sex månader var det meningen att Shujaat Noormohamed skulle axla rollen som bibliotekschef tills en ny var tillsatt. Men så blev det inte heller, han är kvar än och om jag tolkar honom rätt handlar det inte om ett överdrivet intresse för bibliotek.

– Jag kan ingenting om bibliotek, hade tidigare aldrig satt min fot i ett bibliotek, jag är

inte intresserad av katalogisering eller medicinsk forskning eller allt det andra som man håller på med på biblioteket. Däremot värnar jag om biblioteket som organisation därför att jag har det uppdraget. Och jag vill jobba för att biblioteken ska bli mer integrerade, få en position i det sammanhang de verkar i, säger Shujaat Noormohamed.

Han tror också att det kan vara en fördel att han inte är bibliotekarie.

– Jag har oerhört engagerade medarbetare som jag helt och fullt litar på. Och eftersom jag inte har deras kompetens behöver det aldrig gå prestige i frågor på detaljnivå. Det här gör att jag inte behöver bry mig om detaljerna, det gör de som kan det bäst och jag kan ägna mig åt att jobba strategiskt.

Shujaat Noormohamed säger sig också vara helt ointresserad av kultur, han har aldrig gått på teater till exempel.

Inte intresserad av bibliotek och inte intresserad av kultur, två storheter som han ändå aktivt arbetar med och för? Vad är Shujaat Noormohamed egentligen intresserad av?

– Jag är allmänt intresserad av människan och så är jag väldigt intresserad av organisationsfrågor. Jag uppfattar mig själv som en strateg, jag ligger ofta före i tanken vilket ibland kan vara negativt, folk hinner inte med. Men då måste man lotsa dem fram, säger han.

Han har också ett starkt rättspatos, blir ofta förbannad över orättvisor och då skriver han artiklar. Till exempel tycker han att biblioteken ofta blir orättvist behandlade, inte tas på allvar och blir satta på undantaget.

– Jag känner ingen yrkesgrupp som får kämpa så mycket för sitt existensberättigande som bibliotekarierna. Vilken annan yrkesgrupp som helst hade dukat under men inte bibliotekarierna – de är av tradition så vana att kämpa för sin existens, säger Shujaat Noormohamed.

Inte utan en viss beundran i rösten.

HENRIETTE ZORN

FAKTA NU-BIBLIOTEKET

NU-biblioteket består av biblioteken inom NÄL (Norra Älvsborgs Länssjukhus) på platserna Trollhättan, Strömstad och Vänersborg. Dessutom ingår biblioteket på Uddevalla sjukhus. N står för NÄL och U för Uddevalla.

I verksamheten ingår:

arbetsplatsbibliotek

kulturverksamhet

medicinskt företags- och forskningsbibliotek

patientbibliotek

patientinformation – om hälsa och sjukdom

samordningscentral för böcker och tidskrifter

Antal anställda, biblioteksverksamheten: 15 personer

Budget: 9 miljoner kronor

2005 utsågs NU-biblioteket till Årets sjukhusbibliotek.

Detta för att man som kombinerat sjukhusbibliotek ”på ett föredömligt sätt lyckats förena uppdraget att vara en viktig del i en kunskapsintensiv organisation med förmågan att genom ett rikt kulturutbud medverka till en bättre hälso- och sjukvård.”

FAKTA NU-SJUKVÅRDEN

NU-sjukvården är en av fem sjukhusförvaltningar i Västra Götalandsregionen. I förvaltningen ingår Uddevalla sjukhus, NÄL (Norra Älvsborgs Länssjukhus), Dalslands, Strömstads och Lysekils sjukhus.

NU-sjukvården ger service i ett upptagningsområde med cirka 275 000 invånare i Dalsland, Norra Bohuslän samt de större orterna Trollhättan, Uddevalla och Vänersborg.

Anställda: 5 500.

Omsättning: 3,1 miljarder kronor.

Vårdplatser: Sammanlagt 995 vårdplatser på de fem sjukhusen.

Patienter: tar emot cirka 300 000 patienter på läkarbesök varje år.

Akutvård: Inom NU-sjukvården är över 80 % av sjukvården akut.

Digital BiblioteksGUIDE

WAGNER

www.wagnerform.se

Lyssna bekräfta agera – viktiga hörnstenar i ett gott bemötande

– Allt för ofta tror man att bemötande enbart handlar om rullstolsramper, säger Rebecca Bachmann, konsulent med inriktning på extern biblioteksverksamhet på Regionbibliotek Stockholm.

REBECCA BACHMANN vet vad hon talar om eftersom hon både anordnat kurser i bemötande och även hållit föreläsningar i ämnet.

– Det handlar ju om det avgörande mötet som faktiskt får folk att fortsätta välja biblioteket. Ska vi kunna konkurrera med allt annat som sker i samhället måste vi bli superbra på bemötande. Rent generellt tycker jag att bemötandet fungerar bra på biblioteken idag. Men man kan alltid bli bättre, konstaterar hon.

– Genom att snegla på andra serviceorganisationer, företag och myndigheter, snappa upp en del av de idéer som finns där och föra över det till biblioteksverksamhet kan man bli bättre.

Inom biblioteksvärlden har det funnits ett visst motstånd mot att hämta inspiration och kunskap från företag. Men Rebecca Bachmann menar att det är ett nyttigt första steg att ta när en tradition raderas. Hon nämner duktiga föreläsare som kommer från näringslivet t ex Eva Gyllensvaan, beteendevetaren som varit ansvarig utbildare i kundbemötandet på SAS Flight Academy. Men även Mats Hedén som arbetar inom öppenvård psykiatri i Falun och som kan det mesta om hur man ska bemöta människor med störande och störda beteenden. Många bibliotek har också anlitat Apoteket för kurser i bemötande. De bibliotek som är riktigt duktiga på detta med bemötande har också själva anlitat utbildare för att prata för hela personalstyrkan.

FOTO: ÅSA EKSTRÖM

Rebecca Bachmann i en bemötandesituation under biblioteksdagarna.

– I dag är det mer accepterat att tala i termer av kunder och kundrelationer. Personligen tror jag att det är bra att man tänker i dessa banor. Att man som företag eller bibliotek ser en nytta i det här med att ha ett bra koncept, bemötande och tillgänglighet. Det syns förmodligen direkt i statistiken vad gäller lån, databasanvändning, söksamtal etc. Något som kan vara nog så viktigt när biblioteken måste vässa sig inför politiker och andra makthavare.

Är det extra viktigt med ett gott bemötande på biblioteken?

– Om man inte har ett bra bemötande i en verksamhet spelar det ingen roll hur bra den verksamheten är, eftersom man inte kan kommunicera den utåt. Då märks inte de tillgängliga lokalerna med den tillgängliga informationen.

Hur ska man göra för att förbättra bemötandet?

– Man kan göra på många sätt men framför allt tror jag att man ska diskutera frågan i per-

sonalgruppen. Att man ser bemötande som en central del av verksamheten och diskuterar frågan på personalmöten: Vad är ett gott bemötande? Hur vill jag själv bli bemött? Att man stöttar varandra i personalgruppen genom att tydligt informera hur man ska agera när man ser att någon blir dåligt bemött eller när någon kollega har en dålig dag.

Finns den insikten idag då?

– Mer och mer. Idag förstår de flesta betydelsen av ett professionellt bemötande vad gäller låntagarservice eller kundservice. Vi märker även att intresset ökar eftersom efterfrågan om fortbildningskurser i ämnet ökar.

Idag finns det kurser i alla möjliga sorters bemötande – både på webben och i den reella världen. Regionbibliotek Stockholm har också en del i assistentutbildningen som fokuserar på bemötande kundservice där man får konkreta tips på hur man rent praktiskt kan tänka vid bemötande, vad man ska göra när det uppstått ett dåligt möte etc.

Det gäller att väcka tanken och vinkla det lite så att de kan se nyttan med att tänka på ett annat sätt, att kunna läsa av och se situationer, analysera varför ett möte blev bra eller dåligt och att ha mod att ta itu med det som inte gick bra, menar Rebecca Bachmann.

Hon nämner några hörnstenar för ett bra möte: att lyssna, bekräfta och agera. Antingen är man öppen för mötet och inser betydelsen av vad det kan innebära eller så känner man sig otrygg och osäker i yrkesrollen och då kanske man inte är så trevlig. Det gäller att ha positivt tänkande kring mötet.

Hur ska man orka vara trevlig mot dem som inte är trevliga?

– Det har med tydlighet att göra. Att vara trevlig innebär ju inte att man flyter ut som person utan att man vågar säga ifrån och stå för det. Men visst kan det vara lättare sagt än gjort. Det är enkelt för mig att sitta här i mitt arbetsrum och säga det, men jag tror att man ska vara tydlig. Det är också viktigt med en samtalspartner utifrån för att se med nya ögon. Annars är risken stor att man blir låst i sin utsatthet.

Vad händer om man inte klarar bemötandet på biblioteket?

– Det är väl att exkludera människor bara för att man inte orkar eller tycker att det är

viktigt. Det är ju så att ett gott möte smittar och ger ringar på vattnet. Vill vi visa allt det vi har så måste vi ju kunna möta våra besökare. Då gäller det att vara lyhörd för hur folk väljer att kommunicera. Fysiska funktionshinder klarar vi bra. Men vi kan vara klumpiga när det gäller de som har icke synliga handikapp. Om en person har mejlat oss är det bra om vi mejlar tillbaka. En psykiskt sjuk person kanske inte klarar av att tala i telefon.

Inför 2010 då allt ska vara tillgängligt hopas Rebecca Bachmann att det finns en större medvetenhet om bemötandets betydelse. Det hon önskar sig mest är att all bibliotekspersonal vågar möta alla typer av människor och att bibliotekarierna inte ständigt slussar vidare av rädsla.

– Jag önskar också att bemötandekurser skulle ingå i bibliotekarieutbildningen. Bibliotekarieyrket är ju otroligt socialt. Vi måste ju kunna bemöta alla sorters människor om vi ska vara en offentlig mötesplats. Den akademiska bibliotekarieutbildningen får inte glömma den praktiska biten! Jämför man med en utbildning inom näringslivsvärlden – där är det självklart och otroligt viktigt att utbilda i kundbemötande och kundservice, inte bara för att få nya kunder utan för att också kunna *behålla* kunderna. Det gäller att

få besökarna att fortsätta välja biblioteket, konstaterar Rebecca Bachmann.

På Bibliotekshögskolan i Borås finns i dagsläget inga kurser i bemötande.

– Vi har ingen specifik kurs i bemötande eftersom vi har bedömt att det inte är så pass viktigt. Det är inget som studenterna har efterfrågat i någon större utsträckning, säger Anders Stenström, biträdande prefekt vid Bibliotekshögskolan i Borås.

– För studenterna är det självklart att bemötandet ingår som en naturlig del i vad som förväntas av dem som professionella utövare i det serviceyrke de valt. Sedan sker ju kundmöten även på webben. Vi jobbar ju mycket med gränssnitt och chatt och också där ingår bemötande i allra högsta grad.

Anders Stenström säger att det gäller att se över vilken policy varje bibliotek har.

– Min tolkning är att bemötande handlar om rena hantverkskunskaper. Där är det framför allt upp till de enskilda arbetsplatserna att jobba med just den frågan, fortbildning på arbetsplatsen helt enkelt. Det är ingen oviktig fråga, vi stänger inte dörren för all framtid men jag ser det inte som ett enskilt ämne på Bibliotekshögskolan inom en snar framtid.

ÅSA EKSTRÖM

film biblioteket

- En hemsida för Sveriges bibliotek!

-Du har väl fått årets stora barnreafolder?

Om inte, hör av dig så skickar vi en till dig!

Filmdata AB, Göteborgsvägen 19, 504 35 Borås, Tel: 033-225270 Fax: 033-444466 Mail: bibliotek@filmdata.se

En gemensam policy för bemötande

En viktig del i ett bra kundbemötande är att personalen känner trygghet. Det säger Lotta Gustafsson, som leder Växjö universitetsbiblioteks bemötandeprojekt under 2007.

FOTO: JAKOB HARNESK

Bibliotekarien Ann-Louise Larsson på Växjö UB bemöter två studenter från Växjö universitet.

VÄXJÖ UB besöks varje dag av cirka 3 000 personer, framför allt studenter. Hur blir de bemötta? Vad är det som utmärker ett bra bemötande? Skiljer sig besökarnas uppfattning om ett gott bemötande från personalens?

Med den typen av frågor som utgångspunkt anställde Växjö UB hösten 2006 två nyutexaminerade B&I-studenter, Ida Henriksson och Mattias Rieloff, för att via fokusgrupper och enkäter undersöka bibliotekets bemötande.

– Vår studie visade att studenternas upplevelser – bra eller dåliga – kunde beskrivas utifrån tre kategorier: Tillgänglighet och tid; Personalens agerande och attityd; Personalens sakkunskap och kompetens, berättar Ida Henriksson.

Under våren 2007 har projektet fortsatt, nu med de övergripande målen att personalen skall känna trygghet i sin roll och att kun-

derna ska bli professionellt bemötta.

– Bemötandet är faktiskt en verksamhetskritisk faktor för biblioteken, precis på samma sätt som IT, säger Mats Herder, överbibliotekarie vid Växjö UB.

– Man skulle kunna uttrycka det som att ett bra bemötande är en central produktionsfaktor i tjänstesamhället.

– Det handlar mycket om att lyfta frågan, att få igång en diskussion och att vi börjar reflektera över hur vi möter våra kunder. Vi har arbetat fram en gemensam policy för vårt bemötande och har arbetat hårt med kompetensutveckling, säger Lotta Gustafsson, bibliotekarie på Växjö UB.

Enligt policyn kan kunderna förvänta sig att bli bemötta med hjälpsamhet, kompetens, vänlighet, professionalism, uppmärksamhet, engagemang och respekt. Man betonar också den pedagogiska rollen.

– Det är viktigt att alla blir bemötta efter

sina förutsättningar, fortsätter Lotta Gustafsson.

– Man måste lyssna och vara lyhörd för deras behov. Fokusgrupperna visade att det fanns de som tyckte att bibliotekarierna alltid såg så upptagna ut. Därför testade vi att under en vecka inte utföra något som helst inre arbete ute i informationsdisken. Vi försöker medvetet rikta blicken utåt mot kunderna och mot lokalen.

– En sak som jag personligen alltid försöker att tänka på är att inte sätta igång och knappa på datorn utan att berätta vad jag gör. Då kan kunden hänga med. Jag försöker också vara noggrann med de första frågorna i referensintervjun för att förstå kundens situation. Hur mycket information behövs, och hur snabbt? Det är inte alls ovanligt att man möter studenter som mår dåligt, kanske för att de fått en otydlig och svår uppgift.

Ett av nyckelbegreppen i Växjö UB:s bemö-

tande är det "professionella samtalet". Som föreläsare har man anlitat Ann-Christin Sahlning, universitetsadjunkt på Lärarutbildningen vid Malmö högskola.

– I professionalismen ligger att det är kundens behov som ska styra och att bibliotekariens roll är att handleda, säger Ann-Christin Sahlning.

– Det kan innebära att man måste hålla igen med sina egna kunskaper för att kunna vara så lyhörd som möjligt. Det innebär också att kunden själv har ett ansvar. Personalen måste kunna lyssna och vara empatisk samtidigt som man upprätthåller gränsen mot det privata. Det är viktigt att man har en självinsikt och att man reflekterar över sitt agerande.

Vissa menar att det finns en grundläggande skillnad mellan hur folkbibliotek och högskolebibliotek bemöter sina kunder. Folkbiblioteken sägs oftare leverera det önskade svaret eller informationen medan ett högskolebibliotek anses betona den pedagogiska principen och vilja lära ut hur man söker i stället för att leverera svaret.

– Det kanske har funnits en sådan tradition, säger Ann-Christin Sahlning, som varit ute och föreläst vid ett stort antal bibliotek.

– Men den stora skillnaden tycker jag är att folkbibliotek är mer offentliga och har en mer varierande kundgrupp. De "svåra" samtalen blir fler. Särskilt på mindre folkbibliotek kan den sociala funktionen vara stark och man får se upp så att samtalen inte blir för privata. Men det kan vara en hårfin gräns.

I det professionella samtalet betonas att personalen försöker sätta sig in i och förstå kundens behov. Är det då ett problem om kunden är 30 år yngre och kommer från en helt annan kultur än bibliotekarien?

– Det kan påverka, men behöver inte göra det, fortsätter Ann-Christin Sahlning.

– Nya grupper och ungdomskulturer kan göra att man inte riktigt vet hur man ska agera. Man har kanske helt andra krav på snabbhet. Samtidigt är det ett allmänt samhällsfenomen och förändringarna sker snabbt.

I arbetet med att utveckla det professionella samtalet har man använt sig av begrepp som att spegla, att sammanfatta och att ställa öppna frågor.

Bemötandeprojektet vid Växjö UB har hittills fokuserat på det fysiska mötet i biblioteket, inklusive skyltning och möblering. Man har kommit fram till att kunderna inte förstår uppdelningen mellan olika diskar. Att ha en gemensam disk har provats men det skapade i sin tur andra problem. Därför planerar man nu att göra om bibliotekets reception till en reception för hela huset.

Men bemötandet sker också utanför det fysiska biblioteket. Kontaktbibliotekarierna, service via telefon, e-post och chatt, utformning av webbsidor och marknadsföringsmaterial är exempel på andra medel där biblioteket möter sina kunder.

Personalen har också utbildats i bemötandet ur ett mångfaldsperspektiv. Man har bl a anlitat Jonas Franksson, känd från teve-programmet CP-magasinet.

– För mig var det en nyttig lärdom att inse att om jag ger alltför god service till en funktionshindrad kan det vara en särbehandling och därmed ett dåligt bemötande, säger Lotta Gustafsson.

Vissa termer och begrepp har vållat diskussion.

– Vi fastnade till slut för ordet kund, bl a av det skälet att en kund är en person som kan ställa krav. Men även ordet bemötande kan diskuteras. Det kan signalera en ojämlikhet, ofta används ju ordet inom vården. Samtidigt kommer man ju inte ifrån att bibliotekarien har ett informationsövertag, säger Lotta Gustafsson.

Den gemensamma policyn som arbetats fram innehåller också formuleringar över hur personalen bemöter varandra som kollegor. Har man ett dåligt internt klimat får det naturligtvis effekter på hur man bemöter sina kunder.

JAKOB HARNESK

Bibliotekskonsult och skribent i BBL

FOTO: JAKOB HARNESK

Det är viktigt att alla blir bemötta efter sina förutsättningar, säger Lotta Gustafsson, bibliotekarie på Växjö UB.

Vi inreder bibliotek för både personal och besökare!

innorent.se

Arkitekter Design Inredningar
Tel. 046-524 41

X-ref Bibliotekssystem

Ver 4 är .NET- och SQL-baserat
Centraldrift möjlig
Gratis Installation • Gratis Inköp
Humana underhållspriser
www.x-ref.se

Xref
cross reference search

www.phf.se
Effektiv datafångst för alla områden...

Politik och praktik i Kanada

Toronto är Kanadas största stad. Där bor 5,5 miljoner och var femte invånare är född i ett annat land. Staden har hundra biblioteksenheter. Barbro Bolonassos besökte Toronto och Montreal i höstas för att titta närmare på hur man arbetar med service och bemötande i ett land som har kulturell mångfald som nationell profil.

VID IFLA:s förkonferens 2005 i Stockholm som hade temat The Multicultural Library deltog Anna Kwan, District Manager från Toronto Public Library, med en föreläsning om Staff training (personalutveckling). Under konferensen organiserade vi studiebesök till bland annat Fisksätra i Nacka. Jag såg henne nicka igenkännande under min presentation när jag kommenterade våra försök att utveckla bättre bemötande och service för nyinflyttade.

Jag blev nyfiken på varför hon nickade igenkännande och hur denna service ser ut i Toronto, Kanadas största stad?

Ett stipendium från Svensk Biblioteksförning gjorde det möjligt för mig att tillsammans med två journalister besöka Toronto och Montreal i oktober förra året. På tio dagar hann jag se tio bibliotek och dessutom besöka flera sociala och kulturella projekt.

Toronto är Nordamerikas femte största stad. Där finns människor med mer än 80 etniska bakgrunder representerade och över 100 språk talas. 2006 beviljades 260 000 immigranter permanent uppehållstillstånd i landet. Var femte invånare är nu född i ett annat land.

Nationen Kanada har kulturell mångfald som nationell profil. Hur påverkar det mottagandet på institutioner som t ex bibliotek?

Toronto Public Library, exteriör. Toronto är Nordamerikas femte största stad och här finns mer än 80 etniska minoriteter.

Utan att veta vårt ärende i staden deklarerar taxichauffören att vi inte ska missa ett besök på Toronto Public Library. Jag ser detta som ett bevis på att biblioteket är en resurs som är väl känd av människorna i staden. När jag senare frågar vaktpersonalen i huset hur jag kunde komma i kontakt med Anna Kwan blir jag mycket vänligt bemött – servicen fungerar ända ut på golvet. Den fungerar dessutom ute på biblioteksenheterna dit jag på eget initiativ begav mig för att undersöka servicenivån för nyanlända.

Överallt fanns gott om stödmaterial för studier och arbete för såväl unga som vuxna och mycket annan information som förenklar livet för nykomna familjer.

Det stora biblioteket i Toronto är inte längre nytt men erbjuder en skön miljö med porlande vatten och ett trevligt kafé som välkomnar besökaren redan i entrén. På väggarna, runt den stora flera våningar höga hallen, hänger en fantastisk graffititställning – ett resultat av en tävling som biblioteket ordnat.

En vänförening säljer begagnade böcker i en liten shop och i salen bredvid surfar flera hundra människor på Internet. Bibliotekskortet ger gratis tillträde till kommunikation och kön av människor som vill låna datorerna tar aldrig slut.

Längst in i hallen finns en kvinna på plats för att hjälpa människor som alldeles nyss anlänt till landet med elementär information om Kanada. Detta kontor organiseras av YMCA och är mycket välbesökt. Vid ett tiotal bord sitter människor som efter bästa förmåga försöker fylla i de nödvändiga blanketter som ska ge tillträde till samhället.

När Anna Kwan några dagar senare tar emot mig har hon ordnat med guider till de olika samlingarna och avdelningarna i huset. Mest imponerad blir jag av den beredskap som finns för välutbildade immigranter. De får tillgång till manualer, texter för sjuksköterske- och läkarutbildning i landet, som ger möjlighet till olika tester som kan förkorta vägen till ett arbete.

Språklaboratorier, företagar-service, mångspråkiga samlingar, musikalier från stadens alla musikhändelser, fotografier, kartor och den fantastiska samlingen originalbilder till standardverket *Birds of America* finns i detta märkliga bibliotek som byggdes av staden Toronto i ett Kanada som då ännu inte hade något Nationalbibliotek.

Men hur organiserar man då arbetet ute i förorterna? Anna Kwan berättar att hon gillar ställen "where it is fluent". Följaktligen är hon nu chef över några av de mest välbesökta biblioteken i stadens norra och östra delar. Här bor många asiatiska immigranter (enbart kineserna uppskattas till 450 000) men även äldre invandrargrupper som italienare och greker. De senare har flyttat ut från tidigare etniska enklaver och köpt dyra lägenheter – ofta i kvarter med vakt och murar mot de fattiga invånarna som tycks bli allt fler i staden.

Särskilt imponerande är hur mycket resurser i form av kurser, media och information på alla nivåer – såväl språklig som intellektuell – som erbjuds på biblioteken. Vill man klara sig ska det finnas möjligheter och det gör det genom att biblioteken, kommunala centrum samt massor av frivilligorganisationer och kyrkor samarbetar i ett stort nätverk.

Anna Kwan berättar att all personal deltar i en ständigt pågående fortbildning som rör de multikulturella frågorna. Samlingar byggs upp efter stadsdelarnas tillfälliga etniska sammansättning och ändras vid de omflyttningar som en stad av denna omfattning upplever över tid.

Det finns en direkt koppling mellan staten Kanadas deklaration om en nation byggd på multikulturalism och medborgarskap och bibliotekens utbud av service och tjänster. Landet anser sig behöva sina nykomlingar och försöker ta tillvara den kunskap och de erfarenheter som följer i invandringens spår. Samtidigt underblåsar man en gemensam identitet som kanadensare genom språket(-n) och genom kunskapstester om landets historia. Det verkar inte vara traumatiskt att förena två identiteter.

Det har dock blivit svårare för immigranterna att hitta in i samhället och ingen vet hur detta gigantiska nationsexperiment kommer att utvecklas.

Men en medvetenhet om hur viktigt det är att lyckas med integrationsarbete finns hos myndigheterna – man slåss om kompetens från världen.

Vi åkte till Montreal för att se hur man tar emot nya invånare i Kanadas näst största stad och för att studera hur några institutioner knyter an till en befolkning som kommer

FOTO: STAFFAN ANDERSSON

Stora hallen i Toronto Public Library. Här finns många datorplatser och på väggarna, runt den stora flera våningar höga hallen, hänger en graffitiutställning.

från hela världen. Montreal håller på franska och här möter man många som inte kan engelska – kanske för att man utvandrat från ett franskspråkigt land som Haiti. Vi hör historier om "den rätta ullen" det vill säga: helt godkänd kan man bara bli om man har anor i några av de gamla familjer som en gång utvandrade från Frankrike.

Genom trädgårdens "landscape artwork" närmar vi oss det år 2005 invigda La Grande Bibliothèque i Montreal. En av fyra mindre entréer leder besökaren in mot gatuplanets publika informationsdisk och de många utlåningsstationerna. Under huset finns direkt förbindelse med tunnelbanan vilket bidrar till en hög tillgänglighet i en annars inte helt lättframkomlig stad där bilköerna kryper fram i flera nivåer.

Byggnaden påminner till det yttre om Frescati i Stockholm med sin grönturkosa färg, men känns övertygande i sin inre koncentration mot samlingarna, läsesalarna, sittplatserna. Jag får känslan av att befinna mig i en bikupa skyddad mot all insyn men med bevarad utsikt.

Huset har intagits av besökare som i varje vrå letar, läser, funderar, sover eller värmer sig. I de små genomskinliga hissarna i mitten av byggnaden pågår en ständig transport av besökare. Runt honungen, det vill säga musik- och filmavdelningarna högst upp, pågår ett febrilt sökande bland CD-skivor, dokumentärfilmer och spelfilmer. Här kan du lyssna på musik eller se en film vid bokad skärm. Du kan också skriva musik och spela in en skiva. Här finns all musik med anknytning till staden samlad och dessutom ett rikligt urval av världens musikproduktion att välja ur.

På La Grand Bibliothèque erbjuds man många möjligheter till hjälp att söka jobb, att få sin utbildning validerad eller som företagare få hjälp att kartlägga marknaden. Om man vill skaffa datorprogram kan man testa först i Softwarebiblioteket. Språklaboratoriet står öppet för den som behöver lära sig något av de två officiella språken. "Newcomers services" innebär att all nödvändig information om landet finns koncentrerat här. Lägg därtill samlingar med mängder av böcker på olika språk att välja ur. Man kan spendera timmar utan att ha tråkigt.

Angår då denna politik och praktik oss i de svenska biblioteken? När jag frågar ungdomarna hemma i Fisksätra om deras familjer visar det sig att många har kusiner i såväl Toronto som London. Genom våra besökares omvärldsspaning ställs krav på att utveckla ny service. Frågan om tillgång till språklaboratorium blev plötsligt självklar när jag såg hur den erbjöds i Kanada.

Att besöka Toronto och Montreal är lite som att se framtidens Europa. Skyskrapor och tvåvåningshus blandat om vartannat, portugisiska kaféer och nordafrikanska marknader, protesterande aboriginer, nationalistiska franskkättlingar och vänliga människor från världens länder som delar erfarenheten av att vara nykomlingar ger många tankar om bemötande.

Och ja, politiken påverkar praktiken. När får vi se våra svenska immigranternas förmågor medvetet tas tillvara i samhället och hur kan integration bli allas kamp för ny kompetens?

BARBRO BOLONASSOS

Enhetschef Fisksätra bibliotek

Ett skepp kommer lastat – med böcker!

FOTO: TOMMY GÄRBERING

Bibliotekarierna som servar sjömännen. Fr v Anna Selme, Ann-Christine Westman och Birgitta Dahlén.

FÖR ETT PAR ÅR sedan skrev BBL en artikel om Sjömansbiblioteket med anledning av en statlig utredning, *Välfärdsverksamhet för sjömän* (SOU 2005:11), i vilken det bl a föreslogs att Sjömansbiblioteket skulle läggas ned.

Sjömansbiblioteket – ett globalt vandringsbibliotek – fyllde 75 år förra året och är till för svenskflaggade fartyg, huvudsakligen lastfartyg i internationell trafik men även för utlandsflaggade fartyg som har serviceavtal.

Sjömansbiblioteket har sitt huvudkontor på Rosenhill i Göteborg. Därifrån distribueras bokväskor till bokbytesstationer som finns i ett 20-tal hamnar i fyra världsdelar. I bokväskorna finns böcker, tidskrifter, tidningar, ljudböcker och e-böcker.

Platsombud eller fartygsbesökande medarbetare i svenska och utländska hamnar arbetar med böckerna, dvs bär dem till och från fartygen. Det här är en populär och mycket uppskattad verksamhet som utredningen från 2005 ville sätta stopp för när man föreslog att sjömännen istället skulle få möjlighet att göra långtidslån på sina folkbibliotek i hemkommunen.

Sedan dess har ännu en utredning kartlagt sjömännens fritid: *Fritid till sjöss och i hamn*

(SOU 2006:67). Resultatet av den utredningen blev att Sjömansbiblioteket från 1 januari i år – tillsammans med övriga verksamheter i Handelsflottans kultur- och fritidsråd – uppgick i Sjöfartsverket. Det betyder att Sjömansbiblioteket kan som förr fortsätta sin verksamhet som nu ingår i den nya servicefunktionen Sjömannsservice.

Sjömansbiblioteket har cirka 120 000 böcker och enligt Anna Selme, chef för Sjömansbiblioteket sedan maj 2006, togs under förra året cirka 47 000 böcker ombord på fartygen.

– Hur mycket som läses och lånas går i vågor. För en tid sedan var det t ex ganska lugnt medan vi nu har fått många beställningar, säger Anna Selme.

Biblioteket har en driftsbudget på 2,6 miljoner (2007) och ungefär hälften går till inköp av media. Tre anställda sköter servicen till sjömännen, två på heltid och en på halvtid.

HZ

FOTO: ÅSA EKSTRÖM

Svenska Akademiens bibliotekariepris 2007

ÅRETS PRISTAGARE till Svenska Akademiens bibliotekspris heter Anna Gustafsson Chen och arbetar som bibliotekarie på Internationella biblioteket vid Stockholms stadsbibliotek. Där ansvarar hon bland annat för bibliotekets webbtjänst som presenterar skönlitteratur på arabiska, kinesiska, persiska, ryska och spanska. Hon får priset för sina värdefulla insatser för att främja intresset för klassisk och samtida skönlitteratur, framför allt med fokus på litteraturen utanför den anglosaxiska världen. Anna Gustafsson Chen har även tagit initiativ till att bilda bokförlaget Trasten som vill sprida böcker från hela världen till svenska barn. Indisk fantasy och latinamerikansk science fiction finns bl a som alternativ till den anglosaxiska litteraturen. I en intervju i BBL (nr 1/2006) sade hon:

– Vi vill understryka att det inte är välgörenhet som vi sysslar med. Det är av ren egoism som vi gör det. Vi vill också kunna ta del av spännande och bra text- och bilderböcker för barn. Samtidigt vidgar vi vyerna bortom Lönnebergas horisonter.

Priset delas ut i samband med Bok & Bibliotek i Göteborg. Förutom äran får Anna Gustafsson Chen 40 000 kronor.

ÅE

Nya krönikörer i BBL

Från och med detta nummer kommer Lotta Jansson, Åsa Jenslin och Karin Jacobson, samtliga vid Karolinska Institutets bibliotek, att avlösa varandra som krönikörer i Biblioteksbladet. Christer Hermansson fortsätter som krönikör i vartannat nummer och i vartannat nummer kommer alltså någon av Åsa, Lotta eller Karin att skriva utifrån sin utikspost på KIB. Först ut är Åsa Jenslin, läs hennes krönika på sidan 35. Men först en presentation av de nya krönikörerna.

FOTO: ULF SIRBORN

Tre från KIB som börjar skriva i BBL. Från Lotta Jansson, Åsa Jenslin och Karin Jacobson.

Namn: Lotta Jansson

Ålder: 36

Befattning/Gör på KIB: Bibliotekarie. Jag ingår i undervisningsteamet och är ansvarig för KIB:s undervisning på Läkarprogrammet. I ansvaret ingår allt från att ha kontakt med lärare, jobba med det pedagogiska upplägget till att bemanna undervisningen och undervisa själv! Resten av min tid jobbar jag i kundtjänst och som informationsarkitekt i olika webbprojekt.

Intressen: Konst, vara ute i naturen, segla, umgås med familj och vänner.

Profil: Pedagogik och webb är biblioteksfrågor som intresserar mig särskilt.

Senast lästa bok/spelade spel: Bok: *The Falls* av Joyce Carol Oates. Spel: Skitgubbe med mina barn.

Framtidsfråga för biblioteken: Var och hur möter vi biblioteksanvändarna när de inte längre kommer till det fysiska biblioteket? Hur lär vi studenterna att vara informationskompetenta?

Namn: Åsa Jenslin

Ålder: 36

Befattning/Gör på KIB: Bibliotekarie. Jag tillhör kundtjänstteamet och arbetar främst i kundtjänsten och i vår servicefunktion Lyktan. Där kan studenterna få information och hjälp med praktiska frågor kring studierna på KI. Lyktan har också en Helpdesk gentemot lärare och anställda där de kan få support för ett antal olika system som används på KI. Jag undervisar även en hel del.

Intressen: Musik och växter.

Profil: Webb 2.0 hör till det som intresserar mig särskilt.

Senast lästa bok/spelade spel: Bok: *De dansande flickorna i Lahore: en sann berättelse om kärlek och drömmar till salu* av Louise Brown

Spel: Tony Hawk's Project 8.

Framtidsfråga för biblioteken: Att ta steget ut från bibliotekswebbarna och även erbjuda användarna våra tjänster på andra ställen på webben.

Namn: Karin Jacobson

Ålder: 32

Befattning/Gör på KIB: Snart en alldeles riktig bibliotekarie på alla vis, läser biblioteks- och informationsvetenskap i Borås på deltid. Jag tillhör Mediainköpsteamet och arbetar främst med e-tidskrifter. Jag arbetar också med utveckling av ärendehanteringssystemet SAGA internt på KIB samt i viss mån i kundtjänsten.

Intressen: Film och teater. Spelar trummor i ett band.

Profil: Olika aspekter kring tillgängliggörande av e-resurser.

Senast lästa bok: Tuff av Paul Beatty.

Senast spelade spel: TP tror jag.

Framtidsfråga för biblioteken: Det får bli ett par frågor av den mer eviga arten. Vilka tjänster ska biblioteken erbjuda? Vad är ett bibliotek?

Hur man bygger ett varumärke

Norrbottens alla bibliotek marknadsförs under gemensam flagg

Svenska folket har stort förtroende för biblioteken enligt Temo Synovates undersökning från maj 2006. Ändå har besökssiffrorna i Norrbotten sjunkit de senaste åren. För att ändra på det gick länets 14 kommunbibliotek samman för att skaka om bilden av biblioteket, skriver Detlef Barkanowitz.

BIBLIOTEKEN HAR traditionellt hållit en låg profil ur kommunikationshänseende. Undersökningar visar att biblioteken är kända ändå men att kunskaperna om vad de har att erbjuda måste bli bättre.

2005 inleddes ett nätverksarbete mellan bibliotekscheferna i Norrbotten för att finna metoder och former för en mer effektiv marknadsföring. Det räcker inte med att vara känd, man måste vara känd för rätt saker också. Biblioteken har idag ett brett utbud av tjänster och medier som till en del är okänt. Allt detta ställer krav på en tydlig kommunikation och en genomtänkt strategi för att nå de tänkta målgrupperna.

För att få hjälp med detta började vi redan hösten 2005 ett samarbete med Vinter reklambyrå. Små eller medelstora bibliotek har sällan eller aldrig kunskap om marknadsföring och den kommunikation som krävs för att lyckas.

Vi glömmer ofta att biblioteket är ett varumärke som konkurrerar om uppmärksamheten med andra på samma marknad.

Inom handel och servicenäringen har butiksmiljön och det personliga bemötandet stor betydelse för hur varumärket uppfattas. Reklamens uppgift är bl a att skapa attraktion och positiva associationer till varumärket. Men det som reklamen lovar måste också infrias.

Det är helheten i bibliotekens verksamhet – deras erbjudanden, produkter och tjänster, bemötandet och hur biblioteken syns i olika sammanhang – som ligger till grund för attraktionskraften.

För att löften ska kunna infrias har all bibliotekspersonal, cirka 160 personer, genomgått en utbildning i kommunikation och varumärkesbyggande. Dessutom genomfördes en konferens i maj 2007 om bemötande. Under utbildningen pratade vi mycket om "sanningens ögonblick", dvs personalens möte med besökaren och hur vi infriar de löften vi

ger. Om norrbottningarna tycker att personalen lever upp till rollen som guidande, inspirerande och nytänkande kommer de att uppfatta mötesplatsen som attraktiv och väl värd ett återbesök.

De viktigaste besökarna är de som inte besöker oss. Biblioteken är utsatta för hård konkurrens. Pocketböcker är billiga och lätta att få tag i, information finns lättillgänglig på Internet. Nya medier lanseras och skapar nya behov.

Samtidigt kan biblioteken erbjuda något som alla skulle må bra av att uppleva. Biblioteket är mycket mer än de medier som finns i "butikshyllorna". Det är också en mötesplats som ger en välbehövlig paus i nuet.

Ju fler som upptäcker bibliotekets möjligheter att förmedla upplevelser, desto mer nytta kan vi göra för människors välbefinnande. Målgruppen för vårt samarbete är därför människor som sällan eller aldrig besöker oss.

Kärnvärden beskriver varumärkets innehåll. Bibliotekens dagliga verksamhet ska botten i dessa kärnvärden och vara en sammanhållande länk i all kommunikation. Fyra kärnvärden arbetades fram i samarbete mellan bibliotekscheferna, Länsbiblioteket och Vinter reklambyrå och presenterades för övrig personal under utbildningen:

Inspirerande: Bibliotekens kunnande, personalens agerande och exponeringen ska vara inspirerande och bidra till ökat intresse för att allt vi har att erbjuda.

Berikande: Bibliotekens erbjudande ska vara berikande och infria kundens personliga och högt ställda förväntningar.

Möten: Bibliotekens erbjudande ger kunderna otaliga möjligheter till upplevelsefyllda möten.

Paus: Bibliotekens miljö och tillgänglighet ger besökare och kunder en livgivande paus i det hektiska och tidspressade samhället.

BIBLIOTEKEN I NORRBOTTEN enades om att använda en gemensam logotyp och en gemensam grafisk profil. Syftet är att vi tillsammans ska förmedla en tydlig och enhetlig grundprofil för varumärket.

Logotypen utgörs av ett versalt B i en fri och dominerande form. Formen och färgen ger ett modernt, kraftfullt och levande intryck.

Den grafiska profilen är uppbyggd som ett modulsystem med fem element som kan användas i olika kombinationer eller var för sig.

Logotypen och den grafiska profilen ger biblioteken i Norrbotten ett personligt och distinkt uttryck som stöttar våra kärnvärden.

Just nu pågår ett arbete med att förankra och synliggöra den nya logotypen. Affischer, bokmärken, namnskyltar, plast- och tygkasar, kartongställ har eller håller på att produceras. Hjälp att synliggöra logotypen har biblioteken fått av Luleås nya bokbuss (bilder finns på www.bokbussen.se). Logotypen ska också vara synlig på bibliotekens och kommunernas hemsidor. Idag har 9 av 14 bibliotek loggan på sin hemsida. Övriga kommer att lägga ut den under våren.

Tillsammans med Vinter reklambyrå utarbetade biblioteken olika kommunikationslösningar. Under några veckor i början av året genomfördes en stor affischkampanj i länets alla tidningar och busskurer. Affischerna innehöll tre olika budskap med syfte att väcka uppmärksamhet och intresse som t ex:

*Biblioteket har många goda sidor.
Men en del är riktigt otäcka!*

Dessa kampanjveckor följdes upp med en ny kampanjvecka i mitten av februari då alla bibliotek uppmärksammade Alla hjärtans dag med olika aktiviteter och nya annonser i tidningarna med följande budskap:

Den här veckan bubblar bibblan av hjärtlig romantik.

*Nu är vi extra romantiska på biblioteket.
Istället för att köpa, kan du låna nåt riktigt*

BIBLIOTEKET

amoröst som går raka vägen till din väns hjärta.

Reaktionerna från personalen har hittills varit mycket positiva. Den nya logotypen har tagits väl emot. I de fall där man redan hade en egen grafisk profil har den övergetts eller kombinerats med den nya. Projektet och samarbetet mellan biblioteken har tillfört ny energi till verksamheterna. Personalen har blivit mer medveten om att man i grunden har en bra produkt som man kan känna stolthet över. Fokus har flyttats från att tänka i termer av problem (vi har inte tid, ingen personal) till att tänka på vad man kan åstadkomma tillsammans. Bibliotekspersonalen visar också en förståelse för vikten av marknadsföring och att biblioteken idag agerar på en marknad där man konkurrerar om människors tid och uppmärksamhet. En bibliotekschef berättade att han upplevde ett paradigmskifte. Från att i alla år haft fokus på utlåning av medier gick det upp för honom att biblioteken också tillhandahåller upplevelser och berättelser.

Från flera bibliotek har det rapporterats om nya besökare men även om gamla låntagare som har hittat tillbaka under kampanjveckorna. Några långtgående slutsatser om ökade utlån eller besök kan vi dock inte dra ännu. Däremot kan vi konstatera att många uppmärksammade annonskampanjen.

Det finns redan ett beslut taget om ett gemensamt marknadsföringskonto för framtida kampanjer och aktiviteter. För 2007 planeras bli en kampanj om Världsbokdagen, Världsmiljödagen och Kanelbullens dag. Under hösten ska bibliotekens digitala medier synliggöras. Ett annat intressant sätt att synliggöra biblioteken och nå nya grupper är via radioreklam. Ett försök kommer att göras under hösten i samband med kampanjen om digitala medier.

En arbetsgrupp har bildats med representanter från alla kommunbibliotek. Arbetsgruppen planerar aktiviteter och kampanjer men sammanställer även fortbildningsbeho-

ven hos bibliotekspersonalen. Förslag har kommit om fortbildning inom områden som bemötande, medieträning, skriva pressreleaser, dekoration och inredning.

Under projektet skapades en egen portal på Internet, www.bibblo.se. Portalen kommer att utvecklas under 2007 med fler tjänster till allmänheten.

Norrbottnens länsbibliotek är det sammanhållande navet i samarbetet. Vi kallar till möten, skriver pressreleaser, anordnar utbildningsdagar. Länsbiblioteket håller också kontakten med Vinter reklambyrå och har hittills svarat för distributionen av affischer, flyers och annat tryckt material. Tips och idéer utbyts under arbetsgruppens möten eller via vår gemensamma e-postlista.

DETLEF BARKANOWITZ

Norrbottnens länsbibliotek

FAKTA

Mer om projektet kan ni läsa på Länsbibliotekets webbplats: <http://www.norrbottnenslansbibliotek.nu/>

Vår samarbetspartner:
Vinter reklambyrå
<http://www.vinterreklambyra.se/>

Projektet stöds ekonomiskt av Statens kulturråd fram till maj 2007.

Vinnare av reproduktionerna!

Carrena och Devo IT lottade ut tio reproduktioner av Rosenhaneplanschen "Skåningar" på Biblioteksdagarna. Här är vinnarna:

Marie Berg, Almedalsbiblioteket
Birgitta Calagos, Lund
Catarina Ericson-Roos, Stocholms univ.bibl.
Lisbeth Forslund, Stadsbiblioteket Gävle
Anne Hederén, Länsbibliotek Östergötland
Jessica Johansson, Borås stadsbibliotek
Kjell Jonsson, Umeå univ.bibl.
Karin Jäppinen, GIH, Anja Leiding, Åtvidaberg
Ann Östman, Biblioteket Gävleborg

Priserna skickas till deltagarna. Ett stort tack till Vitterhetsakademiens bibliotek som visar fler av sina planscher på <http://katalog1974.raa.se/rosenhane!>

BookView
- kulturskatter på nätet

presenterar

Rara böcker vid
Umeå Universitetsbibliotek
i digital form:
<http://rara.ub.umu.se>

DEV O

Läs mer på www.devo.se

NÄRPRODUCERAT = MILJÖVÄNLIGT

Hjortsberga

BIKETJANST
•MADE IN SMÅLAND•

Ålgård

Vislanda

WWW.BIKETJANST.SE

Gävle stadsbibliotek:

Satsar på samarbete och nätverk

Musikbiblioteket ligger i den djupblå byggnaden som är Gävle konserthus.

Det började i tre små rum i Rådhuset för hundra år sedan. Idag är huvudbiblioteket i Gävle ett stort bibliotek, centralt placerad i staden. Till Gävle stadsbibliotek hör nio filialer, däribland Musikbiblioteket i Gävle konserthus.

BBL besökte en pigg nybliven hundraåring vars kostym börjar bli för trång.

BIBLIOTEKET I GÄVLE har sällan stängt. Det är öppet alla årets dagar. Inte heller huvudbibliotekets chef är särskilt stängd. När vi går för att äta lunch så tycks halva Gävle vara bekant med Conny Persson. Det hejas åt både höger och vänster där vi vandrar fram i den gamla arbetarstaden som är mest känd för hockeylaget Brynäs, Korsnäs, Ahlgrens bilar, kändisarna Regina Lund och Tomas di Leva. Men stans största kändis är nog den numera riksbekanta julbocken som nästan varje år sätts i brand. Julbocken sattes i år upp på Slottstorget mittemot biblioteket och klarade sig för en gångs skull. Conny Persson förklarar hur biblioteket ska klara sig i en allt bistrare ekonomisk tid.

– Biblioteket är ingen isolerad ö! Vi har en halv miljon besökare varje år. Jag tror samarbete är A och O för att kunna göra det man

vill. Det är inga små summor vi fått av våra av samarbetspartners eller medarrangörer, konstaterar Conny Persson.

Som exempel nämner han samarbetet med Lantmäteriverket som gav både material och datorer för Kartans plats i biblioteket. Man har även samarbetat med Gävles nio förlag i samband med bokmässan i Göteborg. En flod av medarrangörer och samarbetspartners forsar ur munnen på bibliotekschefen – alltifrån kommunala bolag, kyrkan, enskilda företag, Hyresgästföreningen, Nutek, bokhandlare till olika politiska partier. En del anser att det kan vara en aning kontroversiellt att samarbeta med politiska partier.

– Jag tycker man ska vara öppen och orädd. Det ska vara en tillåtande atmosfär. Sedan kan man ta ställning i varje enskilt fall. Så länge man samarbetar med demokratiska partier som håller sig inom lagens ramar

vad gäller yttrandefrihet och jämlikhet så anser jag att man kan samarbeta för att kunna erbjuda ett väsentligt innehåll.

Men finns det inte en risk att politikerna kyligt räknar med att det driftiga stadsbiblioteket lyckas äska pengar på annat sätt och därmed kan hålla en låg biblioteksbudget?

– Nej. Idag har nöden ingen lag och verkligheten ser ju ut som den gör. Vi har så lite medel att vi måste söka andra vägar. Vi kan inte trola med knäna och då gäller det att bygga nätverk, samverka och hålla ögonen öppna.

Som exempel nämner han ett flyktingbidrag som låg och skvalpade hos förvaltningen. Det var pengar som man hade svårt att göra av med på ett flyktingboende i kommunen men som kom väl till pass på biblioteket.

– Ett litteraturstöd till flyktingar som gav massor med nya böcker på olika språk! Det är

då vi lyckas med vårt mål att vara en offentlig mötesplats eller ännu hellre: ett vardagsrum att trivas i, säger Conny Persson.

Huvudbiblioteket har också startat en programserie kallad "Bibliotek för framtid" där också Bibliotek Gävleborg, Tillväxt Gävleborg och Etablera – ett kommunalt bolag för etablerande av företag, varit medarrangörer. Programserien har varit obligatorisk för personalen. Idéinnehållet i föreläsningsserien har fokuserat på förändringar i vår omvärld och bibliotekets roll i framtiden.

– Den här föreläsningsserien fortsätter med spännande framtidsföreläsningar. Den har dragit mycket folk!

Gävle stadsbibliotek har överhuvudtaget haft en mycket omfattande programverksamhet där man arbetat med olika temadagar. Det har varit välbesökta arrangemang som tex en utbildningsmässan med alla utbildningssamordnare, IT-dagar om säkerhet och lust till IT där lokala energibolag och bostadsbolag varit medarrangörer. Man har också arrangerat Funktionshindersdagar där personer med olika funktionshinder har uppträtt, släktforskningsdagar, Lokalhistoriska dagar, lokala bokmässor, poesidagar osv. Men behovet av en modernisering av huvudbibliotekets lokaler är stort. Kostymen är helt enkelt för trång. Redan för tio år sedan började det talas om behovet av ett nytt bibliotek. Först nu, 2007, har en enig kultur-nämnd förslagit att man ska bygga ett nytt bibliotek för 165 miljoner kronor. En styrgrupp är tillsatt som ska verka för att det ska bli så bra som möjligt. Personalen har bland annat besökt bibliotek i Holland, Finland och Storbritannien men även i Sverige för att få inspiration. Nu väntar man bara på att kommunstyrelsen och fullmäktige ska klubba igenom beslutet. Byggstarten är beräknad till 2010.

I år har biblioteket haft 100-års jubileum. Det firades under en vecka i slutet av april med både artister och författare. En bok har även getts ut i samband med jubileet (se rec sid 37). Det är den förre bibliotekschefen Weste Westeson som skrivit om biblioteket genom hundra år. Där står bland annat hur verksamheten började i tre små rum i Rådhuset – en viss skillnad till dagens stora bibliotek mitt i centrala Gävle.

I dag arbetar ungefär 30 personer på stadsbiblioteket som även inkluderar nio filialer, däribland Musikbiblioteket som huserar i två våningar i Gävle Konserthus. Det blå huset ligger vackert intill Bolognerskogen och Gävleån. Direkt innanför entrédörrarna ligger musikavdelningen där fyra bibliotekarier serverar användarna med bland annat 17 000

musik-cd, tidskrifter, noter, böcker och musikvideoband. Där finns bland annat övningsvideoband för trummisar, gitarrister och andra att låna. Här finns även e-musik att ladda ner, låna eller lyssna på via tex Musikwebb och Naxos Music Library.

– Vi har väl det mesta utom vit makt-musik. Annars är det uppbyggt på samma sätt som i en skivbutik med olika musikgenrer, berättar Christina Wengström, vikarierande filialchef när hon visar runt i biblioteket.

Personalen kompletterar varandra väl eftersom någon är expert på traditionell pop och jazz medan en annan kan det mesta om klassisk musik och en tredje vet mycket om olika sorters folkmusik.

– Bibliotekarien Victor som på fritiden är basist i Totalt jävla mörker kan så klart det mesta om rockmusik, konstaterar Christina Wengström och tillägger att alla i personalen har vidareutbildats för att få fördjupade kunskaper inom sin genre.

Musikbiblioteket satsar också på den lokala musiken i ett samarbete med Stadsarkivet. Arkiv X är ett lokalt arkiv som strävar efter att ha all musik som spelats in i länet. Biblioteket köper in två exemplar av skivan, den ena lånas ut medan den andra arkiveras. Musikbiblioteket hjälper också till att sälja lokalt producerade skivor och man har även satsat på tv-spel med musik och sånganknytning.

– De är ständigt utlånade och väldigt populära. På sikt hoppas vi att också kunna erbjuda lån på spelkonsoler. Alla har ju faktiskt inte råd att köpa dem så där har vi en funktion att fylla, säger Christina Wengström.

Musikbiblioteket är lite annorlunda på det sättet att det är de unga männen som dominerar bland besökarna. Biblioteket försöker nu satsa på att locka till sig äldre och yngre besökare. Bland annat marknadsför biblioteket i ett seniorprogram i närradion. Dessutom har man byggt upp en liten barnhörna på övervåningen. På grund av läget har biblioteket "flexibla öppettider". Det innebär att man alltid försöker hålla öppet då det pågår konserter eller andra evenemang i konsert-huset.

– Vi har ställt ut tidskriftshyllorna utanför biblioteksentrén för att locka in folk i biblioteket. I konsertpausen är det många som kommer in till oss eller slår sig ner i fåtöljerna för att bläddra i tidningarna.

– Men framför allt är det en engagerad personal som gör det hela möjligt, som vill och kan jobba för besökarnas bästa, säger Christina Wengström.

ÅSA EKSTRÖM

Interiör från Huvudbiblioteket i Gävle som fyller 100 år i år.

Interiör från Musikbiblioteket som är uppbyggt på samma sätt som i en skivbutik med olika musikgenrer.

En trotjänarinna slutar

FOTO: ÅSA EKSTRÖM

Efter över 40 år på biblioteket fick Ingrid Carlsson ett eget arbetsrum.

I ur och skur har Ingrid Carlsson under 45 års tid gått till jobbet som biblioteksassistent på stadsbiblioteket i Gävle.

–Förutom en gång när jag hade magsjuka. Då stannade jag hemma, säger hon.

DET ÄR EN NÖJD 65-åring som konstaterar att hon efter alla år slutligen fått ett eget arbetsrum. Vi sitter i rummet vars väggar, hyllor och bord rymmer foton på dottern, barnbarnet, böcker, papper och dvd-skivor. Hon skrattar när jag ber henne berätta hur det var när hon steg in i biblioteksvärlden för 45 år sedan.

– Jag grinade när jag såg den gröna Haldan som fanns på biblioteket! Vad hade jag gjort? Varför hade jag lämnat ett jobb som sekreterare på skogsföretaget Korsnäs där jag hade haft en modern röd IBM-skrivmaskin. Men idag vet jag bättre. Jag har inte ångrat mitt val.

Ingrid Carlsson utbildade sig till biblioteksassistent i Sigtuna. Därefter var det biblioteksjobb med katalogkort och Detroids systemet som gällde. Det var ett evigt sorterande och plockande. Inga böcker fick stå på vagnarna utan allt skulle upp i hyllorna. Hon upptäckte snabbt att det krävdes en stark rygg och starka ben för att orka med biblioteksjobbet.

– Jag minns också att vi hade fotoutlåning. Det var en jättekamera att hantera och jag var jämt så rädd att filmen skulle ta slut.

Ibland jobbade Ingrid Carlsson ensam i biblioteket. På kvällarna var man ensam om att stänga, något som skulle vara otänkbart med alla regler som finns idag. Som så många andra bibliotek i större städer har man en larmknapp. Stadsbiblioteket har även haft en vakt på plats eftersom man haft problem med alkoholister och knarkare som bråkat inne på biblioteket. Å andra sidan har den problematiken minskat sedan Systembolaget flyttat från Stortorget. Ingrid Carlsson tror att toleransen kanske är något större idag. Förr fanns det till och med tydliga regler för hur bibliotekarierna skulle se ut på arbetsplatsen.

– Det rädde långbyxförbud för de kvinnliga bibliotekarierna ända tills det kort-korta modet slog igenom på 1960-talet. Men när de kvinnliga bibliotekarierna klättrade upp på stegen i kort-kort blev det nästan genast förbud på att ha kjol.

Det rädde också nolltolerans för ljud på biblioteket, minns Ingrid Carlsson.

– Förr var det ett tystare hus med lite prassel och enstaka hostningar. Inte ens barnavdelning fanns ju i huset. I dag är det ett helt annat hus där det är fritt och tillåtet att prata.

Förr ingick det i Ingrid Carlssons arbetsuppgifter att läsa in en taltidning för blinda. De bästa artiklarna ur lokaltidningarna sammanställdes i en taltidning. Det var ett stimulerande och lärorikt jobb som gav mer smak till att läsa högt. Ingrid Carlsson har också varit ansvarig för många av författarböckerna vilket inneburit att hon haft förmånen att få träffa många av landets författare.

– Förr hade vi ju inte så mycket pengar så det hände att man tog hem författarna efteråt för att bjuda på mat och dryck. Det var väldigt trevligt.

Hon nämner favoriter som Agneta Pleijel, Per Gunnar Evander, Theodor Kallifatides och Sara Lidman. Hon beskriver intressanta möten när allt har stämt och många kommit för att lyssna till författarna. Under åren som gått har hon även arbetat fackligt, bland annat som huvudskyddsombud. Hon ser ett tydligt minskat intresse idag för det fackliga arbetet.

– Ingen vill jobba fackligt idag. Något man nog kommer att få ångra.

– Brist på tid och tålamod kanske är tidens tecken. Det märker man ju också inne på biblioteket. Det är vi som får skäll av låntagarna när datasystemen inte fungerar, säger hon.

Den stora skillnaden i att jobba på bibliotek idag jämfört med förr är att man har en minskad bokkontakt, menar Ingrid Carlsson.

– Jag kan sakna att hålla i böckerna. Titta på omslagen, känna på böckerna, bläddra och läsa baksidestexter. Idag är det mindre i jobbet som verkligen väcker läslusten.

Ingrid Carlsson har alltid tyckt om böcker och har tillbringat en stor del av sin barndom och ungdomstid på bibliotek i Gävle. Hur det blir när hon nu går i pension vet hon inte. Förutom att besöka barnbarnet i Schweiz och lära sig franska är det osäkert hur hon ska förhålla sig till sin gamla arbetsplats.

– Troligtvis blir jag en sådan patetisk typ som inte sätter min fot på huvudbiblioteket. Men kanske smyger jag mig in på en av filialerna när jag vill låna en bok eller två.

ÅSA EKSTRÖM

”Här är alltid folk!”

Det nya högskolebiblioteket i Gävle är nästan fyra gånger så stort som det gamla och såväl studenter som personal är glada över sitt nya bibliotek.

FOTO: ÅSA EKSTRÖM

Högskolan i Gävle håller till i ett gammalt militärområde där infanteriet tidigare huserade. Det nya biblioteket invigdes av Leif Pagrotsky i mars 2006.

GUNILLA THUNARF Sundkvist som är kontaktbibliotekarie för avdelningarna historia, statsvetenskap och sociologi, tar emot och visar mig runt i det relativt nybyggda högskolebiblioteket i Gävle. Hon berättar att det gamla biblioteket var alldeles för litet och att samlingarna inte flyttats över rakt av utan att en stor del har magasinierats – och så har det gällrats ut en hel del.

– Det nya biblioteket är bättre på alla sätt och det märks på studenterna som verkligen tagit biblioteket i besittning. Här är det alltid folk! säger hon.

Högskolan håller till i ett gammalt militärområde där infanteriet tidigare huserade. Här är ungefär 14 700 studenter inskrivna och en tredjedel av dem läser på distans. De utbildas bland annat till lärare, ingenjörer, socionomer och ekonomer. Biblioteket, som byggdes 2005, ser ut som en modern skulptur där det placerats bland de gamla kasererna. Huset är skapat av arkitektbyrån Tirsén och Aili i Luleå. Trä och stål. Mjukt och hårt. Det är ett första intryck av det futuristiska huset. Runda och lutande väggar och gavlar i sibiriskt lärkträ bryter mot de äldre stenhusen runt omkring. Det krävdes erfarna byggare för att kunna bygga så att det blev både runt och lutande. På grund av formen har många fönster glasats på plats. Andra vackra detaljer är sedumtaket med sina växter som skiftar i färg beroende på årstiderna. Biblioteket är nästan 4 000 kvadratmeter stort och här finns 500 olika sorters läsplatser, därtill 28 grupprum och 80 tysta platser för mer ostörd läsning.

– De kanske inte används så mycket som vi

trodde. Men personligen tror jag att det är klokt att alternativet med ett tyst rum finns, säger Gunilla Thunarf Sundkvist.

Biblioteket håller till i tre plan och man har utlån både över disk och i automat. På plan 2 och 3 finns speciella mediarum med video, cd och dvd för studenterna. Det finns även ett särskilt utbildningsrum med 15 datorarbetsplatser som används för att utveckla studenternas informationskompetens. Därutöver finns ett 30-tal datorer utplacerade. I övrigt är biblioteket med sina 85 000 böcker ljust, fräscht och översiktligt.

– Här är det inte bara böckerna som finns på hyllorna utan även läsplatserna. Det finns bra spaningsplatser vilket kanske inte är helt oväsentligt för våra studenter. Här är lätt att hitta det man söker, konstaterar Gunilla Thunarf Sundkvist där vi står på ekgolvet mitt i biblioteket.

I dag arbetar 28 bibliotekarier, IKT-pedagoger och telebildtekniker i huset. De flesta av dem arbetar för biblioteket men även för Learning Center som fokuserar på distansutbildningen. Alla har fått lämna synpunkter på utformandet av det nya biblioteket. Under året som man arbetat i huset har det ännu inte upptäckts några brister med det nya biblioteket.

– Peppar, peppar... men till och med det automatiserade systemet med värme och luft fungerar bra. Temperaturen regleras som den ska och ljus släcks i tomma rum. Så än så länge har vi det bara bra här i biblioteket, avslutar Gunilla Thunarf Sundkvist innan hon ställer sig bakom lånedisken.

ÅSA EKSTRÖM

FOTO: ÅSA EKSTRÖM

Runda, lutande väggar och gavlar i sibiriskt lärkträ bryter mot de äldre stenhusen runt omkring. Det krävdes erfarna byggare för att kunna bygga så att det blev både runt och lutande.

FAKTA:

Det halvmåneformade biblioteket kostade 90 miljoner att bygga. Där ryms 4 000 hyllmeter med 85 000 böcker. Besökarna har tillgång till en stor mängd elektronisk information. Biblioteket är öppet inte bara för högskolans studenter utan också för allmänheten.

Regionsamarbete i Gävleborgs län

Låna en bok i Hofors och lämna tillbaka den där eller på valfritt bibliotek i Sandviken, Ockelbo, Bollnäs, Söderhamn och Nordanstig! Samarbetet mellan de sex kommunbiblioteken ger bättre service, lägre kostnader och högre kvalitet.

SEX KOMMUNBIBLIOTEK i Gävleborgs län har slagit samman sina biblioteksdatasystem. Ett gemensamt lånekort gör biblioteksärenden betydligt enklare för låntagarna men det ger naturligtvis också vinster för biblioteksverksamheten, säger bibliotekschefen Åsa Wirén Jonsson i Sandviken.

– Samarbetet innebär ekonomiska vinster när biblioteken har en gemensam katalog. Vi har halverat årskostnaderna för den bibliografiska servicen. Kostnader för licenser och uppdateringar bli mindre när vi har allt samlat på ett ställe.

Hon understryker att samarbetet är ett bra sätt för biblioteken att ha större kontroll gentemot företagens bibliotekstjänster.

– Tillsammans blir vi ju starkare gentemot leverantören. Gemensamma upphandlingar kommer naturligtvis att pressa priset och förenkla för bibliotekspersonalen.

Den gemensamma biblioteksresursen är knuten till en dataserver i Söderhamns Teknikpark där man ansvarar för teknik och support. Biblioteken har tagit hjälp utifrån för att slippa vissa administrativa uppgifter. Kommunalförbundet Sam, som bildats av kommunerna och landstinget i Gävleborg sköter t ex beställningar och avtal åt biblio-

teken. Det är en fördel eftersom det innebär att fler blir engagerade i biblioteksfrågor. Åsa Wirén Jonsson tror också att det finns kunskapsvinster att hämta från samarbetet. En gemensam medieplan i framtiden där man drar nytta av varandras kompetenser på ett bra sätt genererar både pengar och kunskap.

– Personalen kan dela med sig av sina specialkunskaper på plats och vi slipper dyra kurskostnader, säger hon.

På sikt ska man även få till ett gemensamt transportsystem mellan biblioteken. Just den biten medför en del extrakostnader idag. Bibliotekschefen i Sandviken poängterar att man inspirerats av biblioteken i Umeåregionen som var först ut med en liknande samarbetsmodell.

– Det är alltid lätt att prata om samarbete men därifrån till att få det att fungera i praktiken är inte fullt så enkelt. Men jag tycker verkligen att vi har lyckats bra och det har inte varit en massa kulturkrockar med onödigt revirtänkande eller andra prestigekonflikter. Förändringsprocessen har inneburit att man tvingats reflektera och se över invandrutiner.

Åsa Wirén Jonsson menar att samarbetet även kommer att underlätta i processen kring vuxnas lärande. Allt fler studenter som pluggar på distans söker sig till biblioteken och samarbetet förenklar för dem.

– Lokala och regionala samarbeten i en bra lärmiljö som fungerar. Ambitionen har uppnåtts så vi är nöjda, konstaterar bibliotekschefen.

– De kommunala anslagen ser ut som de gör och vi har ingenting emot att gå före och visa på fördelar med samarbete. Dessutom kanske det också kan vara en fördel att ha påbörjat en del av detta arbete när vi går mot en tid med större regioner och län, avslutar Åsa Wirén Jonsson.

ÅE

Brev till JK om copyright

DET RÅDER OSÄKERHET om offentlighetsprincipens tillämpning på publiceringen av högskolorna forskning i relation till de enskilda lärarnas upphovsrätt till de artiklar, texter eller verk som de har skrivit. Det menar Inge-Bert Täljedal, tidigare rektor för Umeå universitet, numera bl a ordförande i Kungl. bibliotekets programgrupp för främjande av Open Access i Sverige. I en skrivelse har han vänt sig till Justitiekanslern (JK) med en begäran om vägledning i rättstillämpningen.

En fråga som Täljedal bl a ställer i skrivelsen är huruvida en offentliganställd lärare på en högskola har rätt att med tredje part, t ex ett förlag, förhandla bort högskolans möjlighet att utan kommersiellt syfte offentliggöra artiklar som läraren har skrivit inom ramen för högskolan. Vetenskapliga tidskrifter kräver ofta att forskare som vill publicera sig överläter sin "copyright" till förlaget. Forskarna själva ifrågasätter sällan sådana krav men av högskolorna tolkas de ibland som en begränsning för möjligheterna att offentliggöra artiklarna på annat sätt, t ex i öppna elektroniska arkiv. "Den här aktualiserade juridiska oklarheten gäller således en möjlig konflikt i högskolans centrala verksamhet mellan offentlighetsprincipen å ena sidan och den enskilda lärarens upphovsrätt i olika hänseenden å den andra", skriver Bert-Inge Täljedal till JK. Osäkerheten om rättstillämpningen bromsar den praktiska utvecklingen av vetenskaplig publicering i elektroniskt öppna arkiv som är fritt sökbar för alla via Internet.

HZ

Ännu en karl vid rodret

SVENSKA FÖRLÄGGAREFÖRENINGEN har utsett en ny ordförande efter Jonas Modig som varit föreningens ordförande sedan 2002. Ny ordförande är Kjell Bohlund, vd för Norstedts förlagsgrupp sedan 1998. Innan dess var han chef för Rabénförlagen och Rabén & Sjögren.

Kjell Bohlund är 61 år och tar nu plats i en diger och obruten rad av manliga ordföranden som föreningen haft sedan den grundades 1843. Det är i det närmaste en bedrift. Inte att väljas, snarare att föreningens medlemmar så idogt håller på traditionerna. Strongt.

HZ

www.hb.se/jobb

Högskolan i Borås har som mål att bli Sveriges första professionsuniversitet, med en ny doktorsutbildning som tillvaratar och utvecklar både vetenskaplig och förtrogenhetsbaserad kunskap. Högskolan har 12 000 studenter och 600 anställda. Vårt moderna campus är beläget i centrala Borås. Forskning och utbildning bedrivs inom profilområdena textil och design, biblioteks- och informationsvetenskap, vård och omsorg, lärarutbildning, ekonomi/informatik samt teknik. Högskolan i Borås värdesätter de kvaliteter som en jämn köns- och åldersfördelning samt etnisk och kulturell mångfald tillför verksamheten.

Chef för Bibliotek & läranderesurser

Bibliotek & läranderesurser arbetar för att högskolans studenter ska bli framgångsrika i sina studier. I de moderna lokalerna finns inte bara ett högklassigt vetenskapligt bibliotek utan också studievägledning, studenthälsa och pedagogiskt stöd. Enheten har 35 anställda och verksamhetens budget omfattar ca 38 miljoner.

Som chef för Bibliotek & läranderesurser ska du utforma och utveckla enhetens roll. Vi vill att du ska ha ett starkt engagemang för frågor som rör utvecklings- och uppföljningsarbetet utifrån användarnas behov, högskolans mål samt omvärldens krav. Bibliotek & läranderesurser är ett nav i högskolans kunskaps- och informationsförsörjning.

Vi söker dig som är en ledare med stark inriktning på utvecklings- och förändringsarbete och kan bidra med entusiasm, kreativitet och förnyelse i arbetet. Du är väl orienterad om utvecklingen inom modern vetenskaplig informationsförsörjning.

Se mer om anställningen på www.hb.se/jobb

Sista ansökningsdag: 2007-06-21

Högskolan i Borås
Registrator
501 90 BORÅS

HÖGSKOLAN I BORÅS
VETENSKAP FÖR PROFESSION

Svensk Biblioteksförning drar sig ur BTJ

SVENSK BIBLIOTEKSFÖRENING avser att sälja sin kvarvarande andel av aktierna i BTJ. Det meddelades oväntat på årsmötet under Biblioteksdagarna i Stockholm när man från styrelsens sida adderade en extra punkt till årsmötets föredragningslista under rubriken "Information från styrelsen".

Det styrelsen ville informera om var att man nu satt igång en process i syfte att avyttra den andel om knappt tio procent som föreningen har kvar i BTJ. Informationen till medlemmarna var knapphändig. Beträffande orsakerna bakom försäljningen sade styrelsen att en intressekonflikt har uppstått där föreningens dubbla roller, som en ideell förening å ena sidan och som delägare i ett företag som verkar på en kommersiell marknad å den andra, inte längre går att förena.

De dubbla rollerna och intressekonflikterna i fråga om ägandet i BTJ har enligt Britta Lejon, ordförande i Svensk Biblioteksförnings styrelse, varit föremål för diskussion i styrelsen under en längre tid. Från Svensk Biblioteksförnings sida gör man nu bedömningen att intressekonflikterna inte kommer att minska i framtiden och därför vill man sälja sitt kvarvarande aktieinnehav i BTJ.

Den direkta anledningen ville och kunde man inte yppa på årsmötet, nämligen att det i BTJ:s ledning förs en diskussion om en utveckling av verksamheten som kan komma att innebära att man erbjuder kommuner helhetslösningar för kommunal biblioteksverksamhet. Just att man inte kunde vara mer precis i sin information på årsmötet illustrerar i någon mån de dubbla roller som ägarskapet i BTJ medför: Svensk Biblioteksförning sitter i BTJ:s styrelse och kan därför inte yppa affärshemligheter samtidigt som man från föreningen sida har information som gör det aktuellt att sälja aktierna eftersom ett fortsatt ägande står i strid med föreningens intentioner och företagets bästa.

Sophie Persson, vd på BTJ bekräftar uppgiften till BBL:

– Det är ingen hemlighet att flera kommuner har kontaktat oss och velat diskutera vad man skulle kunna kalla entreprenadlösningar. När vi får förfrågningar från kommunerna om det här kan vara något som vi skulle kunna vara intresserade av så ser vi oss som en självklar aktör. Vi är ju intresserade av utvecklingen av bibliotek i Sverige. Ur bolagets synvinkel måste vi vara uppmärksamma på vad som händer i omvärlden.

Britta Lejon, ordförande Svensk Biblioteksförning:

– Anledningen till att vi inte kunde säga mer på årsmötet var att vid den aktuella tidpunkten hade företaget inte självt bekräftat att man deltar i den här typen av diskussioner. Men detta med entreprenadlösningar är en av anledningarna till varför vi väljer att göra det vi gör.

– BTJ har inte fattat något beslut och inte erbjudit några tjänster ännu men företaget för den här typen av diskussioner med kommuner. Och oavsett hur de ser ut känner vi att om vi som förening vill värna vår oberoende roll, vara en fristående röst i biblioteksfrågor och kunna hävda ett starkt svenskt biblioteksväsende så blir det allt svårare att förena det med rollen som seriös ägare som månar om företaget och vill dess bästa. Man kan inte både producera bibliotek i en kommun och sedan på nationell nivå säga: Så här ska ni göra! Det är lätt att inse att vi kommer att hamna i situationer där vår legitimitet ifrågasätts t ex när det gäller att kräva att man ska göra saker med kvalitet och på ett visst sätt. Man kommer att undra vems intressen vi egentligen företräder, säger Britta Lejon.

Lena Lundgren och Arne Svahn som båda aktivt debatterade mot försäljningen av föreningens aktiemajoritet i BTJ 2003, var kritiska till det sätt som styrelsen på årets årsmöte presenterade nyheten.

Lena Lundgren ifrågasatte hur Svensk Biblioteksförning kunde kila in en så viktig fråga på årsmötet utan att föreningens medlemmar i förväg kunnat förbereda sig. Arne Svahn å sin sida pläderade för att föreningen snarare borde köpa tillbaka aktier i BTJ för att därigenom kunna vara med och påverka företagets utveckling.

Det lär dock knappast bli av. Försäljningen av resterande aktieinnehav i BTJ betyder att Svensk Biblioteksförning fullföljer de intentioner man aviserade i samband med att man avhände sig aktiemajoriteten 2003. Avsikten har hela tiden varit att sälja, frågan var bara när.

De två största ägarna i BTJ är riskkapitalbolagen Litorina och Ratios.

HZ

"Ge inspiration och få tillbaka"

Inger Edebro Sikström, chef för Umeå stadsbibliotek, är ny i Svensk Biblioteksförnings styrelse. Hon har varit drivande i Umeåregionens bibliotekssamarbetsprojekt som bl a resulterat i den gemensamma webbsatsningen minabibliotek.se. Vad hoppas hon kunna tillföra styrelsen och vilka frågor anser hon vara angelägna att driva?

– Jag hoppas att det jag har gjort i Umeå ska vara av intresse för föreningen och sedan hoppas jag också att jag ska få lite inspiration tillbaka, att jag får nya infallsvinklar.

– En aktuell fråga för mig är samarbete över kommungränser och hur vi kan utveckla bibliotekstjänster på webben, framför allt hur vi kan göra biblioteken mer tillgängliga på webben.

HZ

"Samarbete mellan bibliotekstyper"

Christina Jönsson Adrial, nyvald ledamot av Svensk Biblioteksförnings styrelse, är bibliotekschef vid högskolan i Kristianstad. Vad vill hon tillföra styrelsearbetet?

– Jag vill driva forskningsbiblioteksperspektivet. Jag har ju erfarenheter från KB som är ett stort bibliotek och nu arbetar jag på en liten högskola. Mitt arbete på BIBSAM har gett mig både ett nätverk och en nationell överblick. Sedan har jag också varit engagerad tidigare i Svensk Biblioteksförning som ordförande i Specialgruppen för kvalitetsarbete.

– Kompetensutvecklingsfrågor är viktiga, det finns ett stort behov av kompetensutveckling på fältet och där skulle föreningen kunna göra en insats. En viktig fråga är också samarbetet mellan högskolebibliotek och folkbibliotek. I Kristianstad där jag nu är verksam finns ett sådant samarbete. Det är vanligare på mindre orter men det sprider sig.

HZ

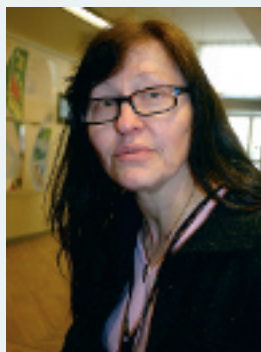
FOTO: ÅSA EKSTRÖM

Fem röster om Biblioteksdagarna

– Det har framförallt varit intressanta föreläsningar om bibliotek 2.0. Vål kända begrepp för de flesta men som gav, åtminstone mig, en djupare inblick i vad det verkligen handlar om. När det gäller den bästa aha-upplevelsen så anser jag nog att min gamla lärare Kjell Jonsson höll en intressant föreläsning om biblioteket i det senmoderna samhället. Det gav många tankar. Annars är ju Biblioteksdagarna väldigt bra eftersom man kan träffa kollegor och vidga vyerna lite. Det är nyttigt för ett litet bibliotek. Om ekonomin tillåter kommer jag tillbaka.

Tommy Lidgren, bibliotekarie, Sollefteå bibliotek

– Här på Biblioteksdagarna får jag insikt. Idag är ju kulturen så pass vinklippt att den snart inte kan flyga själv. Det måste vi förhindra för vårt mentala välbefinnandes skull. Jag är här för att lyssna till vad som behövs och hur biblioteksutbudet ser ut för barn och ungdomar. Har precis lyssnat till ett oerhört intressant seminarium om barnbiblioteken med Johanna Hansson och Lena Lundgren. Min kollega i kulturnämnden som också är här föreslog efter seminariet att biblioteken bör satsa på att nå föräldrarna redan under graviditeten. I övrigt önskar jag att hela evenemanget kunde vara en kommersiell frizon utan alla dessa utställare med sina pennor. Varför inte dela ut en god bok istället? Dessutom kunde man erbjuda frukt istället för allt godis.

Rosalie Keller, Skellefteå kulturnämnd (kd)

– För mig som förstagångsbesökare har det varit jättekul. Jag vill bara ha mer. Men allt kul har ju ett slut. Jag tycker det varit ett oerhört bra arrangemang med en bra blandning. Michael Casey var den mest lysande stjärnan. Det var intressant att få höra honom formulera visionen. Samtidigt som Banco del Libro ger perspektiv på det som är självklart för oss. Det som varit negativt är väl att det är så stort. Jag gillar de mindre seminarierna för då har man störst chans att mingla, mötas och pratas vid. Jag vet flera kollegor som är här men som jag tyvärr inte lyckats träffa.

Susanne Ljungström, bibliotekskonsulent, länsbiblioteket Västerbotten

– Det har varit en röd tråd genom Biblioteksdagarna som har varit lyckad, väl fokuserat och väl exponerat med givande föreläsningar som konsekvent hållit sig till den röda tråden. Däremot kunde man kanske ha visat mer av 2.0 istället för att enbart prata om det.

– Mentometerknapparna var lyckade i det sammanhanget. Kaffet och paneldebatten var nog det som varit minst lyckat. Debatten var malplacerad i sammanhanget eftersom det var för lite fokus på bibliotek och kultur överhuvudtaget.

Peter Alsby, länsbibliotekarie, Örebro

– Det mesta av det som har tagits upp under dessa dagar har varit jättebra och intressant. Det mest givande var Michael Casey. Det han förmedlar sjunker in bättre när man fått höra honom formulera det med egna ord. Även om det inte är något nytt det han säger. Det var första gången som jag var här och det enda missnöje jag känner var väl paneldebatten som gick på tomgång. Det var fel sammanhang. Festen på Nalen valde jag bort. Som småbarnsförälder uppskattar jag att bara få sova mer än vad jag brukar få därhemma.

Lotta Hjelting, bibliotekarie, Lekebergs bibliotek

intervjuer: ÅSA EKSTRÖM

Mentometerfakta

Ett poppis inslag på Biblioteksdagarna var mentometern. Besökarna fick allt emellan aktivera sig medels knapptryckning.

Sålunda fick vi t ex veta att publiken på torsdagsmorgonen bestod av 80,2 % kvinnor, 18 % män och 1,8 % övrigt, vad det nu är. Bortsett från det där "övrigt" var det väl knappast siffror som väckte förvåning i just den här församlingen.

Mentometern visade också att en majoritet av besökarna var över 50 år (när kommer den berömda generationsväxlingen?) och att hela 50,3 % besökte konferensen för första gången. Det däremot, var förvånande och glädjande. Mätte de inte ha blivit besvikna så att de kommer tillbaka.

De flesta är också optimister med en stark tro på biblioteket som ett fysiskt rum. På frågan om nätet i framtiden kommer att göra de fysiska biblioteken

onödiga, svarade över 70 % ett rungande nej.

Mer siffror. Under Emma Stenströms seminarium aktualiserades frågan om privat finansiering är ett alternativ för biblioteken. Nej, tyckte 54,7 % via mentometern. Däremot trodde hela 66 % att sponsring är en finansieringsform som i framtiden kommer att dominera, 23,6 % trodde på ökande egna intäkter och 10 % trodde på välgörenhet. En annan fråga som ställdes var om det överhuvudtaget är bra att argumentera för kultur i ekonomiska termer. Ja, tyckte närmare 70 %, tveksamt ansåg nästan 25 %.

Mentometern gav också vid handen att bibliotekarier inte kan tänka sig att i ökad utsträckning anlita hushållsnära tjänster när dessa blir billigare efter 1 juli. Inte av moraliska skäl utan av ekonomiska. Frågan restes i den tyckarpanel som i bästa God morgon Världen-stil flyttat ut ur etermediet

och in på Biblioteksdagarna. Konferensens kanske minst uppskattade punkt att döma av kommentarerna i pausen efteråt. För mycket politik och Göran Persson, för lite biblioteks- och kulturfrågor.

HZ

SIFFROR, SIFFROR

Visste ni att

- 2010 kommer engelsmännen att låna hälften så många böcker som man gjorde 1985
- att 1996 var 16 miljoner av jordens invånare Internetanvändare, 2006 var motsvarande siffra drygt 1 miljard
- att idag använder en sjättedel av jordens befolkning Internet
- att den snabbaste explosionen i Internetanvändning sker i Asien som f n har en andel om 35,8 % av världens användare. Motsvarande siffra för Europa är 28,3 %
- att användningen av Internet har åren 2000–2007 vuxit med 248,8 %
- att bibliotek inte i första hand är hus, det är människor
- att allt detta och väldigt mycket annat intressant fick man veta i Tom Wilsons föredrag *Re-thinking the role of libraries in the networking age*

HZ

Vart är biblioteken i Sverige på väg?

Nick Jones har rest runt i England och besökt bibliotek, tagit del av biblioteksprojekt, träffat biblioteksforskare och jämfört det brittiska bibliotekslandskapet med utvecklingen i Sverige.

ETT RESESTIPENDIUM från Svensk Biblioteksförning gjorde det möjligt att under två veckor i januari resa runt i England och besöka bibliotek, biblioteksprojekt och biblioteksforskare.

Resplanen var planerad och beslutad i god tid före avresa. De jag bokade in möten med representerade biblioteksverksamheter eller bibliotekstankar som jag ville möta och ta intryck av. Jag fick träffa personer som är aktiva i större nationella nätverk och projekt såväl som personer som är lokalt verksamma i Portsmouth och Sheffield samt på olika platser i Liverpool och London. Jag hade många frågor med mig. Den röda tråden utgjordes av att de alla på något sätt förhöll sig till det man i England kallar social inklusion/exklusion. Detta begrepp – social exklusion – nämns ofta och av många just nu i England. Man har exempelvis inrättat en ministerpost i regeringen med ansvar för just social exklusion. Samtidigt verkar det vara svårt att fastställa vad begreppet egentligen betyder. Ibland används det lite på samma sätt som Alliansen använde sig av begreppet ”utanförskap” i den senaste valrörelsen. Ibland tycks begreppet faktiskt betyda något som berör förtryckande strukturer och orättvisor. Utifrån den röda tråden hade jag delat in mina frågor i olika överlappande teman: ”folkbiblioteket i lokalsamhället och brukarinflytande”, ”öppet för alla”, ”uppsökande arbete”, ”att spela en avgörande roll där det som mest behövs” och ”var befinner sig folkbiblioteket och vart är vi egentligen på väg?”. Den här artikeln handlar om några av de tankar som väcktes i samtalen om just frågan: ”Vart är vi på väg?”

FÖR NÅGRA ÅR SEDAN läste jag rapporten *Open to All? The Public Library and Social Exclusion* som återgav slutsatserna i ett stort forskningsprojekt. Kort därefter läste jag rapporten *Overdue: How to create modern public libra-*

Albert Docks i Liverpool, en av anhalterna på Nick Jones biblioteksresa till England

ry service som fått ett stort genomslag i England. Dessa läsningar gjorde intryck på mig. Jag slogs bland annat av hur de generella nulägesbeskrivningarna av det engelska folkbiblioteket har väldigt många likheter med hur man idag, generellt, tycks uppfatta läget på det svenska folkbiblioteket. Gemensamt är t ex att antalet bibliotek minskar liksom besöken och utlånen, medan klyftorna i biblioteksanvändandet och bokläsandet ökar och man ser stora svårigheter när det gäller att nå de så kallade ickeanvändarna eller dem som inte traditionellt besöker folkbiblioteket. Skillnaden är dock stor i HUR man beskriver denna nedåtgående utveckling. Samtidigt som man pekar på många utvecklingsområden och talar om stor potential, talar man i England också om ett folkbibliotek som ”sömngår” en katastrofal framtid till mötes. En förändring måste till! Folkbiblioteken måste återupplivas och det måste ske nu, innan det är för sent. Jag upplever att beskrivningarna av det svenska folkbiblioteket inte alls har samma udd, inte samma allvar eller att det karaktäriseras i lika ödesmättade ordalag. Kanske har vi inte anledning att vara lika oroad? Eller så vet vi inte vart vi är på väg.

I MÅNGA SAMHÄLLSFRÅGOR upplever jag att diskussioner och problembeskrivningar som

anammats i England dyker upp i Sverige ett antal år senare. Jag kan ge flera exempel på detta men tillåter mig här bara två: I början av nittioåret i samband med mordet på Stephen Lawrence och de efterföljande utredningarna pratade man i England om institutionell rasism och strukturer som diskriminerar dem som benämns som ”invandraren”. 2006 publicerades i Sverige en omfattande SOU i detta ämne som tystades ned och försvann, näst intill obemärkt. Problemen är på intet sätt lösta i England. I Sverige kan man befara att vi ännu inte ens är redo att kännas vid dem.

Mitt andra exempel handlar om synen på offentlig sektor. I Thatchers England i slutet av sjuttioåret pratade man om behovet av systemskifte, om utförsäljning, avbyråkratisering, decentralisering, nedmontering och om fragmentering av offentlig sektor. Statsvetaren Stig Montin använder begrepp som marknadsisering och decentralisering för att beskriva de liknande processer som började i Sverige i slutet av åttiotalet. Författaren Lars-Olof Pettersson beskriver i boken *Från rivstart till stopplag* på ett målande sätt med hjälp av tre datum från åren 1985, 1991 och 1994 hur detta systemskifte såg ut i Sverige och hur vårt sätt att se på välfärden och offentlig sektor förändrades. Många av mina informanter uppehöll sig länge och väl vid vad system-

FOTO: NICK JONES

skiftet inneburit i England – ett arv som fått betydande konsekvenser för det engelska folkbiblioteket.

John Vincent samordnar och driver ett nätverk som arbetar med social exklusion i relation till bland annat folkbibliotek. Nätverket bildades för att ta till vara kunskaperna från det tidigare nämnda forskningsprojektet, "Public Library Policy and Social Exclusion". John Vincent minns en offentlig sektor som 1997 "låg i ruiner". Det var året som Labour segrade stort i valet och övertog regeringsmakten från de "konservativa", som då styrde landet sedan 1979. Helen Carpenter, projektledare för "Welcome To Your Library", minns det som att, "den högra handen inte visste vad den vänstra gjorde. Man hade tappat kontrollen". En översyn av offentlig sektor inleddes. Frågor om organisation, ansvarsutkrävning, nationell likvärdighet, utvärdering, resursfördelning, styrning, kvalitet och kartläggningar hamnade högt upp på dagordningen. Granskningskommissioner tillsattes, externa inspektörer anlätades och nu skulle man undersöka huruvida man fick ut bästa värdet ("Best Value") och samhällsnyttan för de skattemedel som spenderades.

2001 VAR DET folkbibliotekens tur att granskas av en statligt tillsatt granskningskommission. Och 2002 kom deras rapport *Building Better Library Services*. Även om man betonade folkbibliotekets oerhörda potential beskrevs en negativ trend: bibliotekens svårigheter med att svara på varför man erbjöd den service man gjorde, vilka effekter denna service hade och hur man ibland till och med hade svårt att beskriva hur man egentligen gjorde det man sade sig göra. Folkbiblioteken fick kritik för att man hade dålig koll på vad både användare och icke-användare ville ha och vad de faktiskt behövde. Det påvisades att man inte arbetade tillräckligt mot grupper och individer som inte redan använde sig av folkbibliotek, man kopplade inte sina verksamheter till nationella och mer generella mål. Kommissionen identifierade svaga ledarskap, otydlig styrning och dålig ansvarsutkrävning. Förändringsbehovet blev tydligt.

Charles Leadbetters rapport *Overdue* (2003) innehåller ett resonemang om hur denna förändring borde se ut. I introduktionen säger han dock att det tar cirka 5-10 år att vända en utveckling på ett offentligt verksamhetsområde och att förändringsarbetet därför måste påbörjas omedelbart. Samtidigt beskrivs ledarskapet, möjligheten till en öppen diskussion samt ett brett erkännande

av de hinder och problem som man måste övervinna, som förutsättningar för ett framgångsrikt förändringsarbete. Leadbetter tillägger att ledarskapet saknas och att många som arbetar på folkbibliotek befinner sig i ett "förnekelsestillstånd".

Utifrån Leadbetters många framsynta utvecklings- och förändringsförslag publicerade Department for Culture Media and Sport, dokumentet *Framework for the Future* (2003) som skulle utgöra ett nationellt strategiskt ramverk för de närmsta tio åren och tydliggöra regeringens vision för folkbibliotekets roll i samhället. Man skulle kunna beskriva det som en nationell folkbibliotekspolitik som enar kommuner och lokala bibliotekssystem kring gemensamma målområden. Utmaningarna är stora. Men om man åtgärdar oförmågan att definiera, beskriva och kommunicera sin identitet och lyfter fram vad som är unikt med just folkbiblioteket, sin "mission" och sin roll i ett modernt samhälle är möjligheterna också stora.

ALLA SOM MOTTOG MIG så vänligt på min rundresa var oerhört upptagna med detta formulerande av biblioteksverksamhetens roll och identitet. Förslagen var många och tankeväckande. Några korta exempel: Biblioteksforskaren Shiraz Durrani betonade den sociala inkluderingen och att folkbiblioteket inte har något egenvärde utan måste få sitt verksamhetsmandat och sin legitimitet från (lokal-) samhället, "folkbiblioteken måste omformuleras utifrån omvärlden både lokalt och globalt". Bibliotekschefen och biblioteksforskaren John Pateman hävdade bestämt att ett klassperspektiv måste anslås: "folkbiblioteken måste bli relevanta för grupper som tidigare ansett dem irrelevanta". Helen Carpenter talade om att folkbiblioteken måste bryta ned de trösklar och hinder som förhindrar grupper och individer att inta folkbiblioteket. John Keane och Chester Morrison som är verksamma i Liverpool berättade om behovet av att bryta upp och förändra en rådande "bibliotekskultur". Fler exempel skulle kunna listas.

Nagelfarningen av offentlig verksamhet har varit drabbande för folkbiblioteken i England. Exempelvis lades 21 bibliotek ned under de första sex månaderna 2006 och ytterligare 67 folkbibliotek granskades med nedläggning som möjlig utgång.

Ända sedan jag började arbeta på folkbibliotek har jag hört farhågor om att automatisering och höjda kompetenskrav skulle kunna leda till att assistenttjänster försvinner på folkbiblioteken. I England besökte jag flera bibliotek helt utan bibliotekariar. Där har

man anställt personer med andra kompetenser som är billigare. David Percival, bibliotekarie i Portsmouth och aktiv i "The Quality Leaders Project", menade att "visst kan jag tycka att det är fel att det blir färre bibliotekariar, men samtidigt har jag svårt att tycka synd om oss då vi är så himla världsfrånvända och dåliga på att beskriva vår kompetens, för vad och vilka vi är till? Vad vi är bra på?".

Det görs också många intressanta saker på biblioteksområdet i England vilket min rundresa övertygade mig om. Jag samlade på mig många positiva exempel och små frön att jobba vidare med. Ytterligare förvissning om detta får man i rapporten *Public Libraries: changing lives* som utgör en liten lägesrapport, där man försöker ge en bild av vad man åstadkommit efter tre år med *Framework for the Future*.

I REGERINGENS UPPDRAG till Ansvarskommittén, som lade fram sin slutrapport i slutet av februari, återfinns ord som "kontroll", "styrning", "likvärdighet", "effekter", "ansvarsfördelning", "förändring och utvecklingskraft" och "finansieringsprinciper". Jag ser spår av de insatser som gjorts i England med början 1997. Det jag vill peka på är följande: utgångsläget i Sverige i slutet på 1980-talet då "systemsiftet" ägde rum, var bättre än i England när motsvarande skifte ägde rum ett decennium tidigare. Även om trenden är nedåtgående är utgångsläget för svensk offentlig sektor och de svenska folkbiblioteken bättre 2007 än i England 1997. Men om vi ingenting gör, om vi inte klarsynt, kritiskt och analytiskt erkänner problemen och de utmaningar vi måste förhålla oss till, lär situationen förvärras. Förändringsprocesser är svåra, arbetsamma och långsamma. Erfarenheter från England berättar om hur en svår situation kan bli än svårare till följd av bristande medvetenhet och en handfallenhet inför frågor man egentligen själv långt tidigare borde ha formulerat, och försökt besvara. Hur ser man egentligen på folkbibliotekets roll, identitet, mål och mening i förhållande till ett modernt samhälle? Hur skapas de relevanta biblioteken?

Med de fantastiska förutsättningar och potentialer som folkbiblioteken har är det ett spännande och stimulerande arbete. Men om vi inget gör tror jag att även vi "sömnigår" en ovisst framtid till mötes. Det är en viktig och bra början att en diskussion om nationell bibliotekspolitik har inletts och att man funderar på vad Ansvarskommitténs slutrapport kan komma att innebära. Men det är bara en början.

NICK JONES

av Tottie Lönn

ITALIEN

VATIKANBIBLIOTEKET STÄNGT UNDER TRE ÅR

Det ärevördiga Vatikanbiblioteket grundades 1448 av Nikolaus V. Den nuvarande byggnaden är från 1588 och behöver en grundlig restaurering. Golvet bägnar och både golv och tak måste förstärkas, skriver Catholic World News. Även det underjordiska säkerhetsvalv som byggdes för endast 25 år sedan och där 72 000 manuskript förvaras, behöver extra brandskydd, nya elledningar, fuktighetskontroll och dammreducering. Ombyggnaden kan inte ske utan att biblioteket helt stängs. Enligt BBC kom beslutet som en överraskning för de hundratals forskare som besöker biblioteket varje dag. De kommer nu att få tillgång till samlingarna i tillfälliga lokaler. I juli stänger biblioteket och öppnas inte igen förrän i september 2010. Samtidigt med ombyggnaden passar man på att omorganisera de ovärderliga samlingarna som omfattar 1,6 miljoner böcker, 750 000 manuskript och tusentals dokument och bokrullar, många antika.

TYSKLAND

FYSIKEXPERIMENT I BARNBIBLIOTEK

Bland bokhyllorna på barnavdelningen i Paderborns bibliotek i Nordrhein-Westfalen kan barn och unga se naturvetenskapliga modeller och testa fysiska naturlagar på och i 16 olika stationer. Projektet är ett samarbete mellan biblioteket, Paderborns universitet och företaget Benteler AG. Bland de 16 stationerna finns en vågmaskin, hologram, camera obscura och en modell av solsystemet. Många nya böcker, annan media samt Internetsurfning ska uppmuntra till ytterligare experiment.

Intresset för teknik och naturvetenskap bland unga i Tyskland är ständigt vikande men landet behöver fler ingenjörer i framtiden. Experimentbiblioteket "Experimentarium" är ett försök att väcka barns och ungas intresse.

(BuB Forum Bibliothek und Information 2007:4)

ÖSTERRIKE

EROTISK HÖGLÄSNING

Kontrollera aldrig fakta i en god historia! Uppgiften att Wiens stadsbibliotek hade startat en erotisk telefonservice i syfte att bygga upp en fond för ombyggnad och utveckling har cirkulerat på Internet. Vad som hänt är följande: I maj hade kulturföreningen Aktionsradius Wien program med musik, konst och dans på temat "Langen Nacht der Liebe". I samband med evenemanget och under hela maj månad hade biblioteket en uppringbar tjänst. Den österrikiska skådespelerkan Anne Bennent läste erotiska texter ur bibliotekets "Secreta-Sammlung". Användarna fick betala motsvarande 3,60 kronor per minut vilket, enligt biblioteket, precis täckte anslutningskostnaden. Några inkomster var det alltså inte fråga om och inte heller om någon pornografi.

(www.wieninternational.at/de, m.fl)

STORBRITANNIEN

NATIONELLT E-POSTARKIV

British Library ska nu skapa ett arkiv med brittiska e-brev. Det sker i samarbete med Microsoft som på detta sätt firar offentliggörandet av sitt nya "Windows Live Hotmail". E-post har ju på många sätt ersatt annan kommunikation. Varje dag sänds miljontals e-brev bara inom Storbritannien. De arkiveras inte – åtminstone inte i den omfattning som nu ska ske.

Allmänheten uppmanas att under hela maj sända in minnesvärda e-brev under bland annat följande kategorier: dumheter, livsavgörande e-post, klagomål, spam, kärlek och romantik. På detta sätt ska kommande generationer få en bild av nutidens brittiska liv så som det avspeglar sig i e-posten.

(www.bl.uk)

RELIGIÖS DIALOG

Mediakulturen driver fram våld och råhet. Det påstår muslimska, judiska och kristna

religiösa ledare som fördömde massmedia i en diskussion i British Library. Eftersom media föredrar att fokusera på klyftorna i samhället när det gäller religiösa frågor skapar man en värld där människor måste ta till spektakulärt våld för att göra sin röst hörd. "De argaste rösterna vinner". Det är nödvändigt med en dialog mellan olika trosriktningar.

Debatten "What does it mean to live with faith in 2007?" hölls i samband med bibliotekets stora utställning "Sacred". Utställningen omfattar exklusiva och sällsynta religiösa texter från de stora religionerna. British Library's egen samling anses vara en av världens största men utställningen rymmer dessutom lån från andra institutioner och blir därmed unik i sitt slag. Den pågår ända till 23 september. Biblioteket publicerar också under våren ett antal nya böcker i ämnet.

(www.bl.uk)

USA

HOT MOT BIBLIOTEK EFTER MASSAKERN

Efter massakern i april vid Virginia Tech i delstaten Virginia då en student sköt ihjäl 33 människor har universitet, skolor och olika slags bibliotek över hela landet hotats ett flertal gånger. Enligt American Library Association har brev, e-post och telefonsamtal med falska hot tvingat fram evakueringar, bombhundar och bevakning. Bland bombhotarna fanns en 16-årig pojke som "inte ville gå till lektionerna" och en som var missnöjd eftersom hans lärare "tänkte underkänna honom".

GLÖM INTE NEW ORLEANS!

Staden New Orleans är trött på alla symboliska besök utan innehåll. "Ingenting ordnar sig och ingenting görs." Ett undantag är dock presidenthustrun Laura Bush som besökt staden nio gånger sedan orkanen Katrinas framfart och som ger hjälp från sin "Laura Bush Foundation for America's Libraries". Senast har 14 skolbibliotek i Louisiana fått

Påbjuden kunskap – oroande utveckling

delar på 502 000 dollar för att bygga upp samlingar och utrustning som förstördes av orkanen 2005. Enligt American Library Association har fonden sedan i maj förra året delat ut 2,5 miljoner dollar till 40 skolbibliotek i det drabbade området. "Återuppbyggda skolbibliotek hjälper till att få barnen tillbaka till skolorna", menar Laura Bush. "Och återuppbyggda skolor gör att föräldrarna kommer tillbaka till en återvitaliserad Gulfkust."

BIBLIOTEK OCH HOMOSEXUALITET

Vid New York Public Library är man glad över en donation som innehåller dokument över kampen för homosexuellas rättigheter. "Gay Rights Archive", som donerats av aktivisterna Barbara Gittings och Kay Tobin Lahusen, omfattar brev, manuskript, foton, litteratur m m från 1958 och framåt. Det "är en anmärkningsvärd förstahandskrönika som i detalj beskriver homosexuellas och lesbiskas kamp för att besegra den fördomsfullhet och de inskränkningar som var vanliga före de proteströrelser som startade på 1960-talet" säger Paul LeClerc, chefen för New York Public Library.

I Arkansas och många andra delar av USA är stämningen helt annorlunda. Fadern till ett par tonårspojkar har t ex begärt att Bentonville Public Library ska betala ett skadestånd på 10 000 dollar per barn, maxböter enligt Arkansas Obscenity Law. Detta eftersom biblioteket har *The Whole Lesbian Sex Book* av Felix Newman på sina öppna hyllor! Hans 14- och 16-åriga söner blev så störda då de fann boken att de fick "många sömnlösa nätter hemma". Efter klagomålet röstade en nämnd för att boken skulle tas bort från biblioteket, trots bibliotekschefens protester. Stadsåklagaren avvisar dock begäran om böter eftersom boken inte är pornografisk.

(www.ala.org)

Vilket är värst: om svenska ungdomar har luckor i sin kunskap om världen eller om de får luckorna ifyllda med lögnar?

På DN Debatt 9/5 beklagar sig Anders Hjemdahl och Camilla Andersson, från den med Timbro förbundna **Föreningen för upplysning om kommunismen**, över svenska skolelevers dåliga kunskaper i historia och samhällsskick. Varefter de själva kommer med en lång följd av påståenden som i bästa fall är diskutabla, i vissa fall rent befängda, men enligt deras mening bör präntas in som sanningar i svenska skolelevers medvetande. Deras grävsta för-sant-hållande går ut på att besegrandet av Hitler och nedstängningen av förintelslägren inte innebar någon förbättring av läget i Östeuropa: "[d]en fruktade Röda armén befriade aldrig någon från förtryck – den införde bara ännu en våldets diktatur, som inte stod den nazistiska efter i terror och brutalitet". Andra självklarheter som den växande generationen måste lära sig att förstå är att kollektivisering nödvändigtvis är av ondo och att "samhällen baserade på västerländsk marknadsekonomi är demokratiska".

Hjemdahls och Anderssons artikel är den senaste i en rad indikationer på att en högerlobbying med mcarthyistiska förtecken pågår, i Sverige och övriga Europa. För ett par år sedan gjorde Johan Norberg (också från Timbro) och Björn Wallace gällande att folkbiblioteken i Sverige i sina inköp medvetet gynnar samhällsvetenskaplig litteratur som för fram vänsteråsikter. För ett år sedan godkände Europarådet ett förslag till fördömande av kommunismen som idé, väckt av den svenske riksdagsledamoten Göran Lindberg. Tidigare i år gav regeringen Reinfeldt i uppdrag åt **Forum för levande historia** att göra en "informationsinsats" om kommunismen, att redovisas 2008. I Polen hotas offentligtanställda med avsked om de inte berättar om sina eventuella kommunistiska förbindelser.

Som offentligtanställda skolbibliotekarier med ansvar för medieinköp och informationsvägledning av elever finner vi utvecklingen oroande. Ska vårt arbete börja styras av myndigheters direktiv om påbjuden "kunskap", ihopkokad av nyliberala tanke-smedjor och med dem affilierade organisationer?

1998 gav Regeringskansliet ut boken "...om

detta må ni berätta..." och distribuerade den till alla skolor i Sverige som ett led i en landsomfattande informationskampanj. Boken behandlade sitt ämne, förintelsen av judarna i Europa under andra världskriget och dess bakgrund, förtjänstfullt och på ett sätt som svärigen kunde sägas falla in i någon politisk agenda. Om vi nu snart kan förvänta oss en skrift med samma officiella upphov men som ett led i en kampanj för att vrida svenska skolelevers historiesyn åt höger, så må det vara sagt: den kommer inte över det här bibliotekets tröskel.

JONAS AGHED
JUAN VEGA

Bibliotekarier på Brännkyrka gymnasium,
Hägersten

Klippt och skuret

VÄRNAR SKOLBIBLIOTEKEN

Runtom i landet kommer larmrapporter om försämringar för skolbiblioteken och den utvecklingen vill Ånge-författaren Bengt Ingelstam förhindra.

Därför skickar han brev till länets alla skolchefer och ber dem avlägga rapport.

– Det är väldigt viktigt att ha väl fungerande skolbibliotek, säger Bengt Ingelstam.

Dagbladet 9.5.2007

GÅR I PROTEST

Kunskapsnationen Sverige haltar. Som exempel kan min hemkommun Haninge få tjäna där jag suttit i kommunstyrelsen. Jag tog plats där efter det att jag som bibliotekschef i kommunen varit med om att bygga ett nytt kulturhus och lagt grunden för arbetet med biblioteksplanen. Jag har nu avgått i protest mot att man nu är i färd med att avveckla skolbiblioteksverksamhet i Brandbergen, Jordbro, Tungelsta, Ribby, Vendelsö, Lyckeby. Barnens tillgång till böcker och bibliotek ska försämrast. Det kunde jag inte medverka till, har tagit konsekvenserna av och ställt min plats i kommunstyrelsen till förfogande. Jag har gjort det för att kunna fortsätta kämpa för att alla barn ska få bemannade skolbibliotek.

Niclas Lindberg, Stockholm City, 11.5.2007

”På bokvandring med Kåhrström riskerar man ej att bli fackidiot”

Anders Björnsson om ett verk som handlar om KSLA:s äldre boksamling

MAN KAN NÄRMA sig böcker och läsning på olika sätt. Man kan göra det ur en könsaspekt. Enligt Statistiska Centralbyrån har andelen män som aldrig läser böcker ökat från 22 till 31 procent sedan början av 1980-talet. Till könsaspekten kan man lägga en nationell aspekt. I en artikel skriven för snart femtio år sedan diskuterade Sven Stolpe situationen för humanister i Frankrike, bokläsandets land, och Sverige, ett ingenjörssamhälle.

”I Sverige intar tekniker och medicinare en särställning”, skrev han (SACO-tidningen 1:1959), ”de får väldiga anslag, och de är socialt accepterade – det senare hänger samman med det förra. Den akademiska humanisten har en helt annan ställning i vårt land. Är han författare av skönlitteratur, essayer, skådespel, filosofi eller teologi, märker han mycket snart att hans egentliga läsekrets (utom den lilla studenteliten) består av – damer. Svenska herrar läser ytterst sällan böcker, det är en sanning som var och en kan övertyga sig om. Köper den svenske disponenten böcker, är det för att ge bort dem. Religion och lyrik är någonting för svärmisk ungdom eller för ’fruntimmer’. En riksdagsman, som läser en filosofisk avhandling eller en diktsamling, så att det märks av andra, riskerar att aldrig komma i utskott; han är allvarligt komprometterad.”

Det finns andra sätt att närma sig böcker. Man kan intressera sig för vad som står i böckerna, men man kan också se dem främst som föremål, som konstprodukter. För J Viktor Johansson, biblioteksmannen, var det viktigaste att äga, inte läsa, framförallt inte skriva i böcker. Johansson drev med lärda bokanvändare, ”till exempel vetenskapsmän”, som värderar böcker enbart som nyttoprodukter. ”De hantera dem ofta på ett sätt som måste framkalla rysningar hos bokälskaren”, skrev han. ”De fylla sidorna med un-

derstrykningar och anteckningar. Genom att dymedelst foga sin egen snillrikhet till författarens anser sig en och annan förläna boken ökat framtida värde.” En ouppsprättad bok fick förbli ouppsprättad i Johanssons bibliotek (*Försvar för boksamlaren*. Wahlström & Widstrand 1958).

Men så finns det de som tycker att det mest spännande som finns är att studera klottret, marginalanteckningarna. Naturligtvis har det skrivits böcker om detta. I H J Jacksons *Marginalia. Readers Writing in Books* (Yale University Press, 2001) får vi reda på vilka idéer som slog Coleridge och Thomas Carlyle under läsandets gång. I Karlkrona läsesälls kapt bibliotek – en oskingrad samling på drygt sjutusen volymer, från 1792 fram till början av 1860-talet – ser man låntagarna konversera och argumentera med varandra ute i marginalen. Rätt häftigt faktiskt.

Olof Kåhrström har delvis, men bara delvis, hörsammat J Viktor Johanssons råd när han en längre tid har botaniserat i Kungliga Skogs- och Lantbruksakademiens äldre boksamlingar. Kåhrström är ivrig att se efter vad som står i böckerna, inte bara hur de ser ut, men han följer Johansson i spåren när han under sina ”bokvandringar” spontant plockar fram ett band som verkar särskilt läckert och låter den bibliografiska systematiken och fullständigheten vara. Det räcker och blir över ändå.

Författaren visar sig vara en ypperlig bokhistoriker. Han förtäljer sakkunnigt och lustfyllt om materialets proviniens. Förutom böcker som akademien själv, grundad 1811, och dess förste direktör Abraham Niclas Edelcrantz i sitt privathem sammanbragt, består samlingarna av två större bibliotek som en gång varit i Patriotiska Sällskapet respektive Stockholms Gartnersälls kapt ägo. Somligt är rart utan att rangeras som internationella dyrgripar. Floror och trädgårdspraktikor kan ha betydande estetiska kvalite-

ter, liksom Kåhrströms egen bok. Det mesta är dock strikt nyttobetonat, med en bas i 1700- och 1800-talets ekonomiämne som omfattade de produktiva näringarna i vid mening, här särskilt de agrara, de skogliga, de hortikulturella, men också geologi och mineralogi. På bokvandring med Kåhrström riskerar man ej att bli fackidiot.

Naturligtvis gör han upptäckter i KSLA-biblioteket. Tycho Brahes exemplar av en medeltida avhandling om jordbruket, *Pier de Crescezzis New Feldt und Ackerbaw*, är rik på just klotter, till den grad att exemplaret som sådant måste betraktas som en handskrift; trädgårdshistorikern Kjell Lundquist utreder saken i ett förträffligt appendix. Brahe var den vittre adelsmannen som inte alltid stod på god fot med sina Hvenska underlydande – bondeplågar har man kallat honom – och trivdes betydligt bättre i kejsarsens Prag. Men trädgårdsanläggningen runt Uraniborg var beundrad i samtiden och är blivn rekonstruerad av eftervärlden, och manne inte Cresenzivolymen har varit ursprunglig inspirationskälla?

Framställningens hjälte enligt min mening är dock utan tvivel Johann Georg Krünitz (1728–96), en lärdomshistoriens doldis. Han uppehöll sig i gamla universitetsstäder som Göttingen, Halle och Frankfurt an der Oder, för att sluta sin bana i födelsestaden Berlin. Läkare var hans yrke, men därutöver utgav han en rad arbeten inom medicin, naturvetenskap och ekonomiska vetenskaper. De sista dryga tjugo åren av sitt liv var han upptagen med en *Oekonomische Encyklopädie* – en guldgruva för mångfrestaren. Krünitz hann med 72 delar och dog enligt ryktet mitt under uppslagsordet ”Leiche”, lik. Encyklopedin fullföljdes av andra redaktörer med uppenbara svårigheter att hålla Künitz’ tempo. 242 volymer blev det; KSLA har 204.

Uppslagsorden var väldiga till omfånget, ofta rena monografier – alltifrån slaktkonst

till skeppsfart. "Schach" ges 140 sidor, "Schaf" närmare 200. Man får sålunda klart för sig att fårskötseln i Stavanger blomstrade vid 1700-talets slut, med en totalbesättning på inte mindre 82 000 djur. Ämnet förekommer därutöver på andra ställen i verket och upptar nästan alla den hundra-trettionde volymens cirka 750 sidor. Vilken dyrkan av vetandet! Vilken kult av detaljen! Inte ens matrecept saknas. Encyklopedin digitaliseras för närvarande, i ett projekt vid universitetet i Trier.

NATURLIGTVIS, slår det mig, för att återknyta till könsaspekten, omnämns endast män i den här recensionen. Är samlandet kanske en maskulin sak, också i den manliga reträttens tidevarv? Ett tävlingsmoment framskymtar; bokbestånd kan representera betydande ekonomiska värden. Kährströms bokhistoriska lärdomsprov göder även sådana tankar.

ANDERS BJÖRNSSON

Om Anders Björnsson: Publicist och historiker, tidigare verksamhet vid Sveriges Radio, Svenska Dagbladet och Dagens Forskning. Har under våren 2007 utgivit bland annat *Mosaiker. Utdrag ur en tänkebok* (Atlantis) och *Meditationer i motlut. Småprosa* (Karneval). Skriver på en historik över SÄO.

Olof Kährström

Från Pier De' Crescenzi till Albrecht Thaer. Om några märkvärdigheter i Kungl. Skogs- och Lantbruksakademins biblioteks äldre boksamling. Skogs- och lantbrukshistoriska meddelanden nr 39 ISBN 91-85205-34-6

Inblick Åsa Jenslin Framtidens biblioteksmiljöer – om att våga befinna sig där användaren är

FOTO: ULF SIRBORN

NU HAR BIBLIOTEKEN levt med och på webben i cirka tio år. Bibliotekswebbarna är väl etablerade och erbjuder på ett och samma ställe en rad olika tjänster för användarna. Men det vi erbjuder bygger till stor del på att vi förväntar oss eller faktiskt kräver att användarna ska komma till oss. Känns inte det lite förlegat? Är det inte dags att vi vågar ta steget ut från bibliotekswebbarna och istället beger oss till de miljöer där användarna faktiskt finns?

Var befinner sig då våra användare och kanske ännu hellre våra framtida användare? Många använder sig idag av en rad olika sociala nätverkstjänster för kommunikation, samarbete och gemensamt skapande, några populära exempel är MySpace, YouTube, Facebook osv. Andra spelar online-spel och befinner sig i en rad olika virtuella världar.

En av de virtuella världar som det talas mest om är 3D-världen Second Life. Second Life utvecklades år 2003 av företaget Linden Labs och är just nu inne i ett mycket expansivt skede med mer än fem miljoner registrerade användare! Världen skapas av användarna själva och kan nästan utnyttjas till vad som helst och således finns här både seriösa och oseriösa projekt, precis som i verkliga livet.

I Second Life finns samma nybyggaranda som utmärkte webben för tio år sedan och det experimenteras friskt inom i stort sätt alla områden man kan tänka sig. Många företag, universitet, skolor och bibliotek börjar etablera sig i Second Life för att skapa nya sätt att bedriva sin verksamhet och nå sina användare.

Inom utbildningsområdet sker det just nu en snabb utveckling och många universitet bedriver undervisning i olika former. De har etablerat virtuella klassrum där föreläsningar/lektioner ges och olika projekt ge-

nomförs. Harvarduniversitetet är ett välomtalat exempel där man ger en av sina kurser i juridik (poänggivande) via Second Life.

På de bibliotek som i dag finns i Second Life kan besökarna göra i stort sett allt som de kan göra när de besöker ett vanligt bibliotek. Här finns e-böcker, ljudböcker, referenstjänster, utställningar och möjlighet att delta i undervisning. Det handlar helt enkelt om att biblioteken använder sitt utrymme på Second Life för att visa upp vilka resurser och tjänster man har på ett nytt ställe, i en ny värld.

Förutom att nå gamla och nya användare och synliggöra våra tjänster kan Second Life fungera som en perfekt möjlighet till kompetensutveckling. Vi har här chansen att lära oss om hur den starkt framväxande tredimensionella webben fungerar och undersöka hur vi kan testa och utveckla bibliotekstjänster i en virtuell värld. Dessutom kan vi möta och samarbeta med bibliotekarier från hela världen.

Second Life är bara ett, men ett bra, exempel på ett ställe där många av våra användare och icke-användare finns och där vi har möjlighet att nå ut med våra tjänster på ett nytt sätt.

Det är dags att våga tänka tanken att inom en snar framtid kanske det inte är en statisk bibliotekswebb man ska satsa på utan istället erbjuda relevanta tjänster till användarna där de befinner sig.

Norrköpings stadsbibliotek är ett lysande exempel på ett bibliotek som har vågat ta steget ut från bibliotekswebben och kommunicerar med sina användare via MySpace, YouTube och Lunarstorm.

Jag ser med spänning fram emot att se vilket som blir det första svenska biblioteket som etablerar sig i Second Life. Våga testa! Vem blir först?

ÅSA JENSLIN

Karolinska Institutets bibliotek

Gunhild Salvesen

Kan biblioteket finne svaret?: en kvalitativ tilnaerming til referansetjenesten i norske folkebibliotek

Åbo Akademi University Press, 2006

Detta är en akademisk avhandling som Gunhild Salvesen lade fram den 3 november 2006. Hon har tidigare undersökt referensarbete på norska folkbibliotek i *Finner biblioteket svaret* (1993) och *Hvem sitter i skranken* (1996). I avhandlingen *Kan biblioteket finne svaret?* undersöker hon referensarbete genom samtalsanalys, en metod som inte tidigare använts i bibliotekssammanhang. Salvesen är intresserad av hur referensarbetets kvalitet påverkas av hur referenssamtalet utförs. Hon använder teorier om "socialt ansikte" och "artighetsstrategier" av Goffman, Brown och Levinson. Tidigare undersökningar har ofta fokuserat på hur bibliotekarien ställer sina frågor, om de är öppna eller stängda. Hon visar i sin analys att samtalsklimatet är ännu viktigare. Ett gott samtalsklimat gör det lättare för användaren att ge information utan att förlora ansiktet.

Undersökningen utfördes år 2000 och 2001 under ett par veckor på två bibliotek. Salvesen har analyserat 222 referenssamtal, varav 20 mer ingående. Hon kombinerar ljudupptagning av samtalen med observationer och loggning av bibliotekariernas sökningar. Hon har förutom samtalsanalysen bedömt kvaliteten på svaren. Eftersom både ämnesfrågor och rena faktafrågor analyserats är det inte enkelt att bedöma kvaliteten och hon diskuterar därför även begreppet service. Kvaliteten är inte enbart beroende av om bibliotekarien ger ett korrekt svar utan också av låntagarens upplevelse av svaret, hans behov och av tidsaspekten.

Salvesens undersökning visar att referens-tjänsten fungerade dåligt på biblioteken. Bibliotekarierna sökte huvudsakligen i fritext i bibliotekskatalogen med de termer låntagaren använt i sin fråga. Få frågor ställdes

till låntagarna, varken öppna eller stängda frågor. Bibliotekarierna frågade heller inte om låntagarna var nöjda med svaret. Källor på Internet användes i liten utsträckning även när bibliotekarien inte hittade material i biblioteket. Bibliotekarierna hänvisade till att biblioteket inte hade något i ämnet istället för att säga att de inte hittade materialet. På så sätt förlorade inte bibliotekarien "ansiktet" och kunde värna sin expertroll. Skolelevernars frågor behandlades som faktafrågor med ett givet svar och bibliotekarien valde att själv bedöma om svaret var tillräckligt bra. Fjärrlån erbjöds sällan.

Är det verkligen så illa? Jag tror att många bibliotek, både i Sverige och i Norge, har diskuterat hur ett bra referenssamtal ska vara under 2000-talet och att detta förbättrat kvaliteten. Digitala referens-tjänster via chatt har gett nya möjligheter att studera referenssamtal, dels inom ett bibliotek, dels skillnaderna mellan biblioteken. Salvesens avhandling är ändå mycket läsvärd. Vilken respekt visar vi låntagarna i referenssamtalet? Finns det risk för att samtalsmetoden påverkar kvaliteten på referensarbetet? Salvesens avhandling ger oss nya verktyg för att förbättra vårt referensarbete.

HARRIET AAGAARD

Stockholms stadsbibliotek

Nils Forsgren

Omslagspojken: med David Ljungdahl & Co i äventyrens värld

Förf. förlag 2006 ISBN 91-631-8951-8

I början av 1960-talet sjöng Bo Diddley med ett drivet rock 'n' roll-komp den träffsäkra gamle Willie Dixon-låten "You can't judge a book by its cover". På svenska har vi fått höra att "En bild säger mer än tusen ord" och

att "Det är innehållet som är det viktigaste" eller "Döm inte efter utseendet". Dessa ord-språkmässiga uttryck som ibland används i bokliga sammanhang, särskilt vad gäller

bokomslag, finns det gott om men ändå står man ofta där i bokhandeln inför sommarsemestern och låter sig förföras av omslagen, som om författarens namn eller redaktörens baksidestext inte alla gånger kan stå som garant för vad man nu än må vara ute efter. Ett omslag som förmedlar något av innehållet på ett slagkraftigt eller subtilt vis kan ge en den där sista nödvändiga knuffen mot kassa-apparaten.

Litteratur- och konsthistorikern Nils Forsgren ger oss en inblick i den tuffa konkurrenssituation som rådde på den svenska bokmarknaden från 1900-talets början och framåt. Det var en tid som präglades av billiga utgåvor och där omslagen utgjorde ett viktigt och ofta avgörande inslag i försäljningen. Under 1900-talets första årtionde skedde något av en revolution på den svenska bokmarknaden: den billiga boken anträdde planen. Upplagorna på dessa böcker var, i jämförelse med tidigare, stora. Denna explosion av så billiga böcker kom att förändra den svenska bokmarknaden, produktionstakten tog fart på ett sätt som den inte gjort tidigare.

Ganska snart kom omslagen att spela en allt större roll. I denna flod av böcker gällde det att synas och kampen om läsarnas uppmärksamhet vid inköpsställena tog vid. Omslagen blev till lockrop, tidigare hade bokens titel och författarens namn varit tillräckliga. Dessa billiga böcker kom att konkurrera med de så kallade portageböckerna med sina långa romaner uppdelade i flertalet häften. Nick Carter utgjorde de populäraste av dessa under en lång period – föraktad av det litterära etablissemangen men synnerligen uppskattad bland läsarna. Med billiga böckerna fick man även världslitteraturen till konkurrenskraftiga priser men man fick också mycket ungdoms- och underhållningslitteratur. Edward S Ellis' böcker om *Hjortfot*, Doyle's *Sherlock Holmes*, Alexander Dumas, Jack London och Jules Verne är några namn och titlar som hårdlanserades.

Forsgrens ursprungliga intention med denna bok var att uteslutande fokusera på David Ljungdahls konstnärskap och hans intensiva period som omslagskonstnär åt de förlag som gav ut billiga böcker. Men efterhand som forskningen ledde honom djupare in i ämnet förstod han snart nödvändigheten i att skaffa sig en större överblick. I och med detta upptäckte Forsgren många av de arbeten inom bokomslagsbranschen som Ljung-

dahls kollegor hade gjort. Men Ljungdahl intog ändå en särställning, han glänste i sitt utövande. Följaktligen kom han också att bli en av de mest anlitade illustratörerna hos förlagen.

Bokens stora behållning är de många väl reproducerade färgomslag som pryder varje sida och som fungerar utmärkt i samklang med Forsgrens text. Han ger oss en bokhistoriskt intressant inblick i en spännande tid för bokbranschen och populärkulturen. Han försöker ge svar på vilka dessa illustratörer och bokomslagskonstnärer var, hur de förhöll sig till sitt arbete, hur deras utbildning och kompetens såg ut samt hur de uppfattades av sin samtid. Forsgren ger sig även i kast med vår egen uppfattning av dessa omslag idag och vår – i jämförelse – annorlunda bilduppfattningsförmåga.

Boken är utgiven på författarens eget förlag med bidrag från Ridderstads stiftelse för historisk grafisk forskning samt Biblis, Kungl. bibliotekets vänförening som härmed fortsätter främja intresset för bl a bok- och förlagshistoria.

JONATHAN PEARMAN
Malmö stadsbibliotek

Weste Westeson

Gävle stadsbibliotek 100 år: på väg mot framtiden

Gävle Kultur och fritid, 2007

Många stadsbibliotek i Sverige närmar sig hundraårsdagen. Gävle stadsbibliotek fyller 100 år i år, och lagom till kalaset utges en pampig bok om bibliotekets historia. Författare är Weste Westeson som merparten av sitt yrkesliv varit knu-

ten till biblioteket i Gävle, där han också var stadsbibliotekarie, tillika länsbibliotekarie, under cirka 20 år. Under ungefär ett kvartssekel har författaren kunnat följa utvecklingen från första parkett, något som både kan vara en tillgång och ett hinder när man skall skriva historia.

Att sammanfatta 100 års utveckling på cirka 200 sidor är inte alldeles lätt. Det finns en risk att framställningen blir summarisk på bekostnad av fördjupningar och analyser. Delar av *Gävle stadsbibliotek 100 år* liknar ett flygfoto. Mest utförligt är avsnittet som skildrar tiden fram till 1960-talet. Här berättas historien om entusiasterna som i det begynnande 1900-talet drev frågan om inrättandet av ett stadsbibliotek i Gävle. Några mål för verksamheten fastställdes inte, däremot ett reglemente, noterar författaren torrt. (Detta var förstås långt innan begreppet målsättning blev en besvärjelse).

Detta är, tycker jag, bokens mest intressanta avsnitt. Författaren har rotat i arkiv och andra källor. Inte minst har det som stod i tidningen kommit till pass. I kombination med författarens personliga kommentarer och tolkningar får historien liv.

Tiden efter 1960 blir emellanåt en uppräkningslista av folkbibliotekens nya uppgifter. Här trängs förvaltningsbibliotekets utveckling och avveckling, arbetsplatsbibliotekens uppgång och nedgång, artotekets korta liv, den omdebatterade allmänkulturella verksamheten, PR-bibliotekarien, filialutvecklingens våndor och datorernas intåg. Här är framställningen hänsynsfullt neutral.

Gävle stadsbiblioteks historia liknar många andra biblioteks, till exempel problemet med ständig trångboddhet, flyttkaruseller och permanenta provisorier. När Gävle, som en av de första i raden av stora biblioteksbyggen, invigdes 1962 var man tyvärr lite för tidigt ute. Huset blev mindre än de bibliotek som byggdes bara några år senare. För Gävle stadsbibliotek blir tiden efter 1962 en ständig utmaning för att hitta kreativa lösningar på utrymmesbristen. En utrymmesbrist som i viss utsträckning kan anses kompenseras av det mycket centrala läget.

Men Gävle stadsbiblioteks historia är också historien om hur biblioteket blir kommunens mest besökta offentliga inrättning. I Gävle slår man till och med Systembolaget.

Skädd från vår grästuva ter sig de senaste decenniernas biblioteksutveckling som hisnande, från utlåningsjournaler till Newark, till fotomekanisk utlåning, till BUMS. Visserligen skedde införandet av BUMS-systemet på bekostnad av en bokbuss. Här hade det varit intressant att få ta del av den, förmodar jag, ideologisk/politiska debatten.

Bortsett från en eller annan invändning är

Gävle stadsbibliotek fyller 100 år intressant läsning. Boken är trevligt illustrerad och en mycket passande 100-årspresent. Förhoppningsvis kan den också mana till efterföljd att hylla kommande 100-åringar på ett lika värdigt sätt.

Oavsett hur, är det angeläget att folkbibliotekens nutidshistoria skrivs. Medan vi ännu minns.

BARBRO THOMAS
Biblioteksråd, Kungl. biblioteket

Klippt och skuret

BIBLIOTEK VÄSSAR ARGUMENTEN

Sometimes I argue with my parents about things and use the library to check if my opinions are true.

Ross Todd citerar en elevs relation till skolbiblioteket, ABF, Stockholm 8.5.2007

KOMMUNERNA SATSAR

Det blir mer böcker på biblioteken, teater för ungdomar och kanske fler tubaspelande barn i år i Sverige. Två tredjedelar av Sveriges kommuner satsar mer pengar på kultur än förra året.

Ekot har kontaktat samtliga svenska kommuner. 232 kommuner, åtta av tio har svarat.

Två tredjedelar av dem ska satsa mer på kultur i år jämfört med förra året. Det kan handla om några tiotusentals kronor i små kommuner och upp emot 20 miljoner kronor i stora.

Bara 15 procent av kommunerna säger att de ska skära ner.

Jesper Lindau, SR Ekot 3.5.2007

VI SES PÅ BIBBLAN!

På Rosengårds bibliotek är det inte bara böckerna och lånen som är viktiga för besökarna, utan lika mycket platsen. Andelen besökare är dubbelt så hög som andelen lån. Många kommer till biblioteket för att träffa andra eller för att kunna studera i lugn och ro. Låna gör man inte alltid.

Britta Abotsi, Mana nr 2 2007

Bokbussen med många språk

FOTO: MIRJAM ÖNNER

OM INTE FOLK kommer till biblioteket så kommer bokbussen till folket! Göteborg har fått en internationell bokbuss med böcker på flera språk som kör till de olika stadsdelarna.

– Vi har haft många nya besökare som skaffat lånekort för första gången i sitt liv, konstaterar projektledaren Mirjam Önner.

Visserligen har Göteborgs två bokbussar funnits länge. Men den ena bussen har nu fått böcker och dvd-filmer på flera olika språk. Där finns skönlitteratur, barnböcker och faktaböcker på svenska, engelska, spanska, serbiska, kroatiska, bosniska, arabiska, persiska, turkiska, kurdiska och somaliska.

– Finska hyllor har vi inte eftersom finnarna redan är en etablerad biblioteksbesökar-grupp. Nu satsar vi på att nå nya grupper, säger Mirjam Önner.

När vi talas vid går det inte att ta miste på hennes entusiasm. Hon tror att Göteborgs stadsbibliotek kommer att lyckas med att locka flera till att börja läsa och till den förbättrade servicen. Bokbussen satsar på att köra till de stadsdelar som saknar bibliotek idag. Framför allt vill man nå de 20 % av kommunbefolkningen som har andra modersmål än svenska i stadsdelarna där de bor. Där finns många som aldrig satt sin fot i ett bibliotek. Stadsbiblioteket hoppas även att bokbussen ska minska segregationen samtidigt som man lockar till en vettig kulturkonsumtion.

– Biblioteken är ju ofta rätt dåliga på marknadsföring. Men i det här fallet fungerar inte traditionell marknadsföring. Därför har vi satsat på mängder av evenemang när bokbussen kommer. Klezmermusik, estradpoeter, författare, sagoberättare, teater och annat

har lockat folk till oss.

Bokbussen kör även speciella turer till förskolor i de olika stadsdelarna och har då med sig extra många barnböcker på olika språk i bagaget.

– Här finns flera vinster. Många barn reagerar på att vi har böcker på arabiska och säger att de ska tipsa föräldrarna eller försöka läsa en bok på föräldrarnas modersmål.

Men det finns också problem. På en del språk som t ex somaliska finns det inte så mycket böcker att erbjuda.

– Skriftspråket har inte funnits så många år så de få böcker som finns är ofta utlånade och hyllan gapar tom.

Premiärturen med bokbussen i mitten av april var lyckad så nu kör man vidare.

– Det här kommer att rulla på och jag tror att det på sikt kommer bli en självklar del av biblioteksutbudet, hoppas en entusiastisk Mirjam Önner.

ÅSA EKSTRÖM

Myndighetsbibliotek hotade

FÖRSLAGET OM ATT slå samman Räddningsverket, Krisberedskapsmyndigheten och Styrelsen för Psykologiskt försvar till en myndighet, kan även drabba biblioteken.

Räddningsverket har idag fem bibliotek – i Karlstad, Skövde, Sandö, Rosersberg och Revinge. De fyra sistnämnda tillhör Räddningsverkets skolor. Biblioteken har både böcker och tidskrifter inom ämnesområden som sjukvård, räddningstjänst, brand, sotning, värme och ledarskap. Både anställda och studerande kan dessutom ställa frågor via den elektroniska referenstjänsten.

Skatteverkets generaldirektör Mats Sjöstrand har lett den utredning som föreslår en minskning av antalet anställda genom att slå samman myndigheterna. Idag är knappt 1 050 personer anställda vid de berörda myndigheterna. Enligt utredningen kommer den nya myndigheten att behöva cirka 600 årsarbetskrafter.

Räddningsverkets bibliotek vid Sandö har tre anställda. Enligt bibliotekarie Bosse Andersson är det fortfarande oklart vad som händer med biblioteket i framtiden.

– Vi har ingen information utöver det som står i utredningen. Först efter remissrundan kommer beslut om förändring av skolorganisationen. Exakt vilka konsekvenserna blir när det gäller undervisningens omfattning och innehåll på respektive kvarvarande skola är ännu oklart. Inte heller bibliotekets roll i den nya organisationen vet vi något om i det här skedet.

Business as usual alltså tills vidare ...

ÅE

Grattis Chrille!

CHRISTER HERMANSSON, kultur- och bibliotekschef i Strängnäs, författare och krönikör i BBL, har förärats Länstidningen i Södertäljes (LT) kulturpris Eklövet 2007. Han får det ”för en författargärning som förenar kulturhistoria med nutid, form med tillgänglighet och absurditet med vardaglighet. Christer Hermansson har mutat in ett alldeles eget område i svensk litteratur. Med humor, finess och egensinne låter han sina gestalter ta plats i berättelser som rör sig från det hejdlöst roliga till det djupt allvarliga.”

Priset som är en bronsskulptur av Lenny Clarhäll delades ut lördagen den 19 maj på Torekällberget i Södertälje. Då firades också Eklövprisets 20-årsjubileum.

– Inspirationen hittar jag i litteratur, musik och människorna omkring mig, berättade Christer Hermansson i en intervju med LT:s kulturredaktör Alice Sundman.

BBL säger grattis.

HZ

Beklagligt nedläggningsförslag

– HÄR I GÖTEBORG ska inga bibliotek stängas, konstaterar kulturkommunalrådet i Göteborg med anledning av förslaget om att lägga ned biblioteket i Linnéstaden.

Underskottet i stadsdelen Linnéstaden har växt under ett antal år samtidigt som övriga Göteborg har haft ett ekonomiskt överskott på flera hundra miljoner under flera års tid. 2006 hade kommunen ett överskott på 452 miljoner kronor. Samtidigt har Linnéstaden stora ekonomiska problem eftersom befolkningsstrukturen förändrats. I årets budget fattas 19 miljoner kronor. Förvaltningen förslår nu besparingar på 30 miljoner kronor som politikerna i nämnden väntas fatta beslut om inom kort. Framför allt drabbas skolan och omsorgen som tillsammans ska spara 19 miljoner kronor. Dessutom har förvaltningen oväntat föreslagit att det lokala biblioteket i den gamla brandstationen ska läggas ned. Har stadsdelen inte fått tillräckligt med pengar?

– Det är inte ekonomin som är problemet i Linnéstaden. Det är ledningsproblem, säger Göteborgs kulturkommunalråd Helena Nyhus (s).

Hon skräder inte orden och är upprörd över att ett så beklagligt förslag lagts fram. Stadsdelen får nu hjälp centralt från kommunen. Socialdemokraterna och Miljöpartiet de Gröna har för nästa års budget presenterat stora satsningar på kultur i Göteborgs Stad.

– Som ett ytterligare led i arbetet med att tillgodose göteborgarnas behov på kulturområdet sätter vi nu ner foten och påbörjar det angelägna arbetet med att bygga ut stadsbiblioteket. Stadsbiblioteket är Göteborgs mest uppskattade och besökta kulturinstitution och det är viktigt att anpassa biblioteket efter medborgarnas behov.

Meta Hammenberg, bibliotekschef i Linnéstaden, är lättad.

– Förslaget var högst oväntat så vi blev mycket förvånade och oroade. Naturligtvis har vi vetat att stadsdelen har ett underskott och att vi skulle drabbas av besparingar. Men vi kunde aldrig ana att man skulle föreslå en nedläggning av stadsdelens enda bibliotek!

Linnéstaden stadsdelsnämnd hade ett extra sammanträde 29 maj med anledning av förslagen och beslut fattas i mitten av juni. Med all sannolikhet blir biblioteket kvar. Det tror även den tillförordnade stadsdelschefen i Linnéstaden, Lena Angervall. På frågan varför förvaltningen lägger ett sådant förslag menar förvaltningschefen att alla måste vara med och spara.

– Framför allt måste vi se över icke lagstadgad verksamhet när det ska sparas, säger hon.

Vad gäller den dåliga ekonomin anser stadsdelschefen att man kan bara spekulera över orsaken till de höga kostnaderna i just Linnéstaden.

ÅSA EKSTRÖM

Årets Greta Linder-pristagare

BARN- OCH ungdomsbibliotekarierna Anna Falk och Christina Möller på Malmö stadsbibliotek får årets Greta Linder-stipendium för projektet Magiska fingrar och språket i centrum.

De får 15 000 kronor som stöd för att skriva en bok om hur den klassiska sagostunden kan se ut i en modern tappning och om den pedagogiska metoden de använder vid sina sagostunder. Metoden varvar muntligt berättande med rekvisita samt inslag av sång, ramsor och rörelse till en tematisk sammanhållen helhet.

”Vi vill slå ett slag för det muntliga berättandet med dess närkontakt och interaktion med publiken som väl behövs i dagens samhälle jämsides med digitala medier och tv-tittande”, skriver de båda stipendiaterna i sin ansökan. DIK Bibliotekarieförbundets stipendiejury vill med sitt val uppmärksamma och inspirera till utveckling av det muntliga

berättande som bedrivs vid många bibliotek runt om i landet.

Totalt inkom 26 ansökningar till stipendiefonden i år. Styrelsen skriver i motiveringen bland annat:

”Denna studie kan inspirera och komma till praktisk användning för barnbibliotekarierna och andra som berättar för barn. Stipendiaterna vill visa hur den i folkbiblioteksvärlden ”klassiska sagostunden” kan se ut i en modern tappning. Med små medel kan man skapa en magisk stund som förutom att underhålla barnen på ett rofylldt sätt också bidrar till språkutveckling, koncentrationsförmåga och bekantskap med både klassiska och moderna sagoskatter. I dess moderna tappning fungerar sagostunden som ett första och mycket viktigt led i barn- och ungdomsbibliotekets allmänna läsförmedlande och språkaktiverande arbete.”

ÅE

Beslutsfattarna saknar lånekort

POLITIKERNA BESLUTAR om nytt biblioteksbygge för 1,2 miljoner – men saknar själva lånekort. Det konstaterar en f d moderat politiker i Karlskrona.

– En av de mest engagerade biblioteksvännerna i Karlskrona är den före detta moderata politikern Helge Lindquist. Han är en flitig skribent och opinionsbildare som puffar för biblioteket, berättar bibliotekschefen Inger Persson.

I Karlskrona planeras för ett nytt stadsbibliotek och Helge Lindquist ville veta om beslutsfattarna själva använder biblioteket i någon högre utsträckning eller ej.

– Är man med och beslutar om något ska man ha ett intresse för saken, säger han till Sydöstran.

Han begärde därför att få ta del av låneregistret som är en offentlig handling. Listorna visade att i fullmäktige saknar nästan hälften av de 75 politikerna lånekort, 31 politiker har alltså inget lånekort. I kommunstyrelsen saknar åtta av 15 lånekort.

– Det är klart att det spelar roll och betyder något för biblioteken. Det blir ju tomma ord om politikerna inte är med på banan. För övrigt kan jag ju tillägga att det redan varit några av politikerna som ansökt om lånekort, säger Inger Persson.

I samband med bygget av Karlskronas nya bibliotek och kulturhus har en styrgrupp bildats. Den har bland annat besökt Halmstad, Dunkers i Helsingborg och Hilleröd i Danmark för inspiration.

2009 sätts spaden i marken på Trossön och då inleds bygget av det nya stadsbiblioteket.

ÅE

På nytt jobb

NICK JONES, enhetschef på Vårby bibliotek i Huddinge utanför Stockholm, blir ny resultatansvarig för biblioteket i Forum Nacka.

– Det känns som en jätteutmaning, spännande och kul. Samtidigt känns det ju lite vemodigt att bryta upp och avsluta arbetet som enhetschef på Vårby bibliotek, där jag haft fantastiskt fina och lärorika två och ett halvt år.

Nick Jones tillträder sitt nya arbete i början av augusti. Fram till dess är han kvar på biblioteket i Vårby Gård (se även artikel om Vårby bibliotek på sid 6).

HZ

Ikoner läggs ned

BTJ:S TIDSKRIFT IKONER läggs ned till årsskiftet. Det sker i samband med att dess redaktör, Jan-Eric Malmquist, går i pension. Sophie Persson, VD BTJ och ansvarig utgivare, säger i en kommentar till BBL att redaktörsskapet för Ikoner är så nära kopplat till Jan-Eric Malmquist som person och att det därför ter sig som en omöjlighet att ersätta honom när han går i pension.

– Jan-Eric Malmquist är Ikoner och har ett fantastiskt nätverk. Vi ser ingen som kan fortsätta det arbetet. Det är kanske dags för en annan aktör att ta över.

Det första numret av tidskriften Ikoner utkom 1998. Tidskriftens undertitel Vision och tradition säger en del om vad tidskriften ville vara: tillbakablickande men också med foten före in i framtiden. I sin programförklaring använde sig redaktör Malmquist av en minst sagt målande metaforik. Ikoner skulle "blåsa fyr i en falnad brasa". Den skulle vara "den påle i det kött som länge för länge varit ett skrangligt skramlande skelett. Den vill bli det stora plasket i den lilla ankdammen".

Det ankommer inte på BBL att bedöma om det blev så. Att få fyr på biblioteksdebatten är en utmaning som heter duga. Vi konstaterar att det är tråkigt att en bibliotekstidskrift försvinner, många är de som kommer att sakna de långa och generösa artiklarna och den kulturtidskriftskänsla som Ikoner från start har velat förmedla. Ikoner gör (och har gjort) väldigt mycket som BBL inte gör. Ikoner har inte varit en konkurrent utan ett komplement.

Tidskriften kommer ut under hela 2007 och det blir också flera arrangemang inom ramen för Ikoner-Akademien. Enligt Sophie Persson har BTJ inga planer på att ersätta de debatter och seminarier som arrangerats i Ikoner-Akademins regi med något annat.

– Dyker det upp något ämne ska vi naturligtvis se till att vi har seminarier eller att vi har ett nätverk för det, säger hon.

HZ

Ny bibliotekschef i Lund: Bibliotekets position ska flyttas fram

DET BLEV EN otippad person som fick bibliotekschefsjobbet i Lund. Trots att det var flera sökande med gedigen bibliotekserfarenhet så blev det den förre skolchefen Karin Sandberg som fick jobbet. Hon har lång erfarenhet som förvaltningschef i Lund men saknar bibliotekserfarenhet. Bland annat har hon jobbat som socialdirektör under många år och nu senast som skolchef.

– Hon fick jobbet för sina ledaregenskaper. Hon är en ledare med goda vitsord som lyckats bra och har ett gott rykte från både skol sidan och facket. Förändringsprocesser kan hon genomföra och även förverkliga biblioteksplaner, säger Eva Palm, personalchef i Lunds kommun.

Lund har alltså fått en bibliotekschef som ska genomföra det kommunledningen vill. Är det nedskärningar eller stängningar av filialer på gång?

– Nej, vi gör en översyn av kommunens alla bibliotek eftersom biblioteken ska anpassas till framtidens krav. Innehållet och kontaktytorna ska anpassas. Även personalen har varit med om att utforma dessa planer, säger Eva Palm.

Lund har fått en ny skolförvaltning genom en sammanslagning av områden. Är det orsaken till att Karin Sandberg, i dag skolchef för område söder, fick jobbet?

– Absolut inte. Hon uppmanades att söka eftersom hon passar för jobbet.

Karin Sandberg är i 60-årsåldern. Är det inte lite kortsiktigt tänkt med en chef under en så kort period?

– Nej, det är en perfekt ålder! Skämt åsido så tror vi att den tiden är alldeles lagom för det jobb hon ska utföra.

Hon har haft en lön runt 50 000 kronor som skolchef. Vad blir lönen som bibliotekschef?

– Lönen är inte helt avklarad ännu.

Den nya bibliotekschefen landar i en grupp som har vissa organisatoriska sår att läka. Enligt källor till BBL har det funnits en period av dåligt ledarskap som resulterat i bland annat sjukskrivningar, förflyttningar och allmänt dålig stämning. Både facket och företagshälsovården har framfört kritiken till biblioteksledningen som inte har agerat. Enligt källor finns en oro bland personalen att kulturchefen Stefan Sköld och personalchefen Eva Palm kommer att "fortsätta slå dövörat till vad gäller larm om dåliga arbetsförhållanden och inte vidta nödvändiga åtgärder." Samtidigt är en bibliotekschef efterlängtat. Karin Sandberg tillträder sitt nya jobb 1 september som hon ser fram emot. Men sitt stora kontaktnät inom skolvärlden ser hon möjligheter till samarbeten.

– Jag är medveten om att biblioteken är inne i en förändringsperiod. Eftersom jag kan se på biblioteksverksamheten med andra ögon så är jag inte heller läst vid gamla mönster och traditioner. Jag hoppas samla ihop biblioteksstyrkan till en samlad enhet som kan samarbeta med de andra i kultur- och fritidsförvaltningen. Jag är inte heller rädd för att genomföra förbättringar och förändringar. Framför allt vill jag genomföra biblioteksplanen och flytta fram bibliotekets position. Under Kulturhuvudstadsåret 2014, som Lund kandiderar till, ska folkbiblioteket ha en framträdande plats, konstaterar Karin Sandberg.

ÅSA EKSTRÖM

Årets Eldsjäl

SVENSKA BARNBOKSAKADEMIEN har tilldelat Mona Henning 2007 års Eldsjälspris. Hon får priset för sitt mångåriga arbete med att översätta svensk barnlitteratur till arabiska, persiska och somaliska. Med bokförlaget Dar -Al Muna har Mona Henning jobbat hårt för att sprida barnlitteratur till länder som saknar en barnbokstradition (se BBL nr 1/06). Först ut var två Alfons-böcker som hon översatte till arabiska. Mona Henning har också belönats internationellt för sitt arbete. Den 11 maj delades Eldsjäl-priset ut på Skärholmens bibliotek och hon fick då ta emot prissumman på 10 000 kronor, ett diplom och en hattstuga gjord av Sven Nordqvist. Bland ledamöterna i Svenska barnboksakademien finns både illustratörer och författare, bland dem Jujja Wieslander, Eva Eriksson och Pernilla Stalfelt.

ÅE

Pedagogisk OrienteringsBILD

WAGNER

www.wagnerform.se

Skrönor från Helgonabacken

ÅR 1907 GICK flyttlassen från det ärevördiga Lundagårdshuset intill Lunds domkyrka. Det var Lunds universitetsbibliotek som lämnade huset och drog sig några hundra meter norrut till sitt storslagna nybygge på Helgonabacken – väl långt från centrala staden, ansåg en del när det begav sig.

Som ett led i UB-husets 100-årsfirande har Anders Schmidt, nyligen pensionerad 1:e bibliotekarie med nära fyrtio års tjänstgöring vid UB bakom sig, sammanställt en jubileumsskrift av det mera lättsamma slaget: *Allt är nästan sant: skräror och anekdoter från Helgonabacken.*

Boken täcker inte riktigt in de hundra åren. Anders Schmidt har nämligen valt att dra en gräns vid ungefär år 1990 med motiveringen att skräror som är nyare än så snarare riskerar att klassas som skvaller. Överhuvudtaget är naturligtvis genren en balansgång. Schmidt meddelar också att han valt att avstå från en del i och för sig goda berättelser för att inte göra sig rolig på andras bekostnad. Istället får detta material ligga till sig till ett kommande 150-årsjubileum...

På 60 illustrerade sidor bjuds ändå generöst med historier där en rad UB-profiler passerar revy. Tonvikten ligger på bibliotekspersonal men även en del färgstarka låntagare figurerar. Verkligheten överträffar som bekant dikten, och redan 1907, dvs under det första året på Helgonabacken, inträffade något som nästan kan tas som en smått makaber Piraten-historia. Huvudperson är den 81-årige bibliotekarien August Palm som medföljt biblioteket vid flyttningen från Lundagårdshuset och sin ålder till trots fortsatt att tjänstgöra även i det nya huset på Helgonabacken. Moderniteten blev emellertid bokstavligt talat hans öde. När han skulle använda en av de nya hissarna var säkerhetsanordningarna satta ur funktion och den gamle trotjänaren störtade handlöst ut i hisschaket och avled. Anders Schmidt har för säkerhets skull letat fram Palms dödsattest och återger den i boken för att fullt ut verifiera denna ryktbara historia.

JOHANNES RUDBERG

Har den ständigt ökade mängden informationskällor
multiplicerat er arbetsbörda?

EBSCO kan hjälpa er!

EBSCO erbjuder enkel och effektiv hantering av prenumerationer – från beställning till förnyelse, samt registrerings- och aktiveringsproceduren däremellan. Vi tar hand om alla dina beställningar oavsett format och tillhandahåller samlingsfakturer specifierade på titelnivå, och erbjuder flertalet värdefulla statistikrapporter.

Vår väl beprövade service sparar både personalens tid och organisationens pengar genom att eliminera behovet att kommunicera med åtskilliga förlag!

Med vår expertis kan vi hjälpa er.
Kontakta er lokala EBSCO-representant idag:
Anna Lundén; tel: 073-663 02 41
e-post: alunden@ebSCO.com

www.ebSCO.com

EBSCO
INFORMATION SERVICES

Anstalt bryter avtal med bibliotek

KUMLA-ANSTALTEN vill anställa en egen bibliotekarie men vill fortsätta låna böcker från kommunens bibliotek.

Efter fyrtio års samarbete bryter Kumla-anstalten avtalet med Kumla bibliotek.

– Det är inte direkt någon överraskning för oss. Men vi är väl inte lika övertygade om att ekonomitänk innebär detsamma som bra kvalitet, säger Gertrud Åstrand avdelningschef Kumla folkbibliotek.

Två dagar i veckan under fyrtio års tid har bibliotekarier besökt anstalten men nu är det slut med det. Anstalten ska nu anställa en egen bibliotekarie och under ett försöksår pröva att driva biblioteket i egen regi.

– Men vi kommer inte att bryta kontakten helt med Kumla bibliotek. Vi är beroende av proffs som dem. Vi kommer också att ha ett samarbete med Internationella biblioteket

eftersom vi vill ha böcker på många olika språk, berättar Mikael Schyrman, kriminalvårdsinspektör och programansvarig på Kumla-anstalten.

Kumla-anstalten har betalat 600 000 kronor för bibliotekstjänsterna. Men det är framför allt säkerheten som är avgörande för att anstalten vill ha en egen bibliotekarie.

– Fördelen med att ha en egen anställd bibliotekarie är ju att den personen kommer att kunna röra sig helt fritt utan begränsningar inom anstalten.

Den biblioteksassistent som berörs av nedskärningen kommer att erbjudas andra arbetsuppgifter på Kumla bibliotek. Biblioteksrepresentanter och anstaltsrepresentanter ska nu mötas för att försöka enas om ett nytt avtal – ett som inte rymmer en kommunalt anställd bibliotekarie.

ÅE

Genebiblioteket går i graven

BESLUTET ATT LÄGGA ner Genebiblioteket i Örnsköldsvik har vällat starka reaktioner och en het debatt. Kulturslakt och svek mot kulturen till förmån för idrotten, menar många kritiker.

Kultur- och fritidsnämnden i Örnsköldsviks kommun har ett underskott på drygt två miljoner kronor och det är orsaken till att man lägger ned Genebiblioteket. Enligt Siv Sandberg, förvaltningschef för Kultur- och fritidsförvaltningen, kommer man istället samla krafterna för att förbättra huvudbiblioteket Arken istället.

– Frågan om var besparingen ska göras har utretts grundligt. De som tidigare besökt Genebiblioteket får ta sig en halv mil bort till Arken där vi nu satsar. Vi ska fokusera på att förbättra biblioteksverksamheten i kommunen överlag. Det är ju ett faktum att utlån och besöksantal har minskat de senaste åren, säger Siv Sandberg.

Genebiblioteket har ett upptagningsområde på 9 000 personer, bland besökarna finns många ungdomar. Förutom böcker har Genebiblioteket profilerat sig som ett musikbibliotek och har kommunens största utbud av skivor. Eleverna vid Geneskolan har demonstrerat mot nedläggningen. De menar att kommunen istället skulle kunna spara in på idrotten genom att till exempel stänga en simhall.

Totalt berörs fyra bibliotekarier av nedläggningen. Fredag den 11 maj stängdes biblioteket.

ÅE

Låna stegräknare!

NUMERA ÄR DET inte bara gångstavar som lånas ut på biblioteken utan även stegräknare. Allt fler bibliotek lånar ut stegräknare för att få folk i bättre form.

Sedan ett halvår har man lånat ut stegräknare på biblioteket i Linnéstaden i Göteborg vilket varit lyckat.

– Det är ju ett enkelt och effektivt sätt att bli medveten om att man kanske måste ta trappan idag istället för hissen, säger bibliotekschefen Meta Hammenberg.

Vill man så kan man även kombinera det hela med lite historiska kunskaper under en stadsvandring. Det är bara att ladda ner ljudfiler från bibliotekets webbplats, lyssna via cd- eller mp3-spelaren och ge sig ut och gå på hälsosamma och spännande stadsvandringar i stadsdelarna.

– Dessutom kan man välja den stadsvandring som passar en bäst. Vill man inte ha alltför många backar eller avancerade promenader kan man enkelt välja bort det, konstaterar bibliotekschefen Meta Hammenberg.

En folder där alla vandringarna är samlade finns också att låna eller köpa för 10 kronor. Linnéstadens bibliotek har byggt upp en hälsohörna på biblioteket. I hyllorna trängs böcker om hälsosam mat, olika träningsformer med avslappningsband, gångstavar och stegräknare. Sedan i höstas samarbetar biblioteket med bland annat Hälso- och sjukvårdsnämnden i Västra Götalandsregionen, Apoteket, Frivilligcentralerna, Öppenvårdspsykiatri etc för att höja hälsomedvetandet. En webbplats har skapats för att lyfta fram det förebyggande arbetet som görs och för att lotsa fram till de lokala aktörer som sysslar med förebyggande hälsoarbete.

Länk: www.halsolots.se

ÅE

Världens första bokomat stänger

FÖR LÅG UTLÅNING är orsaken till att kulturnämnden på Lidingö beslutat att lägga ner försöket med en bokomat. Sedan november 2005 har Lidingö stadsbibliotek haft en bokomat med cirka 750 titlar, både skönlitteratur, fackböcker och barn- och ungdomsböcker. Verksamheten har varit på försök och är ett samarbete mellan Distec AB och Lidingö stadsbibliotek. Kulturrådet har bidragit med 165 000 kronor till försöket. Orsaken till stängningen är att Lidingöborna inte utnyttjat bokomaten på det sätt som förväntats och att utlåningen varit för låg.

– En förklaring kan vara att bokomaten placerats vägg i vägg med biblioteket. Vi har rätt generösa öppettider veckans alla dagar utom söndagar så behovet av en bokomat kanske inte har varit direkt akut

just där. Det hade varit bättre om bokomaten placerats längre från biblioteket men det har saknats pengar till en flytt, konstaterar bibliotekschefen Gunnel De Geer-Tolstoy som påpekar att det varit en del tekniska problem med apparaten vilket orsakat att den ibland varit stängd i flera dagar.

All utlåning av böcker i bokomaten upphörde den sista mars och i slutet av april flyttades bokomaten till ett företag.

– Men jag vill ändå betona att det varit ett bra, roligt och intressant samarbete, säger Gunnel De Geer-Tolstoy.

Beslutet att lägga ned verksamheten togs i kultur- och fritidsnämnden i början av mars i år.

ÅE

Opinionsbildaren Astrid

DEN SOM HAR vägarna förbi Kungl. biblioteket i sommar ska inte missa utställningen "Ingen liten lort" om Astrid Lindgren – inte som sagotant utan som opinionsbildare, hennes "andra karriär". Material till utställningen har plockats ur det omfattande arkiv som Astrid Lindgren lämnade efter sig och som finns på KB. Lena Törqvist på KB som arbetar med Astrid Lindgrens arkiv och som också varit sakkunnig i arbetet kring utställningen beräknar att färdiguppsordnat fyller arkivmaterialet mer än 125 hyllmeter och speglar över sextio års verksamhet. Arkivet rymmer t ex fler än femtio kartonger med tiotusentals pressklipp och om man betänker att Astrid Lindgren bara till sin 90-årsdag fick motta hela 14 postsäckar med brev kan man ju bara föreställa sig vilken ofantlig mängd brev arkivet rymmer.

Astrid Lindgren som mottagare och avsändare av brev illustreras på utställningen med tre postsäckar som hänger i luften. I övrigt är den uppbyggd kring fyra temabord som ger en karta över Astrid Lindgrens engagemang i frågor som handlade om orättvisor, maktmissbruk, våld och förtryck. Många minns t ex sagan om Pomperipossa i Monismanien som tvingas betala 102 % skatt på sina inkomster. 1976 publicerades sagan i Expressen och åtminstone enligt vissa bedömare bidrog den, och den därpå följande debatten, till att socialdemokraterna förlorade valet det året. Många minns också hennes engagemang för djurens väl och för barnen och deras framtid. Allt detta speglas genom de fyra temaborden som visar dels originalmaterial, dels kopierade tidningsartiklar och

ILLUSTRATION: STINA WIRSEEN

andra texter och bilder. Det finns också möjlighet att ta del av radio- och TV-inslag och en uppsjö löpsedlar som hänger runt om i utställningshallen.

Till utställningen har också producerats en bok – en antologi där flera av Astrid Lindgrens debattartiklar finns att läsa men framför allt texter från en rad namnkunniga personer som alla på sitt sätt bidrar med minnen och perspektiv på författarens roll i samtidsdebatten.

"Något budskap har jag inte. Men jag vill gärna sprida en allmän tolerans för mänskligt vansinne", sade Astrid Lindgren i SvD 1970. Utställningens bästa citat!

HZ

Ingen liten lort pågår till den 30 november. I höst med start den 6 september anordnas också en föreläsningsserie i anslutning till utställningen.

"Det stora problemet för allmänhetens tillgång till folkbibliotekens serviceutbud finns att hitta hos bibliotekspersonalens attityder gentemot sitt uppdrag, gentemot brukarna och deras servicebehov."

Peter Alsby, Länsbiblioteket i Örebro, i boken Att lyfta blicken och bryta mönster

**BBL:s redaktion
önskar läsare
och annonsörer
en trevlig sommar**

Föreningsnytt

MATERIAL TILL FÖRENINGSNYTT MAILAS TILL:
pax@biblioteksforeningen.org

Föreningen flyttar!

I OKTOBER FLYTTAR Svensk Biblioteksförnings kansli till nya kontorslokaler i World Trade Center i Stockholm. Vi återkommer efter sommaren med våra kommande adressuppgifter.

Information från styrelsen

BTJ deltar i diskussioner med kommuner om att eventuellt erbjuda fullservicelösningar för biblioteksverksamheterna. Under årsmötet informerade därför styrelsen om att en process har inletts för att avyttra föreningens ägande av BTJ. Detta för att undvika framtida intressekonflikter mellan rollen som ideell förening och ägande av ett företag i mediabranschen.

Svensk Biblioteksförning äger idag 9,64 procent av aktierna. Huvudägare är Litorina och Ratos.

Biblioteksförningen i Almedalen

UNDER ALMEDALSVECKAN i Visby 8–14 juli kommer Svensk Biblioteksförning i samarbete med Almedalsbiblioteket att genomföra flera aktiviteter för att visa det moderna biblioteket – navet i informationssamhället. För mer information om olika seminarier mm, se föreningens hemsida www.biblioteksforeningen.org. Alla hälsas varmt välkomna!

Pr-handbok

I början av juni fick alla institutionella medlemmar föreningens pr-handbok. Den presenterades och delades även ut under årsmötet i Stockholm.

Svensk Biblioteksförning har som några av sina viktigaste uppgifter att bilda opinion och bedriva lobbying för biblioteken. Målet är maximal uppmärksamhet på biblioteken, dess behov och utmaningar. Inför de kommande årens Bibliotekskampanj hoppas föreningen att medlemmarna ska inspireras och på hemmaplan omsätta handbokens tips i praktiken.

Institutionella medlemmar kan beställa ytterligare exemplar kostnadsfritt från föreningens kansli. Den går även att hämta hem som pdf-fil på föreningens hemsida www.biblioteksforeningen.org.

Pax

Medlemserbjudande!

Rabatt på helkorten till Bok & Biblioteksmässan i Göteborg

Alla medlemmar i Svensk Biblioteksförning (enskilda och institutionella) erbjuds specialpris på helkorten till Bok & Biblioteksmässan i Göteborg (27–30 september 2007). Medlemmar i Svensk Biblioteksförning betalar 1900 kr + moms. Ordinarie pris är 2500 kr + moms. Beställ via länk på vår hemsida www.biblioteksforeningen.org. Där finns även mer information om föreningens mässaktiviteter.

FOTO: TORIK EDENBORG

Inger Edebro Sikström och Christina Jönsson Adrial valdes in i Svensk Biblioteksförnings styrelse.

Föreningens styrelse

SVENSK BIBLIOTEKSFÖRENINGENS styrelse har efter årsmötet två nya ledamöter. Inger Edebro Sikström, bibliotekschef, Umeå stadsbibliotek och Christina Jönsson Adrial, bibliotekschef, högskolan i Kristianstad. De efterträder Johanna Hansson, Stockholm och Roland Persson, Malmö som båda lämnade styrelsen eftersom föreningens stadgar bara tillåter omval två gånger.

Vid årsmötet omvaldes även Birgitta Hansson, Örebro, Agneta Olsson, Göteborg och Jenny Poncin, Umeå till styrelsen på två år vardera.

Vid det konstituerande mötet efter årsmötet utsåg styrelsen Lars Björnshauge och Inger Edebro Sikström till 1:e respektive 2:e vice ordförande för föreningen. De utgör tillsammans med föreningens ordförande Britta Lejon arbetsutskott. Ny ordförande i programutskottet är Jenny Poncin.

Vision och vilja!

SOM EN BILAGA till detta nummer av Biblioteksbladet medföljer föreningens verksamhetsplan för åren 2007–2008. Den är i år tryckt i ett mindre format så att den passar ihop med medlemsalmanackan.

Verksamhetsplanen "Vision och vilja" fastställdes vid årsmötet i Stockholm den 23 maj och bygger vidare på den plan som antogs i Malmö för ett år sedan. Planen innehåller bl a föreningens verksamhetsidé, mål för det opinionsbildande arbetet och de aktiviteter som ska genomföras under kommande år.

Pax

Vind i seglen på föreningens årsmöte!

VI HAR FLYT, det är vind i seglen – argumenten håller! Den positiva inledningen stod Svensk Biblioteksförnings generalsekreterare Niclas Lindberg för när han summerade 2006 års föreningsverksamhet vid årsmötet den 23 maj. Drygt 240 medlemmar hade samlats i Folkets Hus för årsmötesförhandlingar under Biblioteksdagarna.

– Vi blir allt fler medlemmar och det är betydelsefullt när man som vi argumenterar för en viktig sak. Vi har som mål att få maximal uppmärksamhet på biblioteken och under valrörelsen lyckades vi få upp biblioteken i valdebatten, sa Niclas Lindberg.

Även Kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth berörde föreningens lobbyarbete när hon öppnade Biblioteksdagarna. Föreningen fick då beröm för det framgångsrika arbete som utförts inför valet. Hon utlovade även att en översyn ska göras av Bibliotekslagen men att det arbetet inleds först under nästa år.

De positiva tongångarna var ett genomgående tema för årsmötesförhandlingarna även om såväl generalsekreteraren som mötesordförande Gunnar Sahlin hade svårigheter med att hålla reda på vilket år det egentligen var som diskuterades, vilket fick många medlemmar att dra på munnen.

Föreningsstyrelsens förslag till verksamhetsplan kompletterades med ett avsnitt om föreningens nätverk samt ett tillägg om kulturarv. Det sistnämnda som ett resultat av en

Lena Adelsohn Liljeroth.

motion från nätverket för kulturarv – äldre tryck och handskrifter. Även motionen om medlemsvärning från Eva-Lisa Holm Granath bifölls.

Årsmötets överraskning var den information som styrelsen lämnade kring aktieinnehavet i BTJ. Där har styrelsen inlett en process för att kunna sälja kvarvarande ägarandel. Arne Swahn och Lena Lundgren tyckte båda att det var ett konstigt sätt som styrelsen valde att ta upp frågan på. Föreningens ordförande Britta Lejon svarade att det var minst fel att berätta det för årsmötet på det här sättet.

Årsmötet innehöll naturligtvis även val av föreningsstyrelse. Se artikel här intill.

Pax

Dags att nominera Årets Bokbuss 2007

PRiset INSTIFTADES 1998 i samband med att bokbussverksamheten i Sverige fyllde 50 år. Vinnaren av utmärkelsen får överta ett vandringspris, som är en trämodell av den första svenska bokbussen. Sedan 2002 delas priset ut i den vinnande bokbussens hemkommun.

Priset delas ut till den bokbuss som:

- på ett nyskapande sätt utvecklar verksamheten
- samspelar med utvecklingen i samhället
- har en väl förankrad verksamhet i kommunen/regionen
- är inspiratör för kollegor

Därför ska anmälan innehålla:

- fakta om bussen; årsmodell, chassi, byggare, längd etc.
- beskrivning av inredning
- information om datasystem, on line-lösningar etc.
- verksamhetsbeskrivning
- motivering om varför just er buss ska bli Årets Bokbuss

Nomineringar skickas senast 31 augusti till Wiviann Wilhelmsson, Svensk Biblioteksförnings kansli . E-post www@biblioteksforeningen.org

fo:ra
biblioteksmöbler

Möbler för information och inspiration

Nova Display

Fora biblioteksmöbler
Nova display och vägglist är utmärkta exponeringsplatser för aktuella böcker, nya tidskrifter och annan information.

Säljkontor tel: 0910-72 59 39
www.sscskelleftea.se
fora@sscef.se

BOKTÅGET • BOKTÅGET

Ta Boktåget,
t/r över dagen,
nu även
lördagsavgång.

Läs mer på
www.sjevent.se

Biblioteksdagarna 2007

foto: **Torkel Edenberg**

Britta Lejon, Niclas Lindberg och Lena Adelsohn Liljeroth.

Sara Packalén, Bodil Gustavsson, Rebecca Bachmann, Anna Kåring Wagman och Eva Silverplats på plats i konferensbyrån

Anne Stigell, Mia Snygg och Ingar Beckman-Hirschfeldt.

Lena Jacobson och Inger Klondiras var några av de över 700 deltagarna.

Nöjespalatset Nalen var platsen för Biblioteksdagarnas festkväll.

Årets pristagare av Astrid Lindgren Memorial Award Banco del Libro gästade Biblioteksdagarna. Här flankerar Carmen Diana Dearden och María Beatriz Medina Wiviann Wilhelmsson.

Rongedal underhöll på Nalen.

Biblioteksdagarna på nätet!

FÖR ALLA DELTAGARE i Biblioteksdagarna som vill höra en föreläsare igen och för alla som inte kunde delta i årets arrangemang går det att se många av föredragen på webben.

Länk till visningarna finns på föreningens hemsida www.biblioteksforeningen.org

Biblioteksdagarna arrangeras nästa år i Luleå 14-16 maj.

Pax

Kalendarium

MAILA INFO TILL KALENDARIET: pax@biblioteksforeningen.org
FÖR VIDARE INFO SE <http://www.biblioteksforeningen.org>

18–19 juni, Stockholm

13. Nord I&D "The Human side of IT"

Läs Call for Contributions och annat om konferensen på nordiod2007.sfis.nu

ARR: Svensk förening för informations-specialister

MER INFO: nordiod2007.sfis.nu

18 juni, Westmanska Palatset, Holländargatan 17, Stockholm

Kompetensutveckling och vidareutbildning – en hearing!

Kompetensutveckling och vidareutbildning – en hearing om vilka behov som finns inom bibliotekssektorn. Vad har bibliotekssverige för kompetensutvecklingsbehov? Är det dags att ta ett mer samlat grepp kring fort- och vidareutbildningsfrågorna i landet? Vilka aktörer har vi på detta område? Vad gör Svensk Biblioteksforening, Kungl. biblioteket, Sveriges Universitets- och Högskoleförening, länsbiblioteken, utbildningarna m.fl. på detta område? Mot bakgrund av dessa frågor kallar Svensk Biblioteksforening till en hearing i Stockholm måndagen den 18 juni kl. 13.30 – 17. Anmäl dig på info@biblioteksforeningen.org Lokal: Sal Bryggarkungen, Westmanska Palatset, Holländargatan 17, Stockholm. Karta och vägbeskrivning finns på www.westmanskapalatset.com

ARR: Svensk Biblioteksforening

19–21 juni, The Lowry, Manchester, UK

Joint Use Libraries

Joint use libraries are libraries serving more than one group of users (eg school-public libraries, university-public libraries). This three day conference organi-

sed by evidence base at the University of Central England offers practitioners, researchers and policymakers interested in joint use libraries a unique opportunity to meet, network and share experiences. The programme will include: case studies: short reports of a activities or projects reflective papers discussing a range of activities or an area of research. posters: visual presentations of a case study or issue, with opportunities for informal discussion optional visits to local joint use libraries social events. ARR: University of Central England MER INFO: www.ebase.uce.ac.uk/jointUseConference.htm

13–16 augusti, Borås

Featuring the Future

6th International Conference on Conceptions of Library and Information Science. CoLIS is a series of international conferences for which the general aim is to provide a broad forum for the exploration and exchange of ideas in the field of library and information science (LIS). To be examined at CoLIS 6 are theoretical and empirical research trends in LIS, together with socio-cultural and technical issues relating to our understanding of the various roles, natures, uses and associated relationships of information, information systems, information processes, and information networks. ARR: Swedish School of Library and Information Science University College of Borås & Göteborg University MER INFO: www.hb.se/colis

19–23 augusti, Durban, Sydafrika

IFLA 2007 "Libraries for the future"

MER INFO:

www.ifla.org/IV/ifla73/index.htm

26 september, Navet, Lindholmen

Science Park, Göteborg

ChALS 2007

Årets tema är "Öppet eller tillgängligt – är det samma sak?"

ARR: Chalmers bibliotek

MER INFO: www.lib.chalmers.se

27–30 september, Göteborg

Bok & Biblioteksmässan

ARR: Bok & Bibliotek i Norden AB

MER INFO: www.bok-bibliotek.se

28–31 oktober, Singapore

Internationale IFLA Fjerrlänskonferens

ARR: IFLA Fjerrlänsektion

MER INFO:

www.nlbconference.com/ilds/article-list.asp

16 november, Lund

Rörliga bilder – rör det biblioteken?

Under de senaste åren har vi haft en fullständigt explosionsartad utveckling vad gäller tillgången till rörliga bilder i digitaliserade arkiv. Journalfilmer, privata hemvideor, amatörinspelningar från olika evenemang med mera, ställs nu till förfogande i allmänhetens och forskningens tjänst. Hur berör detta oss på biblioteken? Vilken roll ska vi ha i förmedlingen av detta material? För att få svar på dessa frågor och för att orientera oss i den utveckling som pågår inbjuder Svensk Biblioteksforening in till en heldagskonferens fredagen den 16 november.

ARR: Svensk Biblioteksforening

MER INFO: www.biblioteksforeningen.org

28–30 januari, Zadar, Croatia

Providing Access to Information for Everyone –16th BOBCATSSS

We are pleased to announce the 16th BOBCATSSS Symposium, 28–30 Jan 2008, Zadar, Croatia. Contributions in any form – workshop, paper, poster presentation – are welcome. The main theme for 2008 is "Providing Access to Information for Everyone". Thinking, you would like to be part of this innovative congress? Just offer a contribution! We are looking forward to your informative concepts until 15 May 2007. For further information and guidelines for the abstracts please visit our website: www.bobcatss2008.org. There you will also find a printable version of the Call for Papers as well as flyers and a poster that can be handed out to students, colleagues or anyone interested.

ARR: BOBCATSSS 2008 Organisation Team

MER INFO: www.bobcatss2008.org

14–16 maj, Luleå

Biblioteksdagarna 2008

ARR: Svensk Biblioteksforening

Biblioteksdagarna

FOTO: TORIKEL EDENBORG

Årets Collijnpristagare Ebba Ruhe och Anneli Åström

Sommarestängt!

Svensk Biblioteksforenings kansli håller sommarstängt under juli månad.

● Samarbete uppfyller målen!

Ett modernt skolbibliotek är ett verktyg för skolutveckling. Det kan vara både skolans hjärna och hjärta – ett pedagogiskt centrum som genomsyrar skolans arbete.

FreeLib är ett pedagogiskt verktyg, en webbaserad och komplett skolmodul som har tillgång till kommunens kraftfulla bibliotekssystem: BOOK-IT eller LIBRA.SE. FreeLib utvecklas hela tiden med skolans behov för ögonen.

- Källkritiskt tänkande. I FreeLib söker eleverna information och fakta som de behöver i sitt skolarbete. FreeLib sorterar material från hela skolan – och hela världen. Eleverna kan med hjälp från pedagoger och bibliotekspersonal, med FreeLib som stöd, utveckla ett reflekterande förhållande till materialet.
- Stimulering av läsutveckling. Genom FreeLib är det lätt för eleverna att hitta skönlitterära böcker som väcker läsglädje och inspirerar till läsutveckling. I FreeLib är både skol- och kommunbibliotekets böcker sökbara för alla elever och detta främjar också de kulturpolitiska målen.
- Samarbete. Med FreeLib uppfyller kommunen en del av biblioteksplanen som säger att samarbete mellan skol- och kommunbibliotek ska stärkas. Detta ger tillgång till ett varierat utbud och varierade lärmiljöer.

Christina Olén, rektor på Anneroskolan (F-6) i Staffanstorps:

"Vi ville utveckla skolbiblioteksverksamheten i Staffanstorps och vi tror att detta är ett bra hjälpmedel att uppnå målen i läroplanen. Eleverna får ett verktyg som underlättar arbetet med att söka information i skol- och kommunbibliotekets katalog. Det blir ett effektivt samutnyttjande av kommunens resurser!"